This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

27235
38

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY.

1876

Google

27235.38

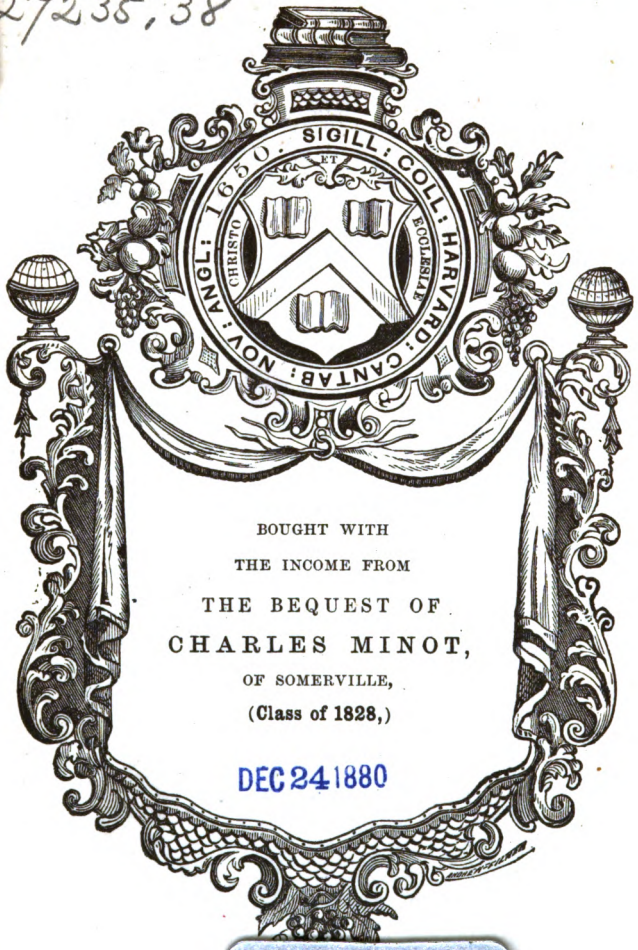

BOUGHT WITH
THE INCOME FROM
THE BEQUEST OF
CHARLES MINOT,
OF SOMERVILLE,
(Class of 1828,)

DEC 24 1880

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NARODNE PRIPOVIETKE

I

PJESME

IZ

HRVATSKOGA PRIMORJA.

POBILJEŽIO IH ČAKAVŠTINOM

FRAN MIKULIČIĆ.

U KRALJEVICI.

SLOVI PRIMORSKE TISKARE, A TROŠKOM PIŠČEVIM.

1876.

Digitized by Google

27235, 38.

DEC 24 1880

Minot Junct.

Digitized by Google

Dragi čitaoče!

Evo ti obećanih narodnih pripoviedaka i pjesama. Neznam, kako ćeš ih primiti, ugodne li ti budu ili ne. Znam, da si se ti boljemu čemu i ljepšemu nadao — da te dakle nada prevarila. Ja ti nepomogoh, jer, da ti iskreno kažem, u mene ti ni ovog ni onog osim dobre volje. Priznajem, da pisanju nedostaje samo dobra volja, nego da tu treba i nešto mozga, ali ja videć, da je narodno naše pripoviedanje slabo skupljeno, a s druge strane čakavština još slabije ispitana, videć ja to, odvažih se, da skupim, koliko se jednih školskih praznika skupiti dade, pa koliko moralne a i fizične sile dopustiše.

Al bi bio i neistinit i nezahvalan, da zamučim onoga, bez koga se nebi ipak bio odvažio na to. Da mi nebi prijatelja, koji mi je dovikivao iz Lipskoga cielu godinu, neka se na to odvažim, ja toga lje nepoduzeh. Zato ti, prijatelju, liepa hvala! Nebude li mi zbirka valjana, znaj, da tad ni tvoje neprocvaše ruže.

Nebi mi, mislim, ni trebalo napominjati, da nisu ove pripovietke sasvim nove. Za što pak nisu nove, biti

Digitized by Google

će dovoljno poznato i jasno onomu, koji samo zna, što je narodno pripoviedanje. Komu to nebi bilo poznato, neka uzme rasprave o tom — dosta ih hvala Bogu ima — te ih čitaj, pa će onda lahko uviditi, zašto nisu nove. Moja nije, da teoriju razvijam.

Novih dakle sasvim pripoviedaka malo, nego su većinom varijacije pripoviedaka, skupljenih na našem slovjenskom jugu. Tako je — da ti samo nekoje napomenem — moja pripovietka pod naslovom: „Mladić-gad lip kodi sunce“ slična Vukovoj pod br. 9. (10.); moja: „Popeljuha zavaljuha“ V-oj pod istim naslovom itd.

Za pjesme pako neznam, da bi bile gdje tiskane ili samo njim slične, osim možda samo nekojih. U njih se zrcali osobito religijozan značaj, a odaju se takodjer već same, da polaze iz naroda, komu je ponajviše more zanimanjem. Pjesme su te sve prostonarodne, ni jedna da bi bila postala iz umjetne narodnom. A i liepe su n. p. ona pod naslovom: „Uboga sirotica“. Tko da se nesjeti kod te pjesme Preradovićevih:

„Za tudjinca ništa nemaš,
Tudja majko, kad te moli,
Tudje diete tvoje nije.“

„Uboga sirotica“ u mnogom je slična „Putniku“. Preradovićev je putnik zabasao u tudjini, gdje mu tudjinci nedopuštaju ni smrzlih ogrijati uda. „Uboga sirotica“ nezabasa, nego ju nevolja prisili. A kako ju ubogu zametavaju na tako liepu poniznu prošnju i takovo obe-

Digitized by Google

ćavanje! — „Ako živa buden, za oca, majku vas zoven!“ Pa ipak njihovo srce tvrdje od tvrdog tvrdice neoćuti smilovanja! Pa divna strpljivost sirotičina! „Uboga sirotica milo je zdahnula, milo je zdahnula, bogu zafalila.“ Koliko sam put tu pjesmu čuo — pa k tomu u onom turobnom napjevu — toliko put mi bilo na srcu ko teško breme.

One druge pjesme pod B. poklonio mi č. zbor duh. mladeži senjsko-modruške, na čem mu se iskreno zahvaljujem, najsretniji mu želeć procvat.

Pjesme ove sakupljene su što u Novom (u Vinodolu), što u Delnicah i na Fužini. Kod njih mi ovo reći: Narod ih pjeva, a je li ih narod sve i spjevao, na to nebi mogao priseći. Bit će valjda koja bila umjetna, pa se pretočila u narodnu n. p. ona pod naslovom: „Fran i Lijana.“ Sasvim je moguće, da je ovo bila pjesma umjetna ili barem po kom pismenom gradjaninu spjevana, a kašnje postala narodnom.

Junačke pjesme, kako već i prije rekli, u našeg Primorca nema — neću kazati, da nema upravo nijedne. Pa ako se koja i nadje, to je sjegurno u Primorje samo presadjena. To se meni ipak čudnovato čini! Zašto? Slušaj pa sudi! Pitaj ma koga ti drago Primorca za Kačića, to će ti on odmah svoj sud o njem izreći; svatko ga pozna i svatko se u nj zaljubio. Tu ti se skupljaju dječaci i mladići u pojedinih kućah na sielo i pjevaju iz Kačića liepe junačke pjesme, koje čitajuć koje na izust.

Digitized by Google

Pa onda mornari! I Amerika i Azija, i Afrika i Australija znale bi pripoviedati štošta o Kačiću i njegovih pjesmah, što no jih čule razliegati se iz gromka Primorčeva grla po raznolikih svojih žalovih. — Pa da mi nebude čudnovato, što nema Primorac svojih izvornih junačkih pjesama kod tolike ljubavi pram njim!

Kako sam već u pozivu na predbrojku javio, napisao sam tu zbirku hrvatsko-čakavskim narečjem, koje se govori oko Bakra, naime u Bakru (samo što izgovaraju Bakrani *č* mjesto *c*, *š* mjesto *s* i obratno), zatim u Krasici, Kostreni, Dragah itd.

Sve sam pak bez iznimke pripovietke i pjesme (pod A) čuo u Krasici, mojem rodnom mjestu. Pripoviedahu mi jih do šest, sedam osoba, koje su sve nepismene. Nije se dakle bojati, da bi u pripovietkah bilo što umjetna primetnuto; nema tu ništa nenarodna. Ja sam pak gledao, da napišem iste one rieči, kojimi se pripoviedaoci služili, neprimetnuv, u koliko se dalo, svoje. I eto s česa riečoslovju ovom zbirkom jako malo koristi. Ostavio sam i taljanske rieči, ako mi se s toga i htjelo prigovoriti, jer mislim, da bi bio pogriešio, zamieniv ih hrvatskimi.

Što da kažem o jeziku, kojim su spjevane pjesme B? Jezik je u njih sastavina raznih narečja. Pa je to i sasvim naravski, uzmemo li na um mjesta, gdje su sabrane. Pjesme su čakavske, ali jih sabirač čuo i pobilježio n. pr. u Delnicah. U Delnicah pa su ipak čakavske, a tamo se govori kajkavština! To mi je reći i ob onih, koje su

Digitized by Google

na Fužini skupljene. Čiste dakle čakavštine nemože u njih biti. Naći će se i u onih pod A koji štokavski oblik n. pr. infinitiv na **ti** itd., ali to toliko nesmeta, jer to biva jedino radi sloga.

Bi li bilo vriedno, da što kažem o izgovoru primorskom? Ta sam pisao upravo onako, kako se rieči izgovaraju, a nadam se, da mi se s te strane neće prigovoriti. Izgovaraj dakle, kako je pisano. Jedino mi tu ovo primjetiti:

Kod samostavnikâ, izlazećih na **nje**, izgovara se onaj **nj** tako, da je čuti i **n** i **j**. Izgovara se dakle svako pisme za se. Pa se to tako izgovara kroz svu sklonitbu tih samostavnika n. pr. pošten-je, pošten-ja itd. kamen-je, kamen-ja itd. U rieči pako, izlazećih na **nja**, nebiva tako, nego se onaj **nj** izgovara skupa n. pr. pečenja, ženja. Još mi ovo reći: Gdje dodje **dj**, treba ti takodjer — po našu — svako za se izgovoriti n. pr. rod-jak; ako se već onaj **d** sasvim neispusti n. p. grajan, mejaš itd.

A što o naglasku? I o njem štogod? Dakako, da netreba ni njega zapustit, osobito u nas, gdje još nismo s njim na čistu. Al je to škakljiva stvar. Nekoji hoće da znaju za sijaset naglasaka. Moguće te imaju pravo, ali kako razlučit jednoga od drugoga? To nije najlakši posao — barem za mene ne. — Dosta je možda zato rabiti samo dva naglaska. Više puta istina nedostaju sasvim dva, tako n. p. ovdje: „videl san se (va zrcalu) i **se san videl**“. Tu se očevidno ovaj drugi **se**, koj znači

Digitized by Google

sve, malo oštrije izgovara, ali se to neda tako lahko svagdje razlučiti. — Ja se poslužih samo dvama naglasima s navedenog razloga. Drugo prepuštam uvidjavnosti pojedinaca.

Metnuo sam pak naglas samo na rieči prve pripovietke, pa mislim, da će to biti dostatno. Iz ovoga će moći zaključit — komu je što do toga — kako da i dalje naglašuje. —

Al na ovom mjestu nešto manjka, a vele je potrebito. Morao bi bio napisati barem glavna pravila formâ, jer će bit razumljenje dosta teško, ali — ali molim, da me s toga izpričate.

To ti htjedoh reći, mili čitaoče! A sad mi ostaj zdrav! Čitaj pripovietke i pjesme, pa ako ti se što nevaljala čini, oprosti — ugodan li ti koj namaknuh časak, sjeti se onda i

U Senju na vazam 1876.

sakupitelja

Frana Mikuličića.

Digitized by Google

Divójka oslobodíla Živala.

Bíl je jedán jáko velìki bogatáš i imél trí kćèri. Prve dvé sù bíle jáko oholè i držàle sè lèh po veljášku. Sàkeh òsan dán njín je trébe bílo drùge hàlji i drùgi lùši. Trèta pàk kćér bilà je jáko ponìzna i dobrà. Onà ní dalà ocù trošìt tulìko ná se, lèh je bilà z màlen zadovóljna. Na jedánput pòčel bogatáš sè màlo po màlo pàdat; sàd ga stígne ovdè jednà nesrìća a sàd pàk ondè dvé. Sè mu vèć bílo propàlo, lèh ča jé jòš na jednén mèstu imél dvájsetipét tisúć. Sàd je mòral póć pó nje, àko je jòš otél trgovàt àle živèt; pa govòri svojén kćerán: „Dráge mòje kćèri, mojè bogàstvo je sè propàlo. Na milijuni sàn skòro brojíl a sàd níman nìš lèh 25 tisúć pu jednóga čovìka va grádu. Pó nje grén, àl neznán, bín š njìmi i dàlje tržíl, àle bìmo lèh takò živèli. Ale ván dvén nemòren vèć tulìko hálj i lúš kupovàt.“ Ale onè rečú: „Ví lípo hòte po bečì i nájprvo nán dvén kupite hàlji i još čàgod lìpoga; àl prèz tóga nedohájajte dòma; a zdrùgen, čà van ostáne, ćète trgovàt.“ Nò govòri ón sám sòbun: „Ovè dvé kćèri néte nì da znáju, čà je siromàštvo, a mòrda bùdu za màlo vrìmena ì za zàlogajen krùha gljèdale. Mí sìgurno néćemo dobrò próć.“ Sàd pak

Digitized by Google

píta nájmlaju kćér: „Nò, Rózice, a čà ću tebè donèst?“ „Rózice donesìte rózicu, nìš drùgo; pà van ní trébe“; govòri onà dàlje, „vèć ni divìce držàt; zá nju ću jà sè obavljàt.“ Takò je bilà ponìzna! „Néćeš ti nè za divìcu bìt“, odgovòri otàc, „àš si mi tí jòš jedíno vesélje. Da níman tebè, vèć nebín ni živél.“

I ón prójde và grád pò bečì. Kàd se je nàzad vràćal, zgúbi nèkako pút i zájde và goru, a dáž pàda, dà se bóg smìluje. Gré po gorè, gré i namèri sè bòrme za njegòvu nesrìću na hajdukì. Ovì mu sì bečì i ròbu poberú, pà ga pusté nàprvo. Sàd je postál najsiromašnèji čovìk na svítu. Vèć ní imél takò rekúć, s čén bi mìša otrovál. Gré dàlje po gorè, à dáž pàda, à škúro dà nevìdiš prsta prèd očìjami. Sàd opàzi s dùga jedán ogánj i gré rávno k njèmù. Kàd je blízu došál, vìdi jedán líp palàc i govòri sè onakò làčan: „Bín šál nútar àl nebín? Ní drùga, mòran póć nútar, màkar i glávu zgùbil, tèr mi ju j' sèjedno zgubìt ovakò mòkru i làčnu.“ I prójde nútar. Tù dójde nájprvo va kùhinju, a va njój nìkoga, lèh ča velìk ogánj gorí. Dójde blìžje k ognjù, tèpli sè i súši na sebé ròbu. Kàd mu se ròba osušìla, oprè se kràjcu kàmara i va njój stól načinjén i na stolù juhà. Njemù tó onakò làčnu zadihàlo i sè već da gré večèrat; gré nàprvo pà òpet nàzad, àš ga je bílo strâh. „Ma màkar zgùbil glávu, ja grén zà stól večèrat.“ — Gré, séde i lípo večèra. Kàd je pojíl júhu, tó se pijàt sám proméni pà dójde drùgi s govèdinun, dójde trèti, četrti, dójde

Digitized by Google

bòrme nájzad i črno kafè, a vìdet ní nídnoga. Kàd je takò povečèral, oprè sè kràju drùga kàmara, à va njój opàzi rasprávljenu pòstelj. On gré, lègne ná nju i zaspí prèko nòći. Jùtro dán sè stáne i nájde ručàk već pripràvan. Porúči i gré ćà. Dójde va jardín, čáj' bíl pu kùći, i tù nájde sàke sórti hotjá i rôžic. Domìsli sè, dà je nájmlajoj kćère Rôžice obećál donèst jednù rôžicu Otrgne rôžicu i vèć stúpi nà vráta òd jardína, a prèd njegà dójde jednà rugòta od stvorénja, dà se ní nìgda znàlo, kakòvo to mòre stvorénje bit.

Sàd to zarókne, dà se j' sè treslò, i zapíta trgóvca, kí je ón, kakój' sìmo došál, a nájviše, kakò sè j' postupíl otrgnut và tén njegòven jardínu rôžicu. On sàd pòčme sè pripovedàt, čà se j' s njín dogodìlo i nájzada kakò mù j' nájmlaja kćér Rôžica naručìla, nèka njoj donesè lèh jednù rôžicu, pà da ju j' và jardínu odkìnul, àš su mu i njú hajdukì ukràli. Kàd je tó stvorénje čùlo za kćér Rôžicu, progovòri: „No sàd ćete mì mòrat nèč obećàt i tó, čà van je nájdražje. Imate mi nájme dopeljàt tú vàšu nájmlaju kćér Rôžicu ì pu mané ju pustìt kòdi za ženù. Akò mi pàk to neobećáte, bìt ćе van zà glavu". Čà ćе sàd čovìk učinìt, lèh mu ju obećàt. Obećá mu ju dàkle. Ale ovà živína ní bilà zadovóljna s golún ríčun, lèh je trgòvac mòral kuntràt načinìt i pòtle ga pustí dòma. Kàd je dòma došál, dá svojój Rôžice rôžicu i pòčme plàkat, dà je sè jècal od plàča. Kćér ga píta: „Čà van je, ćàćé, dà takò jáko pláčete? Za bogàstvon? Tr i drùgi ljúdi

Digitized by Google

osiromàše pà i tánto mòraju nèkako živèt dò bòžje vòlji, pàk ćemo takò i mí, neplàčite záto". „Dà tí kćérko znáš, čà mi je, sìgurno mè nebìš tìšila, lèh bìš skùpa s mànun plàkala". „Ala ćàće mojì drági, povéjte, čà je, pà akò mi e ì glávu zgubìt za vàs, ràda ću ju zgubìt". „A nìš ní zá tè bòljega, lèh glávu zgubìt, àš znáj, takò se j' i takò s mànun dogodìlo." I sad njoj pòčme sè pripovedàt — ì da ju mòra tàmo ònoj živíne sàkako dopeljàt. „Pà neplàčite tulìko záto, nè; jà grén s vàmi, pà ča bùde, bùde, drùgo néće bìt, lèh čàj' bóg odlučíl." I drùgi dán sè spràve tàmo. Otàc pèlje svojù kćér va palàc.

Kàd su tàmo došlì, nájdu nútreh véć obèd pripràvan. Sè onakò žàlostni poobèdvaju, pà sàd pòčel otàc plàkat i mìslet, kakò će svojù nájbolju kćér tù pustìt. Bàren da smé i ón ondè ostàt, àle da vìdi onò stvorénje, dà ga píta, čà će mu s kćerún učinìt i àko bi ju smél kàd gòd pohodìt. Ale živíne ní. Njú je bílo vìdet lèh jùtro òd ósme do devéte úri i tó lèh va jardínu. Otàc je mòral próć prèz da j' vìdel živínu. Kćér pàk prójde và palàc i tù nájde sè kàmari òprte, sè pùne ròbi, hraní i ča gòd njoj srce otèlo, àle žívoga stvorénja nìkakova. Ní njòj bílo trébe nì kùhat, ni šìt ni pòstelji napravljàt, sè sèj' tó sámo òd sebé pripravljàlo. Vèčer povečèra i gré spàt. Jùtro se stáne, nájde ručàk već gotóv i porúča. Kàd jè z ruškón bìla gotòva, ìde da vìdi jardín. Ide po njín, ìde, šéće sìmo tàmo i gljèda sàkakovu lipòtu. Dójde do jednóga jarkà i tù opàzi onù ži-

Digitized by Google

vínu, kój je bílo ìme Žìval. Onà se prestràši, pòčme na sén télu drhtàt, pà ni dà bi jednù réč moglà sprogovorìt. Žìval je lomazdríl i rukál za segà glása, dòkle ju ní opàzil. Kàd ju j' pàk opàzil onakò prestràšenu, pòčel ju j' tìšit, nèka se tulìko nebojí, dà ón ní takò lòš, kakò zgljéda, i pròsi ju, nèka ga búšne. Jòš sè onà sàd vìše prestràši, dà kakò bi onà moglà tó stvorénje bùšnut. „Ràje bín", velí. „óv čàs ùmrla, lèh tebè bùšnula. I slòbodno mè vàlje ubíj, àš ja tóga učinìt néću. Dà bin tè bùšnula!" I sàd pòčme plàkat. „Mà neplàči", govòri njoj Žìval, „jà te néću silìt, lèh ako tè j' dobrà vòlja." Tá Žìval je bíl zàkljet mladìć, ì da ga j' onà lèh jedánput bùšnula. bìla bi ga oslobodìla. — Takò su živèli vèć lèto dán skùpa, lèh bi se vijevàli jùtro, i vèć ga j' divójka takò bìla zapojasàla, dà j' vèć kòmać čèkala onù úru, kàd će se s njín zastàt, àle bùšnut gà ni nìkad otèla. Kàd je dàkle bílo vèć lèto dán, dà su skùpa bíli, a onà vàvek govorìla, dà bi jáko ràd ocà pohodìla, dà vìdi, kakò mu je, rečè njoj Žìval nájzada: „Kàd takò želíš ocà vìdet, nebój se, jà ću te pustìt k njemù. Večeràs ćeš póć spàt kakò navàdno, à jùtro dán ćèš se pù njegà na pòstelje náć. Ale drùgi dán mòraš nàzad dóć, àš drugáčije jó pó me i pó te. Večeràs dàkle ćèš još bìt pù ocà, àle pàzi, čà san ti rèkal, dojdì nà dobu nàzad." Devéta je úra, ón prójde nèkamo ćà, a onà pàk nàzad va palàc." „Kòmać je čèkala, kàd će vèć ta nóć dóć, dà gré spàt. Nategnúl njoj se dán tá kòdi drùgeh dvájset, àl i tánto dójde nóć. Ide

Digitized by Google

spàt i zaspí. Jùtro se zbúdi i nájde se pù ocà. Kakò se j' ón sàd veselíl njój! Vèć ní znál jè živà jè mrtvà. A takò se j' ìsto ì onà njemù veselìla. Pòčeli jedán drùgomu pripovedàt, kakò njin je, kakò živú. Onà se ni nìš tužila, lèh govòri, dà njoj je jáko dobrò. „Segà," velí, „ìman, čà god mi srce i dušà zaželí, lèh da ste ví ćáće s mànun, já vèće srìći nebín nìkad želèla. Žìval mi jòš ní nìkad nì žálne besèdi rèkal, a kàmo dà bi me zlostavljál." Kàd se j' takò napripovedàla, bíle sù njoj sestrì ná nju nenavìsne, dà njoj je takò dobrò, ì kàd je reklà, da mòra vàlje nàzad, àš da j' drugáčje jó pó nju ì po Žìvala, àko zakasní, pòčele sù ju onè nagovaràt, nèka jedán dán vìše ostáne dòma — lèh da njoj kakò naškòde. Onà se bòrme dá nagovorìt i ostáne jedán dán vìše, lèh je smèla. Drùgu se pak vèčer na pòstelje nèkako prehìti, kakò njoj je vèć bíl Žìval rèkal, i nájde se jùtro và palàcu. Rúči i vàlje gré iskàt Žìvala, àš je vèć kòmać čèkala, dà ga vìdi, takò se j' vèć bilà s njín navàdila. Ale njegà nìgder ní pa ní. Nì glása se ní òd njegà čùlo, à to j' bílo pròti navàde, àš ga j' drugáčje vàvek bílo jùtro čùt. Onà gré pò jardínu, gré, zovè ovdè, zovè ondè: „Žìval! Žìval!" àle njegà ní. Išće ga dàlje, pláče, dà bi se kàmik propläkal, i nájzada gà nájde và jednén šikárju, àle kòdi mrtvà. Leží kòdi mrtáv, pà bóg. Onà se sàd jòš vìše pòčela žalostìt i plàkat. Zovè: „Žìval! zbudì se, Žìval!" àle ón se nemíče. Sàd rečè: „Stàni se, drági mój Žìval, zét ću te i bùšnut ću tè." I sàd ga búšne. On se

Digitized by Google

sàd vàlje skòči na nògi, ž njegá padè onà životínjska kòža i postáne takò líp mladić, da ćeš lipjega od njegá. On ju sàd zagrli a onà njegà. I ón pòčme pripovedàt, dà j' ón jednóga kraljà sín ì da j' ovdè zàkljet sèdan lét ì da bi bíl dótlek zàkljet, dòkle gòd ga nebì divójka Rôžica bùšnula. „Sàd mi lípo hòmo odovùd vàlje ćà po tvóga ocà, pà ćemo se pòtle oženìt". Šlì su po ocà, zéli i sestrì sòbun i prójdu kraljù, Živalovu ocù. Tù j' bílo va sén kraljèstvu vèlo vesélje, kàd se j' začùlo, dà j' kraljév sín nàzad došál. On se pàk ožèni za ponìznu divójku Rôžicu.

Mladić-gad lip kodi sunce.

Tako su bili muž i žena a dece nisu imeli. Muž je već bil jadan na ženu, ča nerodi diteta, pa njoj govori: „Ma da rodiš kakovo god dite, makar gada, ja bin bil zadovoljan". Kad je bilo, žena bome valje zanosi i za devet meseci rodi gada. On je vavek hodil kod i kaška po trbuhu plazeć. Jil je i spal kodi drugo dite, al spat je vavek šal va škulju. Kad je već ponarasal, reče bome ocu i matere, da bi se on ženil, neka mu gredu ženu iskat. Ča te oni, idu mu ženu iskat, aš ni dal nikako mira drugačje. Najdu mu jednu lipu divojku. Kad je bil dan od venčanja, sede mlada na karocu, a gad se omota konju za rep i grivu. I gredu va crikav. Tu ih pozakone

Digitized by Google

i vrnu se doma na gošćenje, na pir. Do kasna na večer goste se gosti i piju, a kad oni prošli ća, idu mladi va svoju kamaru spat i tu se zapru. Mlada se boji s početka, ale sad se gad suče svoje koži i postane tako lip mladić, da ga tako lipoga po sen svitu ni bilo, ma lip kodi sunce. Projde z mladun ženun spat. Jutro, kad se stanu, obuče se on opet va svoju staru kožu i projde ća. Tako su živeli nekuliko meseci i žena borme zanosi. Svekrva ju već na kasno pita: „Ma kako, prosim te, ti z mužen spiš, reče ti kada ča, pa ča dela, kad dojde va kamaru?“ Nevesta odgovori: „Svekrvo moja, kad se on va kamaru dopuže, suče van se svoje koži, pa postane tako lip mladić, da ga po sen svitu takova ni. On van svetli kodi sunce žarko, da nan ni sveći ni trebe“. Kad je to punica čula, reče kćere: „Pa ča nebimo mogli mu kako njegovu kožu ukrast, da za vavek onakov ostane? Prosin te, kamo klade on svoju kožu, kad se suče?“ „Stavi van ju na čaval i tu van je celu noć, dokle ju jutro nezame“. „Kad je tomu tako, to se ti lipo, kad on zaspi, po malo stani i ukradi kožu i valje ju mane podaj. „Kćer nebudi gluha, posluša mater. Kad joj je muž na večer zaspal, stane se po malo s postelji, zame kožu i poda ju na poneštru matere, a mat ju valje zgori.

Kad je koža bila zgorela, valje se on zbudi i reče žene: „Neoslobodila se s bremena, dokle god ja ruku prek tebe nekladen!“ I s temi ga reči nestane, da ga već ni bilo nazad. Tri ga j' leta vavek čekala tako noseća

Digitized by Google

z isten diteton. Najzada vidi, da čekanje nepomaže, pa odluči po svitu ga poć iskat. I valje projde po svitu. Dojde k suncu, a ovo ju pita, da kamo gre. Ona mu počela povedat, kako se j' oženila za gada, kako bi se on na večer svoje koži sukal i lip potle mladić bil, kakova po svitu ni; kako juj mat naputila, da mu ukrade kožu i kako su ju zgoreli, pa kako j' onput prošal z rečin: „Neoslobodila se, dokle god ja ruku prek tebe ne stavim", a tomu su već četire leta. „Ja san ga čekala", veli ona dalje, „i čekala, ale se zabadava, pa sad gren, da ga najden. Daj povej mi ti, ako znaš, kade je." Sunce joj na to reče: „Draga moja ženo, rada bin ti povedal, kade je, ale ja ti toga neznan, leh hodi k mesecu, pa pitaj njega, morda on za njega zna". I sad njoj da jednu lipu medalju.

Sad gre ona k mesecu. A mesec njoj govori, da ni on nezna za njega, leh neka gre k vlašićen, morda oni znaju za muža njoj. I da njoj mesec jednu velu kolajnu.

Ona gre opet k vlašićen i prosi jih, neka njoj poveju za muža, ale ni oni neznaju, „leh znaš ti ženo draga ča", govore njoj oni, „hodi tamo, kade se Jug i Belitarci skupa spravljaju, oni te sigurno za njega znat, njih pitaj". I vlašići njoj daju puno lipeh medalj i zlatneh kolajan, se lipo naštanpano. Sad projde, kako su ju vlašići naputili, dojde k Jugu i Belitarcen i govori: „Faljen bog". „Vazda budi", odgovore njoj oni. „Ka j' tebe nevolja, ženo, k nan donesla?" Ona njin počme se pripovedat, pa jih najzada

Digitized by Google

zaprosi, neka joj oni poveju za muža, ako znaju. „Dobro“, vele, „da si k nan došla pitat za muža, aš ti drugi nidan nebi znal povedat za njega leh mi. Poć ćeš“, govore joj oni dalje, „s nami, mi ćemo te tamo ponest, i nać ćeš ga z vilami skupa. Ti lipo hodi k njin. One te videt te tvoje medalji i kolajni, pa će te najveća od njih pitat, neka joj to daš, a ti reci, da ćeš njoj dat, ako ta čovik prek tebe klade ruku — muž će ti bit najme tamo med njimi“. Sad ju oni zamu i ponesu, kade su vili. Ona projde va njihov dvor i seh najde nutreh za stolon, a muž njeji pak na vrh stola. „Faljen bog divojki“, pozdravi jih ona. A one: „Vazda budi, ženo, ča ste došli k nan“? „A pustite me malo počinut“, reče njin ona, „pa ću van potle povedat“. Najstareja pak od njih — a' i se druge — gljedala njoj va medalji i kolajni pa govori, neka njoj da te medalji i kolajni i ta lipi ures. „Ja ću ti ovo dat“, odgovori žena, „ale z ovun pogodbun: Ta čovik mora prek mane ruku klast, drugačje ne“. „Zač ne?“ govori on — a ni poznal, da j' to njegova žena — i klade preko nje ruku. A ona valje rodi lipoga sina od jedanajst let. Sad reče sin, s čen se rodi, ocu: „Aj, oče, prokljet bil i nedružil se već z vilami, ča si učinil i zmučil moju majku, da mej' jedanajst let va trbuhu morala nosit“. I valje ga vili puste, a on se vrne z ženun i sinon doma i tu su potle lipo živeli do smrti, aš su jedan drugomu oprostili. A pravo neznan, su umrli ale ne; ako nisu, onput su još živi.

Digitized by Google

Z dimnjaka neč viče: „padan“, „padan“.

Bili su stareji i imeli jedinca sina. Ovoga pošalju va školu, ale se ni otel nikad vadit. Meštar ga je kaštigal i tukal i prez jila ostavljal, ale se to nepomore niš. Mali se ni bal ni šibi ni katafića, ni meštra ni katiketa, ni oca ni materi. Malo mu već bilo dodijalo, ale ne šibi, leh nagovaranje, pa zato pobigne od kući, da gre po svitu. Iduć tako po svitu nameri se na jednoga gospodina, a to je bil djaval paklenski. On ga pita: „Kamo mali?“ A on onako sigurno odgovori: „Gren iskat dobroga gospodara.“ „Ti išćeš dobroga gospodara“, reče gospodin, „a ja dobroga slugu, hodi k mane služit.“ „Gren, zač ne, al znate ča, prvo leh van buden ča delal, morate me školi vadit mesec dan.“ „Dobro, ja ću te sam školi vadit, leh hodi s manun.“ I mali projde s njin. Petnajst dan gre školu i već zna više od meštra, gre drugeh petnajst i već zna više od katiketa. Sad reče mali sam sobun: „Dosta san se toga navadil, da bin ja sad šal ća od toga gospodara.“ Pomisli tako i valje pobigne prez gospodarova znanja.

Gre i nameri se na jednoga staroga. Stari ga pita: „Dečko, kamo ti?“ „Gren iskat straha“, odgovori mu mali. „Kad je tomu tako, hodi va bližnji grad, projdi sudu i tu te ti dat sto forinti, ako prespiš va jednoj gradine. „Mali projde va grad i valje gre iskat, kako ga stari naputi, sud i ponudi se, da će va toj gradine za sto forinti pre-

Digitized by Google

spat. Oni mu valje obećaju, ako to učini. Došla večer i on projde va gradinu i prespi nutreh. Došlo ga strašit, ale njega niš strah. Jutro dan projde sudu i pita obećaneh sto forinti. Oni mu je daju. Zame beči i gre naprvo. Dojde va drugi grad. Tu mu obećaju dvisto forinti, ako va njihovoj jednoj gradine prespi. „Ću prespat, zač ne, leh mi dajte beči", govori njin on. „Dobit ćeš jutra, leh ti hodi tamo, neboj se." Borme on projde i va tu gradinu i prespi tu celu noć. Strašil je bilo tu sakakoveh, ča se god pomislet more, ale njega ni ni malo strah. Jutro projde po beči i kad jih je dobil, odputi se naprvo. Opet dojde va treti grad, i tu mu sud obeća tri sto forinti, ako bude va njihovoj gradine prespal. „Ću", odgovori on, „zač ne?" I večer projde tamo. Neprojde spat, leh odluči, da će su noć bit na nogah, pa projde pod dimnjak i tu sede. Sad se počelo od seh stran strašno rušit, z lanci kramat, škripat, prikazi se prikazivat, ale njega ni se jedno niš strah. On lipo leh sedi i se to gljeda. Najedanput čuje se z dimnjaka glas: „Padan, padan." A on reče: „Kad padaš, zač već nepadeš?" I sad padu pred njega dve čovječje nogi. „Ej bar ste mogle malo dalje past, nejušto pred moje nogi, da mi tu pačite." Zame obe nogi i hiti je kraj. Sad se opet čuje glas: „Padan, padan." Kad padaš, a ti padi." I sad padu pred njega dve ruki. „No i vi ste mogle malo dalje past, a ne baš pred moj nos, kade mi pačite", i hiti je, kamo je hitil i nogi. Sad se opet javlja z dimnjaka: „Padan, padan." Kad padaš, a ti padi",

Digitized by Google

govori on. I pade truplo čovičansko. „No još si moglo bliže past“, reče on, „ča nimaš drugde mesta?“ Zame truplo i hiti ga k nogan i rukan. I se se to skupa spravi i zalepi, tako da je bil cel čovik, leh ča mu je glava falela. Mali to gljeda pa govori: „No da imaš baren glavu, bimo se razgovarali, da nan prvo vrime pasa.“ Kad to reče, opet se oglasi z dimnjaka: „Padan, padan.“ „Ej padaš, padaš, nikad nepadeš. Padi već jedanput a nejadi me“, govori on već zlovoljan. Kad to reče, eto pade pred njega glava i zaceli se z drugen telon i oživi. Toj bil čovik srednje dobi. Sad počme ta čovik govorit, da su to blizu vrata i da je za njimi trinajst kamar, pa reče malomu, neka zame ključ pa da te poć malo videt te kamari. Ale mali odgovori: „Kamo si klal ključ, tu ga i zami i opri vrata, ako ćeš, ja se trudit neću, leh s tobun gren videt te kamari.“ Čovik zame ključ i opre vrata od prve kamari. Sad govori malomu: „Zami ključ od druge kamari, da vidimo i tu kamaru.“ Ale mu mali govori: „Kamo si stavil ključ, tu ga i zami, pa opri sam.“ I čovik zame ključ i opre sam. Dojdu va drugu kamaru, pa govori ta čovik opet malomu, neka zame od trete kamari ključ, a mali njemu opet: „Kamo si ga klal, tu ga i zami pa opri, mane se ni sila prigibat.“ I čovik opre. I tako su jedan drugomu va seh trinajst kamar govorili. Mali je vavek govoril: „Kamo si klal ključ, tu ga i zami.“ Kad su bili va trinajstoj kamare, govori čovik malomu, neka zame ključ od konobi, da te nutreh sega nać. Ale mali opet govori: „Kamo si ga klal,

Digitized by Google

tu ga i zami, pa opri sam.“ Čovik zame ključ i opre konobu, pa govori malomu: „Zami matiku i zakopaj tri put, pa ćemo nać vina.“ „Zami sam matiku, pa kako si vino zakopal, tako ga i otkopaj“, odgovori mali. Čovik zame matiku i otkopa tri bačvi z vinon. „Daj mali ta žmulj, da pijemo“, govori on opet malomu. „A zami ga sam.“ Čovik zame žmulj, natoči punoga vina i dava malomu, neka pije. Mali govori: „Ti si stareji, pij ti prvo pak onput ja.“ Čovik popije i da drugi žmulj malomu. Mali borme popije se do dna. Sad mu govori čovik, neka triput udre z matikun, pa da će nać tri žari cekini. „A ne ja“, govori mali, „leh kako si je ti zakopal, tako je i ti sam otkopaj.“ Čovik je otkopa i govori: „Vidiš mali, ja san bil tu zakljet i ti si me s ten zbavil, ča si bil tako siguran i ča nisi otel niš v ruku prijet. Ove dve žari cekini zami za se, a z ovun tretun plati maši za duši, ke su ovde poginule.“ I sad se učini dan. Mali projde jutro z gradine pa ni ni hodil po oneh tri sto forinti, ča mu je bil sud obećal, dosta su mu bile žari s cekini, leh lipo projde doma k ocu i matere, pa još i sad s njimi žive i veseli se. I ja san bil jedanput pu njega, pa mi j' to pripovedal, ale z žari mi ni niš dal.

Žabica divojka.

Živeli su tako jedan muž i žena i već su bili skoro ostareli, a diteta nisu imeli. Vavek su boga molili, da

Digitized by Google

bi njin dal kakovo dite. Projdu najzad na jedno prošćenje i mole opet boga, da bi njin dal dite, ma makar bila i žabica. Povrnu se nazad doma i borme žena oćuti, da je zanosećala i za devet meseci rodi ona, ale ča? Žabicu! Ma i s ten su bili veseleji, leh prez niš. Žabica j' bila vavek vane va trsju i malo kad doma dohajala. Muž stari je vavek delal va trsju, a žena mu saki dan hodila z obedon. Ale kako je već bila ostarela, počela se j' jedan dan tužit, da već nemore ni z mesta, a kamo mužu poć z obedon, aš njoj već nogi niš nevaljaju. Sad dojde žabica kćer zvani, a ova već imela četrnajst let, pa govori: „Majko! vidin, da ste stari, da već nemorete hodit, ni ocu poć z obedon, leh dajte obed, ja gren š njin". „Draga moja kćerko žabice, kako biš ti šla z obedon, kad nećeš moć ni nosit, pa nimaš ni ruk, s čen biš prijela lonac". „Ja ću moć nosit", govori žabica, „leh mi kladite lonac na hrbat i vežite mi ga za nogi, pa se nebojte". „E pak provaj, ako budeš mogla." Sad njoj klade lonac na hrbat, veže njoj ga za nogi i pošalje ju ća. Žabica nosi, nosi, a kad je došla k lèse od vrta, kade j' njoj bil otac, ni je mogla opret ni preko proć, pa počme oca zvat. Otac dojde, zame lonac z nje i ji. Žabica mu pak reče, neka ju digne na jednu črešnju. On ju digne, a ona počme kantat. Kanta, da se se od nje ozvanja, i to tako lipo, da bi čovik rekal, da to vili kantaju. Sad pasiva tuda kraljev sin, ki je bil na jagu došal, i nasliše kanat. Kad već ni bilo kanta čut, dojde staromu i pita ga, ki to tako lipo kanta. Stari govori,

Digitized by Google

da on to nezna, da on nijednoga nevidi ni nečuje, leh gavrani nad njim leteć. „Ma povejte mi leh, ki god je; ako je muški, bit će moj pajdaš, ako je divojka, bit će moja ljuba“. Ale staroga bilo sran i strah povedat, pa reče, da on nezna. Sad projde kraljev sin doma. Drugi dan donese opet žabica staromu ocu obed i opet ju on klade na črešnju, a ona počela opet kantat, i glje, dojde kraljev sin i danas napočno tamo na jagu, leh da čuje opet kanat i da vidi, ki je. Žabica kanta na črešnje, da vas dolac ozvanja. Kad je kanat prestal, opet dojde kraljev sin staromu, pa ga pita, neka mu poveje, ki to kanta. Stari mu govori, da on nezna. „Da ki ti j' obed denesal?“ pita ga kraljev sin. „Ja san“, veli stari, „sam doma hodil, pa san bil trudan tako, da nisan mogal jist, pa san ga sobun donesal“. „Ma srce mi vanka znimlje on kanat, vi sigurno starče znate, ki kanta, povejte mi; ako j' muški, bit će mi pajdaš, ako j' divojka, bit će mi ljuba“. Sad govori stari: „Ja bin van povedal, ale me j' sran, a i vi bite se jadili“.. „Ma nebojte se, leh mi vi povejte“. On mu sad poveje, da to žabica kanta i to da j' njegova kćer. „Recite njoj, neka gre dole“. Žabica dojde dole i još jedanput zakanta. Mladiću se srce skače od veselja pa njoj govori: „Budi moja ljuba. Jutra imaju doć mojeh dveh brat ljubi i ka od njih donese lipju rožicu, toj je obećal kralj, da će njoj i zaručniku njejemu kraljestvo pustit. Za moju ljubu dojdi ti tamo i donesi rožicu, kakovu budeš otela“. Žabica mu govori: „Ja ću doć, kako želiš, ale ti imaš z dvora

Digitized by Google

poslat beloga peteha, na ken ću doć jašuć.“ On projde ća i pošalje njoj z domi beloga peteha. Ona pak projde k suncu i prosi sunčene halji. Jutro dan, kad je bilo, zajaše žabica peteha, a halji sunčene zame sobun. Kad je takova došla do graske straži, ni ju ova otela pustit, ale kad je rekla, da će ih tužit kraljevu sinu, ako ju nepuste, puste ju onput valje. S čen je stupila va grad, valje njoj se peteh učini bela vila, a žabica se učini najlipja divojka na svitu, obuče sunčene halji, a za rožicu nosi klas od šenice i tako dojde va kraljev palac. Sad dojde kralj najprvo k ljube najstarejega sina i pita ju, kakovu j' rožicu donesla. Ona mu pokaže šipak. Dojde k ljube srednjega sina pa pita, kakovu j' pak ona rožicu donesla. Ona mu pokaže garoful. Obrne se k ljube najmlajega sina, opazi valje pu nje klas od šenice, pa njoj govori: „Ti si nam najbolju i najkorisneju rožicu donesla; vidi se, da znaš, da se prez šenice neda živet i da ćeš znat škrbet. Ča te nan druge rožice i superbija? Oženi se za najmlajega moga sina, komu si ljuba, i njemu ću pustit moje kraljestvo“. I tako je postala žabica kraljica.

Mat zakljela devet sini va vuki.

Bila je sirota udovica i imela devet sini i jednu malu kćer još va zikve. Ona je tu decu z jako teškun

Digitized by Google

mukun hranila. Ča bi napetljala, to bi njin skuhala i dala za pojist, a ona je sirota i prez dela ostajala. Skuhala njin je tako opet jedanput, čaj j' bila neboga napetljala, i dala njin, da pojidu. Na to mala va zikve zaplače i dokle ju j' malo umirila, već su sini se na brzu ruku kodi vuki pojili, tako da njoj niš neustane. Kad jih je mat videla, kako se to oni huste, reče njin: „Kodi vuki jiste i hustite se, postali leh vuki!“ I sini postanu valje vuki i projdu va goru. Udovica sad ustane sama z jednun kćerun. Kad je već bila kćer ponarasla i imela već do deset let, govorili su ljudi va selu za njun, da je imela neboga devet brat, pa da jih je na jedanput nestalo. To j' ona slušala, kad god je hodila po vane, a nikomu niš negovorila. Najzada odluči, da će mater pitat, ako j' to istina. „Mane, majko, ljudi govore, da san imela devet brat, pa da je nebogeh na jedanput nestalo; povejte mi, je to istina ale ne, prosin vas. Ako je istina, ča se j' ž njih dogodilo?“ „Kćerko moja draga“, počme sada majka, „istina je, ča ljudi govore; imela si devet brat i seh devet se jih je učinilo vuki, kad san njin jedanput rekla, da bi se leh va vuki učinili“. Kad je to kćer čula, reče: „Majko, specite mi jednu pogačicu i dajte mi va jedan barilac vodi; ja gren braću iskat“. „Ah! kćerko moja, kamo greš? Kade ćeš ti braću nać? Njih san zgubila, pa da još i tebe zgubin, kamo ću onput teška ja sirota?“ „Ja, majko, moran braću nać“, reče kćer dalje, „zato načinite, kako van govorin“. Majka speče pogačicu i da njoj,

Digitized by Google

i ona projde po svitu. Jednu večer dojde do jedne kućice va gore i projde nutar. Nutreh najde jednu staricu, pa ju zaprosi, neka ju primi za onu večer na konak, aš da se boji vane spat, da ju nebi kakova živina razderala. „Draga moja kćerko“, reče njoj stara, „ja bin te z dragoga srca i jako rada prijela na konak, ale te doć sad na devet vuki, za keh i večeru kuhan, pak te te razderat, aš hlape na sakoga čovika. Ale da te pustin, sejedno bi te va gore našli, za to hodi na sufit i dobro se gore skrij, da te nenajdu. Leh prvo mi na kratko povej, zač greš po svitu“. Divojka sad počela pripovedat, kako ima sirotu majku, kako j' imela devet brat, pa kako jih je majka zakljela va vuki, pa da gre sad po svitu, ako bi jih kako mogla nać i škapulat. „Hodi, draga kćerko, gore, kako san ti već rekla, i skrij se dobro“. Ona projde gore i dobro se skrije pod sufitom. Za malo dojde na jedanput devet vuki i valje suču vučju kožu i sad postanu ćeš lipji mladići. To j' bila srića za sestru njin, aš kad su sukli vučju kožu, nisu nikomu niš učinili. Starica uzdahne i reče: „Fala bogu, niš njoj nete učinit“. Starica njin sada da večeru, a kad su povečerali, reče njin: „Sinki moji, pokle ste k mane došli, nikad vas nisan pitala, odkud ste i ča ste, ale mi se noćas neč sanjalo, pa san zato odlučila, da vas pitan, odkud ste i ča se j' s vami i kako dogodilo. Sanjala san, da imate mater i sestru, pa da vas je počela sestra po svitu iskat, ako bi vas mogla kako škapulat“. Sad počme najstareji od

*

Digitized by Google

njih se povedat, ča se j' s njimi dogodilo. Da jih je najzada mat zakljela, kad su se pojili, ča njin je skuhala, bržje leh ča j' ona mogla jednu žlicu toga tukat, i da su pustili doma jednu sestru miću, ka će sad već imet kakoveh dvanajst let. „Pa bite vi rad svoju sestru videli?“ pita jih stara. „Ah, draga naša majko, kako ju nebimo rad videli? Mi bimo misleli, da dragoga boga vidimo, kad bimo nju videli.“ Sad zazove starica divojčicu z sufita dole. A ona je se čula, ča se j' dole govorilo. Dojde dole i reče braton: „Srdačni bratići moji, ja san vaša sestra, ku ste va zikve pustili, i ovo gren po svitu, da vas kako god oslobodin. Povejte mi zato valje, bin vas na ki način mogla oslobodit“? Kad se j' seh devet brat s njun pobušovalo, reče najstareji: „Draga sestro naša, ti biš nas mogla oslobodit, ale jako s teškun mukun, zato j' bolje i nepovedat, na ki biš nas način mogla škapulat, aš teško, teško, da biš ti mogla to učinit“. „Ah, srdačni bratići moji, leh mi povejte kako, ja ću se učinit“. „Ti biš morala celeh devet let zajedno mučat, a ni jedne reči nesprogovorit kroz celo to vrime, ako biš nas otela škapulat“. Ona njin reče valje, da će mučat, ma bilo još više. Sad njoj oni poveju, da će se ona dobro oženit, da će jako velike muki trpet, ale neka ustraje i muči, pa da će i njoj potle dobro bit i njin. Ona valje umukne, pobušuje se š njimi i povrne se doma k matere. Majka ju valje pita: „Kćerko moja draga, si našla brati?“ A ona zakima z glavun, da je. „A kade si je našla?“ Ona po-

Digitized by Google

kaže z glavun va goru. „A ćeš ih moć škapulat?“ Zakima opet z glavun, da će. Sad ju već mat niš nepita, leh dobavi nekako jednu kravicu. S tun kravicun je slala kćer na pašu. Jedanput hodil je kraljev sin na jagu i i nameri se na nju, kad je bila jušto na paše. Vidi, kako je lipa, i valje se va nju zaljubi. Dojde k njoj i pita ju, ako će poć za njega. Ona valje zakima z glavun, da će. I on ju popelje va svoj dvor. Va dvoru nisu bili š njun kuntenti, a osobito mu je mat prigovarala, kako j' šal zet mutastu divojku za ženu. On je vavek odgovaral: „Ako je mutasta, ako kakova mu drago, ona j' moja i nidan mi ju zamrazit neće, aš bin ja i isti moj život za nju dal“. I za istinu on ju je ljubil od sega srca. Sad je on moral na vojsku, a ženu pusti noseću. Kad je bilo vrime za rodit, rodi ona lipoga sina. A kako j' bila svekrva na nju jadna i sakako ju otela sinu zamrazit, zame sina i hiti ga prek poneštri va jaz. Ale jedan vuk dojde on isti čas, zgrabi dite i pobigne š njin. Svekrva pak podmetne jednu kujicu neveste mesto diteta i tu je kujicu nevesta morala gojit i dojit. Sad piše mat sinu: „Sinko moj, san ti govorila, stiraj tu ženu muticu, ni ona za te, a ti me nisi otel poslušat. Sad te je za sen sega osramotila, rodila ti je mesto diteta jednu — kujicu“. Mislela je, da će s ten zamrazit sinu ženu, pa da će ju on dat stirat. Ale on nazad odpiše, da neka dobro odhranjivaju, ča god je žena rodila, i neka dobro na nju paze, da njoj nebi ki ča na žal učinil. Za malo se vrimena i sam po-

Digitized by Google

vrati z vojski. Ale mora opet na vojsku i opet pusti ženu noseću. Opet ona rodila sina. A svekrva ga zame, pa i njega hiti preko poneštri va jaz. Opet dojde jedan vuk, zgrabi dite i pobigne š njin. Svekrva podmetne i drugu kujicu neveste, da je to rodila, pa da ju neka i doji. Opet piše sinu, da mu je žena rodila kujicu, a on opet odpiše kodi prvi put. Za malo vrimena dojde i sam doma pa ni žene ma ni jedne žalne rekal, leh ju je se jednako ljubil kodi prvo. I po treti put projde na vojsku i ženu po treti put pusti noseću. Ona rodi i po treti put sina, a svekrva ga i opet zame i hiti preko poneštri va jaz. Ale opet dojde jedan vuk, zgrabi ga i ponese ća. A svekrva opet podmetne kujicu, neka ju nevesta doji. Sad pak navali va pismu na sina, da ča j' to šal za ženu zet, da mu čini semu rodu i narodu sramotu, već tri put da je rodila kujicu, i počela ju grdit i špotat, ča j' bolje mogla, i rekla sinu, da ju mora potirat. Sin odpiše, neka počekaju, dokle on dojde z vojski, da se sam osvedoči o stvare. On dojde doma i najde ženu, kade kujicu doji. Sad se i sam od ženi obrne i odluči, kad je mat još žešće na njega navalila, da te ju obesit. I jutro dan ju za istinu već pelju do višal i muž gre š njun. Ona plače, da bi se drvo obrnulo na njeji plač; suzi njoj gredu kodi s kabla, muž pak zame rubac i tare njoj je. Kad već došli na mesto i leh tuliko, da te ju obesit, eto teče devet mladić na devet konji i mašu z rubcen, neka još malo obustave vešanje. Si gledaju tamo, odkud gredu mladići

Digitized by Google

na konjeh, i obustave vešanje. Kad su mladići do njih došli, — a to su bili brati njeji, ki su se već bili oslobodili, — skoče k sestre, daju njoj si tri sini, ki su bili lipi kodi sunce žarko, i reču njoj: „Sprogovori, sestro! Danas je devet let, odkad mučiš, već si nas oslobodila“. Ona zame decu, ale nesprogovori, dokle god njoj ni reklo seh devet brat, neka slobodno to učini. Kad je deveti brat rekal, da more slobodno govorit, sprogovori i da mužu tri sini, pa mu se sad poveje, kako je rodila saki put sina, a svekrva da njoj je podmetnula kujicu. Kad je on to čul, pošalje po mater, neka brzo gre tamo, da će videt, kade te nevestu obesit, a ona nebudi lena, komać to doškala, pa teče, kuliko ju mogle nogi nosit. Dojde tamo, vidi, ča je, i valje sina prosi za oprošćenje. On ju pak da valje obesit.

Popeljuha zavaljuha.

Bil je jedan kralj i jako je lipo živel svojun ženun. Žena mu za ten jako oboleje i kad je videla, da njoj već ni pomoći, da njoj je na brzo umret, zazove svoga muža k sebe, pa mu reče: „Mužu moj dragi, ja ću ti umret, to san sigurna, a ti si još mlad i oženit ćeš se. Ovo ti j' moj prsten, a davajuć ti ga govorin: Prokljet bil, ako drugu zameš leh onu, koj bude ov prsten pristal“. I kraljica umre. Kad je kralj odžaloval, da k sebe do-

Digitized by Google

zvat se divojki z grada, da vidi, koj će prsten dobro stat; ale prsten nestoji nidnoj dobro. Sad on raspiše po sen svojen kraljestvu, neka se gljeda, koj će divojke ta prsten pristat, ale po suda nenajde takove divojki. Sad je ostala leh kraljeva kćer, ka još ni provala prstena. Borme gredu i njoj provat. Kad tamo, njoj najbolje pristane. Sad ni druga, leh oženit kćer. Kćer se je na saki način otela te ženidbi oslobodit, ale kad je videla, da si načini nepomažu, reče svomu ocu, da te se oženit onput, kad njoj donese sunčene halji. Kralj otac reče, da će. Projde iskat sunčene halji i donese njoj je. Sad mu kćer reče, neka njoj kupi mesečeve halji. Opet projde kralj iskat i donese njoj mesečeve halji. „Još mi morate donest zvezdene halji", reče kćer ocu, „pa ćemo se onput oženit". Kralj projde pa donese i zvezdene halji. Ča će sad kćer? Ča god reče ocu, se njoj učini i se njoj donese. Vidi, da već ni ča zatezat, a nikako se nebi rad za oca oženila. Sad dojde k njoj sunce, pa ju naputi, neka se one halji i sunčene i mesečne i zvezdene spravi va jednu škatulicu, za ten neka kupi jednu racu, pa ju neka klade va vodu i va svojoj kamare zapre, a ona neka pobigne ono jutro, kad bi se morala oženit. Kćer posluša sunce, zapre halji, kupi racu, klade ju va vodu i zapre va svojoj kamare, a ona projde ća. To jutro se se j' već spravilo za pir, se j' već obučeno, leh još čekaju nevesticu. Projdu do njeje kamari i naslišu, a kako je raca va vode pljuskala, misleli su, da se to nevestica pere i obučiva. Borme

Digitized by Google

već bilo kasno, bilo toga čekanja dosti, pa su šli sami va kamaru, a kad opaze racu va vode, valje se domisle, ča je. Počeli ju i iskat, ale ki zna, kade j' već ona bila!

Nakon više vrimena dojde ona kodi petljarica obučena pred kraljev dvor — va drugen kraljestvu — i prosi, neka bi ju zeli na konak i ako njin je trebe kakova divica, da će ona služit. I zamu ju va dvor više z milosrja leh za službu i daju njoj mesta za kuton med popelon. Kraljev sin dojde jedanput na ognjišće, da zapali cigar. A ona nebudi lena, ponudi mu z zakuta ognja. On pak zame lopatu, pa ju udri po ruke i reče: „Ča ćeš ti mane davat ognja, popeljuho zavaljuho, tako blatna i nesnažna?“ I projde, kad je cigar zapalil, ća. Na večer da kraljev sin bal i velo veselje. Za to čuje i popeljuha, pa zaprosi gospodari, da bi malo i nju pustili na bal, da vidi, kako će to bit. Borme ju puste. Ona se pak podmučeć obuče va sunčene halji, ke je bila va škatulice sobun zela, i projde na bal. Kad ju je kraljev sin opazil, vas se zažari i porumeni i zaželi ju valje za ženu. Niš negovori, leh projde k njoj pa ju prosi, neka gre s njin tancat. Ona projde s njin tancat. Kad se tanac fini, pita ju on, da odkud je, a ona mu reče, da je z Lopatova grada. I ča bi z okon maknul, nje već nestane. Kraljev sin gljeda, obrnja se, ale nje ni nigder. On sad žalostan, ča je ona prošla, već ni otel z nidnen govorit i projde tako žalostan doma. Jutra dan dojde zamišljen opet na ognjišće, da zapali cigar, a popeljuha

Digitized by Google

mu ponudi opet ognja. „Ti popeljuho zavaljuho, kako mi moreš ti tako zamazana ponudit ognja?“ reče on, zame popečak, pa ju udre š njin po prsteh i projde ća. Na večer je opet bil bal i veselje. Opet prosi popeljuha, neka ju puste na bal, da vidi, kako će to bit. Gospodari reku, neka gre, kad se lipo nazad povrne i mirno se tamo ponaša, kodi da je nebi bilo. Sad ona obuče mesečeve halji i dojde na salu i se se od nje zasvetli, a ona lipa da ćeš lipju! Opet ju kraljev sin zaprosi, neka gre s njin tancat. Tanac se fini, a on ju pita, da odkud je. „Ja san van, kad ćete da znate, s Popešk̨ova grada.“ On se nekamo obrne, a ona pobigne doma, suče se s halj i obuče svoje siromašne. Kraljev sin opet jako žalostan, ča mu je divojka pobigla, i ni otel z nidnen govorit, leh valje projde spat. Jutro dan opet dojde onako žalostan zapalit cigar. Popeljuha mu opet ponudi ognja. „Ej popeljuho zavaljuho“, reče on, „san ti već tuliko put rekal, da mi nimaš ti ognja davat!“ zame klješća, pa ju š njimi udre po prsteh. Opet je na večer bal. Popeljuha opet prosi, da bi ju pustili, da vidi, kako će bit. Oni ju puste, a ona se obuče sad va zvezdene halji i dojde tako na salu. Kad ju je kraljev sin opazil, dojde valje k sebe i razveseli se, da ju opet more videt, i odluči, da ju večeras neće z ruk pustit, da mu kakogod opet nepobigne. Tanca s njun i pita ju opet, odkud je, a ona mu reče, da je s Klješćeva grada. On ju se čuva i drži, da mu nebi pobigla. „Pustite me“, reče mu

Digitized by Google

ona, „da rubac z žepa znamen.“ „Ale morate zet od mane ov prsten, pa ću vas onput pustit“, reče njoj on. Ona zame prsten, on ju malo pusti i nekamo leh oči obrne i nje već nestane bržje, leh bi z okon maknul. Kraljev sin opet žalostan, tužan, z nidnen neće da govori, neće da ji i najzada oboli. Pita ljudi, znanci, prijatelji, kade j' ta Lopatovgrad, raspišiva na se strani, da morda ki zna, ale nidan. Pita za Popeškovgrad, ni za njega nezna nidan. Pita za Klješćev grad, još manje. Sad je on počel zdvajat, još jače oboli. Oboli borme na smrt. Popeljuha je za se to znala, pa kad je sinu mat kuhala juhu, zlomi ona prsten na dvoje i klade ga polovicu va zdelicu, va koj mu mat juhu ponese. Na dnu zdelice najde on toga pol prstena. Sad se on razveseli i pita mater, ki je juhu kuhal. Ona mu reče, da ju j' sama kuhala. „A ki van je pomogal?“ „Nidan!“ „Ki j' bil blizu?“ „Nidan.“ „Ma neki je moral bit blizu, recite mi, sakako mi morate povedat, aš od toga zavisi moje zdravje ale smrt.“ „Ma nidnoga ni bilo blizu“, reče mu mat, „leh ča popeljuha za kuton.“ „Ako ni nidnoga bilo blizu leh ona, to zovite nju, neka simo dojde.“ Mat projde va kuhinju, pa reče popeljuhe, da ju sin zove. Sad se ona obuče va sunčene halji i zasvetli kodi sunce — takove divojki ni po sen široken svitu bilo. Dojde gore k sinu, a njemu valje on čas bilo bolje. On ju pita, kako je to došla za popeljuhu simo, kako se j' to pretvarat mogla i tako naprvo. Ona mu sad se poveje, kako se j' ś njun

Digitized by Google

i z ocen njejen dogodilo, kako j' od oca pobigla. — na bal došla, kako ju j' on z lopatun udril, a zato ona rekla, kad ju j' na balu pital, od kud je, da j' z Lopatova grada i se drugo. Kad mu je se to na tanko povedala, prosi ju on za oprošćenje. Ona mu se oprosti, a on ozdravi i ožene se. Pa kakov je to bil pir tamo! Ni tičjega mleka ni njin falilo, zato i sad ljudi žele, da bi se ono vrime povrnulo.

Žena kraljeva rodila tri sini zlatnemi vlasi.

Tako je bil otac i imel je tri kćeri. Kad su jedanput se tri po vodu hodile, najde saka po pol solda. Hej! one sad vesele, skaču, misle, ki zna, ča su to one našle, kodi ki ni nikad beči imel. Tako skačuć i veseleć se dojdu doma k ocu i povedaju mu, ča su našle, a ni vodi nisu od veselja donesle. „Znate, ćaće, ča, z otemi beči hote va grad, pa nan kupite lipe halji. Ale pazite, da vas tamo ljudi graski neprevare“, govore kćeri ocu. Otac zame te tri polovice i gre va grad. Ide va jednu butigu i tu mu se počmu smet, kako more bit tako bedast pa za tri polovice halji kupovat. Ide va drugu, tretu butigu, i sagder mu se jednako dogodi. Već mu to dodijalo, pa kupi za te polovice jedan prsten, znate valjda, da j' bil čist od zlata. Kad je došal doma, reče kćeran, da za oni beči ni mogal nikakoveh halj kupit, leh da je kupil jedan prsten. „Ja ću van ga“, reče dalje, „privezat

Digitized by Google

maške za rep, pa ka ju najprvo ulovi, njeji neka bude.“ Rečeno učinjeno. Otac priveže prsten bome maške za rep i pusti ju, kćeri pak počele za njun bižat. Maška biži, neda se ulovit i dojde tako bižeć va jednu goru, a one se za njun, se za njun. Tu va gore bil je kraljev sin na jage i jušto j' otel va jednoga zeca potegnut, kad mu maška put preskoči. On se razjadi, pa va onen jadu nameri za divojkami, ke su bile valje za maškun dotekle. Kad su one to videle, reče mu najstareja: „Neubijaj me, leh me zami za divicu.“ Druga mu govori: „Neubijaj me, leh me zami za kamarieru.“ A najmlaja govori: „Neubij me, leh me zami za ženu, aš znan, da nisi oženjen, i ja ću ti rodit tri sini zlatnemi vlasi.“ Kako su se ponudile, tako jih on i zame sobun va dvor. Kad dojde doma, počeli mu prigovarat, osobito mat, kako more takovu ženu na dvor dopeljat, koj se nezna ni za rod ni za pleme. Ale on nesluša njihoveh besed, leh počme lipo živet svojun ženun i ona već zanosi. Sad je on moral na vojsku. Za nekuliko vrimena rodi mu žena sina zlatnemi vlasi. A kako je svekrva vavek na nju bila jadna i otela ju sakako sinu omrazit, zame ona to dite, klade ga va jednu škatulu i hiti tako va vodu, a neveste podmetne mašku. Sad piše sinu, ča mu j' žena rodila i neka ju pusti protirat od sebe. Ale on ni toga otel učinit, leh kad je bil gotov z vojskun, opet je svojun ženun na miru i va sloge živel. Žena mu opet zanosi, a on je opet moral za nekakoven poslon. Žena

Digitized by Google

mu opet rodi sina zlatnemi vlasi. A svekrva učini i z oven, kako i s prven, klade dite va škatulu i hiti ga va vodu, a neveste podmetne opet mašku. Sin dojde i niš neprigovara žene. Ona opet zanosi, a on je opet moral za nekakoven poslon. Žena mu pak opet i po treti put rodi sina zlatnemi vlasi, a svekrva i njega hiti va vodu. Piše sinu, da ako sad neprotira ženi od sebe, kad je i treti put sramotu učinila i njemu i celoj rodbine, da ga ona neće već za sina spoznat. On dojde doma i kad se osvedoči od istine, savetuje se z materun, da ča bi od ženi učinili. Ona mu reče: „Znaš ča, najbolje bi bilo, da ju zazidaš va jedan zid, tu neka umre i nidan neće za nju znat.“ I on učini, kako ga j' mat naputila. Zame ženu i zazida ju va jedan veli zid živu. Sad navali mat na njega, neka se oženi na novo. On ni otel valje ženu iskat, aš mu j' bilo i tanto žal za prvun, ako mu i je učinila tuliku sramotu; ale mat jako na njega navali i još sama mladu najde, a on onput privoli. Sad se oni spravljaju za pir, pozovu su rodbinu, gospodu, ma koga god su mogli, i drugi dan da te se ženit.

Sad se malo povrnimo nazad. Pustimo njih, neka se pripravljaju. Rekli smo, da je svekrva hitala decu, kad su se rodili, va škatule va vodu. Ale deca nisu se va vode utopile, aš je saki put tamo došla jedna dobra ženska i k sebe je zela i tako pu sebe odgojivala. Kad je ona čula, ča njin se z materun dogodilo i da njin se otac ženi i to valje drugi dan, zazove decu, pa njin go-

Digitized by Google

vori, neka idu va dvor, kade njin se otac ženi — aš njin je se povedala, čiji su i kako su k njoj došli, i naputi jih se, ča imaju tamo delat, a kosi njin zlatne spravi pod klobučići; da jih nebi ki poznal.

Deca projdu va dvor. Tu je već bila sa svaća sakupljena i obučena, leh čekaju neč, pa da gredu valje va crikvu. Kad su već i nevestica i mladoženja bili obučeni, reče mladoženja, da te prvo, leh idu va crikvu, malo juhi zet. A bila je pokraj njih jedna vreća puna oreh a druga puna cekini; pa govori mladoženja opet: „Ki pobroji ovi orehi, dokle juhu pojimo, dobit će ovu drugu vreću s cekini.“ Borme ni nidan otel brojit, aš je saki znal, da to ni moguće. Najstareji pak brat od oneh trih mladoženjineh sini reče, da će on skusit, ako bi bilo moguće. I sad počne on ovako brojit: „Jedan dva tri, bil je otac i imel tri kćeri — jedan dva tri, našle su tri polovice — jedan dva tri, otele su zato halji kupit“ — i tako ponovi su štoriju gornju. Najzada broji ovako: „Jedan dva tri, žena rodi sina zlatnemi vlasi — jedan dva tri, svekrva ga hiti va vodu — jedan dva tri, svekrva podmetne neveste mašku — jedan dva tri, tako se dogodilo i dva drugi puti i žena jih jedna oslobodi — jedan dva tri, žena j' dakle rodila tri sini zlatnemi vlasi, a ne maški — jedan dva tri, ovo smo mi si tri ti sini!“ Nidan od svaći ni ni pokusil juhi, leh su svi voleli maloga naslihat. Kad je mali finil, sokriju se si tri s klobučić i zasvetle njin vlasi kodi sunce. Otac ih zagrli,

Digitized by Google

izbušuje i prestane već mislet na zakon, leh valje projde ženu odzidat, ka je još bila živa, a mater svoju da mesto nje va još tvrji zid zazidat. I mesto pira slavili su drugo veselje, jili i pili i mane malo dali.

Divojka dala golubice vodi.

Jedan starac imel je tri kćeri, se jednu lipju od druge. Dojde jedan gospodin i zaprosi staroga, neka mu da jednu kćer za ženu. Starac mu da najstareju. Gospodin ju klade va karocu i gre š njun doma. Na putu opazi divojka jedan studenac, a kako j' bila jako žejna, reče mužu, neka ustavi malo konji, da gre pit. On ustavi, a ona gre k studencu i napije se. Sad doleti k njoj jedna golubica i govori: „Daj mi, ženo, prosin te, malo pit". Ona njoj pak odgovara: „Da ti nebin ja još za divicu bila, hodi pa pij sama". Projde nazad k mužu va karocu i dojdu doma.

Muž njoj je bil jako dobar i čagod je zaželela, to njoj je i dal. Kad je jedanput moral poć nekamo na put, da žene ključi od kamar i reče njoj: „Ovo su ti ključi od seh devet kamar. Va osan kamar moreš poć, ale va devetu nikako nesmeš; ako projdeš, čeka te smrt", i s ten projde ća. Ona sad počela kamari opirat, a va njih je bilo lipoti, da se nemore ni zreć. Kad je došla va osmu i po njoj se razgljedala, zaželi i devetu videt. „Tr

Digitized by Google

ni muža doma, on neće znat, da san ja bila nutreh", počme ona sama sobun govorit. I projde nutar, pa ča vidi? Puno ljudi se za zajik obešeneh. Sad njoj pade z nedar zlatna jabuka, ku njoj je bil muž dal na ženidbe, i sa se okrvavi. Ona ju zdigne, tare, tare, ale se to tarenje niš nepomaže, krv neće, da gre ž nje ća. Spravi ju opet v nedra, kako je da je, i bržje zapre kamaru, da joj nebi muž došal i nutreh ju uhitil. Na večer dojde muž i valje ju pita, kade njoj je jabuka, neka mu ju pokaže. Ona ju zvadi z nedar, a on reče, s čen ju je opazil krvavu: „San ti rekal, da negreš va devetu kamaru, a ti nisi otela poslušat. Ti je bolje umret leh živet! Kad nećeš živet, a ti umri." Zame ju sobun i pelje va devetu kamaru, zname njoj vanka zajik i za njega ju obesi.

Opet projde staromu, komu su još dve kćeri ustale bile, i prosi, neka mu jednu da za ženu. Starac ga ni poznal, ma ni zduga ni mislel, da je to njegov zet, pa mu da srednju kćer za ženu. I nju zame na svoju karocu pa ju pelje doma. I ona ožejni na putu i projde, kad je k studencu došla, pit. Opet doleti i k njoj ista golubica pa ju prosi, neka njoj da malo pit. „Hodi pa pij sama", reče njoj ona. I projdu valje doma. I njoj je bil muž dobar, da ćeš boljega, pak da i njoj si ključi od kamar, kad je otel proć od kući, i reče njoj, da more va se kamari poć, leh va devetu da nesme. Kad je on prošal, gre ona po seh kamarah pa zaželi i devetu videt.

Digitized by Google

Opre i vidi ljudi za zajik obešeni, a med njimi bome i svoju sestru. I njoj pade zlatna jabuka, ku njoj je bil dal muž, digne ju, a jabuka sa krvava. Ona se prestraši, brže zapre vrata i pobigne vanka, da ju nebi muž nutreh uhitil, a jabuku ni mogla nikako od krvi oprat. Muž dojde doma i valje ju pita za jabuku, neka mu ju pokaže. Ona mu ju pokaže, a on valje govori: „Ni tebe se neda živèt! San ti rekal, nehodi va devetu kamaru, aš da ćeš morat poginut, ako ideš, a ti me nisi otela poslušat. Mane j' pravo, kad je leh tebe". Zame ju za ruku, popelje va devetu kamaru i obesi ju za zajik.

Sad projde staromu i po tretu kćer. Opet ni stari zeta poznal, pa mu da i tretu kćer za ženu. I ona na putu ožejni, opazi studenac i pojde pit. Kad se j' napila, doleti k njoj golubica, pa ju prosi, neka njoj da malo pit. Ona njoj pomalo govori: „Daj hodi bržje, pa ću ti dat pit." I napoji golubicu. Sad projdu doma. I njoj reče muž, kad je otel poć od kući i si njoj ključi dal, da more poć va osan kamar, leh va devetu da nesme, aš da će poginut, ako projde. Projde on ća, a ona gre va kamari i gljeda božje lipoti va sakoj, se j' bila jedna od druge lipja. Zaželi i devetu videt. Zame ključ, opre i gre nutar. Tu ima ča i videt. Puna kamara obešeneh, a med njimi i njeje dve sestri. Pade njoj z nedar jabuka, okrvavi se, a ona od straha se drhće, komać na nogah stoji. Sad doleti va kamaru ista golubica, ku je na studencu napojila, i reče njoj: „Neboj se niš, aš ti neće niš bit, aš si mi

Digitized by Google

na studencu dala vodi. Vidiš, kad su ove tvoje sestri pile vodu na studencu, nisu me otele napit, pa zato jih nis otela ni branit, a da su mi dale, nebi se bilo ovo s njimi dogodilo. Ale ti moraš i njih i seh drugeh od ovud oslobodit. Najprvo moraš napravit jednu ženu od testa, jušto takovu, kakova si sama, i to hodi valje, pa ću ti ja pomoć.“ I one idu, načine od testa ženu, obuču ju va njeje halji i na srede ju kamari puste. „Sad hodi“, reče njoj golubica, „nazad va devetu kamaru, načini zlamenje sv. križa i odvesi seh dole. Kad jih odvesiš, nać ćeš njin spod zajika jednu črnu iglu, tu njin iglu znami i valje te oživet, aš ni nidan od njih umrl, leh imaju kodi jedan san. Kad jih oživeješ, reci njin, neka gredu bržje bolje ća od onud, dokle gospodar nedojde, a ti zami va muževoj kamare stroška i pobigni skupa sestrami doma k ocu.“ Golubica proleti sada van, a ona pak se učini onako, kako ju je golubica naputila, i pobigne najzada svojemi sestrami. Kad njoj je pak muž doma došal, gre va njeju kamaru, vidi onu štatuu pa zove: „Ženo, ženo, ča spiš?“ i prime ju z rukun, a testo šlo se na komadi. „He!“ govori, „to mi j' učinila! Znal san ja, da će to tako bit, s čen je ona dala pit onoj golubice.“

Mladić nadkril vili Čestitice.

Bil je jedan mladić i hodil je po svitu. Hodeć tako po svitu nameri se na vili Čestitice, kade spe, a sunce

Digitized by Google

jušto na nje uprlo svoji traki. On jih zažali pa jih nadkrije z rubcen. Kad su se vili zbudile i to opazile, pita jedna drugu, ka j' to učinila? „Ja nis, ni ja, nis ni ja," počele jedna za drugun govorit. „Ma da ja znan, ki je", govori najstareja, „ja bin ga lipo darovala." „I ja bin ga, i ja", govore jedna za drugun. Sad se mladić pokaže, pa reče, da jih je on nadkril. „Pak ča pitaš za to od mane?" pita ga najstareja. „Ja niš nepitan, leh da bin mogal bit mrav, kad bin otel." „A od mane?" pita ga druga. „Niš, leh da se moren učinit tić, kad bin otel." „A od mane?" pita ga treta. „Da se načinin, kad bin otel, lijun." „No pa neka ti to se bude, ča pitaš", reču se najedanput. On se sad valje učini s tićen i proleti va jedan kraljevski grad. Tu najde jednoga staroga s trimi ovčicami na paše, pa ga pita: „Starče, ča će reć, da je na ovako lipen mestu blizu jezera se mrtvo?" „Aš", govori stari, „je va ten jezeru jedan zmaj i sakoga zadavi, ki se tamo primakne." „A biš ti mane zel služit?" pita staroga mladić dalje. „Bin te zel, zač ne, aš jušto jednoga išćen." „Ale teško, da biš me ti držal pu sebe, aš ja jako puno pojin." „Ma makar se moje pojil, ja ću te držat." „Pa dobro", govori mladić, „kad si ti tako zadovoljan, to ćeš mi dat jutra za obed peć kruha, spud vina i škopca pečena, pa ću ja poć k jezeru na pašu." Stari mu govori: „Dobro, ja ću ti dat se, ča pitaš, ale se jezera čuvaj, aš nećeš dobro proć." „Ti se, moj stari, niš za me neboj, ćeš leh videt, ča san ja." Jutro dan pošalje stari mla-

Digitized by Google

dića na pašu, a za obed mu da peć kruha, pečena škopca i spud vina. Mladić projde k jezeru, kade j' ta zmaj bil; se poji i popije, ča j' sobun donesal — ale prvo se j' bil načinil lijun — i sad čeka zmaja, da dojde. Polne odbije i eto ti zmaja. Valje projde k lijunu i počmu se bokat. Jedan drugoga hita simo i tamo, oben već gredu peni na usta i još se čvrsto drže, ale jedan drugomu nemore niš učinit. „Eh" govori sad zmaj, „da mi j' sad jedan žmulj rakije, teško tebe!" A lijun govori: „Eh, da mi j' sad jedna pogačica spod ognja pečena i bušac od divojki, teško biš mi platil!" Blizu, kade su se bokali, bila je kćer lijunova gospodara i čula one riči. Sad govore oba: „Za danas nan je dosta." Jutra dan opet učine kodi prvi dan. Mladić se opet učini lijun, poji peć kruha, pečena škopca i popije spud vina. Zmaj dojde o polnu vanka z jezera i uhite se opet bokat. Hita jedan drugoga sad simo sad tamo, ale jedan drugomu nemore dodijat. Kad su se već zmučili i strudili, govori zmaj: „Eh da mi je sad žmulj rakije", a mladić: „Eh da mi je sad pogačica spod ognja pečena i divojkin bušac!" Još on toga ni pravo ni zrekal, doteče k njemu divojka, kćer gospodareva, da mu pogačicu spod ognja pečenu i bržje ga bolje bušne, pa onput pobigne nazad. Mladić — ki se j' bil učinil z lijunom — pogutne pogačicu pa uhiti zmaja tako čvrsto, da ga valje oba tla hiti pa onput i ubije. Va njin najde jedno jaje, pa ga spravi va torbu. Kad su to va gradu čuli, počeli se veselit i k njemu počeli do-

Digitized by Google

hajat, da mu se zafale. Sad mu govori kralj, da je na školjiću još jedan drugi zmaj, a pu njega njegova kćer zasužnjena, i pita ga, ako bi ju mogal oslobodit. Mlădić niš negovori, leh kad kralj od njega projde, učini se s tičicun i poleti na školjić, pa usede na poneštru od kući, kade j' bil ta zmaj. Tu ga on vidi nutreh, kade j' nagnut na krilo kraljevoj kćere, a ona ga pošće. Kad je ona zapazila tičicu na poneštre, govori zmaju: „Viš, viš onu tičicu na poneštre"! Sad se tić lipo učini mrav. Zmaj pogljeda na poneštru i nevidi niš. „Kako me moreš varat", reče njoj zmaj, „kade j' ta tičica? Još me leh jedan put tako prevari, pa ja kriv, ako budeš dalje živela". Sad projde on ća, a mrav se učini z mladićen i projde k divojke, pa njoj poveje, ki je i da bi ju rad oslobodit. „Leh znaš ča, kad zmaj opet k tebe dojde, pitaj ga onako z duga, na ki način bi se ga moglo ubit". To reče i projde. Drugi dan dojde opet i najde zmaja opet na krilu divojkinen, kade ga pošće. Sad ga ona pita: „Ma povej mi pravo, bi te ki mogal ubit i kako?" „Bi me mogal ubit, ale najprvo bi moral ubit onoga zmaja, ki j' va jezeru, pa da onput zame njegovo jaje i s njin me po glave udre". Sad se tić, kad je to čul, učini z mladićen, zame jaje, koga j' bil spravil, kako smo rekli, kad je onoga zmaja z jezera ubil, i hiti ga zmaju va glavu za se moći. Zmaj se valje zruši i krepa. A mladić zame divojku sobun i dopelje ju kralju ocu. Kralj mu govori: „Kad si ju oslobodil, zami ju za ženu i još

Digitized by Google

ću ti dat pol moga kraljestva". „Ja van se na semu tomu zafaljivan", odgovori mladić, „ja se ženit neću, leh gren po svitu, da delan ljuden dobro". I projde ća, pa još i sad zmaji ubija, ako j' kade živ.

Fanat obukal medvedov tabár, obul vukove čižmi i zel kraguljevu mošnju.

Bili su tako jedan brat i sestra. Ovi su bili jako siromašni, tako da se j' brat moral odlučit, da projde po svitu, da ča dobude i sestre donese. Kad je rekal sestre, da gre po svitu, spravi mu ona ča j' mogla hrani i klade va bisagi. Brat oprti na se bisagi i projde od kući. Kad je već tako puno vrimena putoval i nigder stana ni kući nenašal, začuje na jedanput jedan mrmor blizu šumi. „Bože moj", počme sam sobun govorit, „ča bi to moglo bit?" I počel se strašit, ale najzada odluči, da gre videt, ča je. Kad je došal na mesto, odkud je čul mrmor, to opazi medveda, vuka i kragulja, keh je najprvo lipo pozdravil, pa jih onput zapital, da ča se zdogovaraju. Oni mu odgovore, da su se baš razgovarali od svojeh stvar, ke imaju. „Kakove to stvari imate? Povejte mi, da znan." Onput mu oni počeli povedat ovo. Medved govori, da ima jednu kabanicu, „ku kad obučen", govori, „nemore me nidan videt". Vuk pak govori, da

Digitized by Google

ima jedne čižmi, pa kad jih obuje, da more va njih uči nit jedan korak, ki je tri sto milj velik. On se tomu čudi i skoro ni otel verovat. Onput zapita kragulja: „A ku ti stvar imaš?“ „Ja iman“, veli on, „jednu mošnju, s ke moren vavek znimat beči i sejedno ostane vavek puna“. Sad počme siromah fanat mislet, kako bi on do toga došal; „da dojden do toga“, veli, „eto me srićna i bogata“. Misli, misli, ča će reć, i najzada se domisli, kako bi jih mogal prevarit, pa reče: „Moji dragi, prevarite vi koga drugoga, ne mane, nisan ja bedast, da bi van to mogal verovat, to nemore bit“. Oni mu počeli govorit, da je to prava pravcata istina. „A ja, ja van toga nebin nikad veroval, baren dokle se nebin osvedočil na moje oči. Ako je tako, kako vi govorite, dajte, da skusin“. I oni se odluče, da mu se te stvari daju. Najprvo se obuje va čižmi, onput zame mošnju, a najzada klade na se kabanicu, pa pita: „Vidite me?“ „A ne, mi te nevidimo, kade si?“ pitaju ga oni. On čas načini on jedan korak i već je bil tri sto milj dugo od njih — ponesal se ća. Sad je tako hodil po svitu i dojde va jedan kraljevski grad i tu on počme lipo živet kodi jedan kralj, pa mu se zahoteje ženit. On projde kraljevoj kćere, ka je već bila oženjena, ale njoj muža već puno vrimena doma ni bilo, a ni znalo se ni kade je i ako je još i živ. Kraljeva kćer da mu ruku i za nekuliko se vrimena ožene. Sad ga zapita žena, da odkud je, kako j' došal do tolikoga bogastva i kamo da ju kani odpeljat. On njoj

Digitized by Google

počme se pripovedat, kako je siromašan od kući, kako je šal po svitu, kako se nameril na medveda, vuka i kragulja, kako su mu ovi pripovedali., kakove stvari imaju, najme za kabanicu, čižmi i mošnju, i kako jih je on najzada prevaril. Odsad ni ona niš drugo mislela, leh kako bi i ona mogla do teh stvar doć. Mislela je i čekala priliku i najzada mu jih ukrade i pobigne od njega š njimi i počme svoga prvoga muža iskat i kad ga j' našla, dopelje ga nazad doma. A ov drugi je nebog ostal siromašan, kako je i prvo bil, tako da je opet moral poć po svitu. Tako on gre, gre, nemore nigder konaka nać ni hrani, leh je već bil tako ogladnel, da se j' već komać mogal micat. Najzada dojde do jednoga lipoga vrta puna sakakovog žira i hotja. Tu odkine jednu hrušvu i poji ju, al mu valje na čelu naraste jedan rog, poji drugu, naraste mu drugi rog, poji tretu i opet mu naraste treti rog. Ale još se ni bil nasitil. Zato reče, kad je došal do jabuki: „Makar mi i četrti rog narasal, ja ću i jednu jabuku pojist". A kad je pojil jabuku, pade mu jedan rog. Sad poji drugu jabuku i spade mu drugi rog; poji tretu i treti mu rog pade. Sad počme mislet i govori: „Z oven bi bilo dobro trgovat". I napuni jednu stran od bisag s hrušvami a drugu z jabukami i projde va grad, kade se j' bil oženil. Tamo rastre na place svoje hrušvi. Tuda j' pasivala divica njegove prvašnje ženi i pita ga, po čen su hrušvi. A on njoj reče, da su saka pedeset forinti. Kad je divica došla doma, poveje

Digitized by Google

mladoj kraljice, da ima na place jako lipeh hrušav, ale da puno guštaju, da je saka 50 forinti. Mlada kraljica njoj da beči i reče, neka kupi za staru kraljicu dve, za nju tri, a za se pak jednu. I tako j' bilo. Ale kad su one pojile te hrušvi, narastu njin rogi. Divice naraste jedan rog, staroj kraljice dva, a mladoj pak tri. I sad su počele z rogin rovat se, ča god njin je pod ruki došlo, tako da je mlada kraljica već si zidi bila raskopala. Kad su to videli kralj i zet mu, pošalju po duhtori, ki bi je mogli ozdravet, ale toga ni bilo, ki bi to mogal učinit. Došli su duhtori od seh stran svita, ale nidan ni znal, kako bi se to moglo ozdravet. Najzada se javi on, ki njin je prodal hrušvi, a potle se preobukal, da ga nebi poznali, i ponudi se, da će jih on ozdravet. „Najprvo", reče njin on, „morate k mane doć na spoved i i potle vas sigurno ozdravin". Reču borme, da te ga se poslušat, ča njin reče, leh neka jih ozdravi. Najprvo dojde divica i spoveje se, on ju odgreši i da njoj jednu jabuku, neka poji. I kad je pojila tu jabuku, valje njoj rog pade. Sada dojde stara kraljica, spoveje ju i da njoj dve jabuki pojist. Ona jih poji i spadu njoj oba roga. Najzad dojde i mlada kraljica i počme se spovedat. Kad je bila zamuknula, pita ju on, da ča već nima nidnoga greha. A ona reče, da nima. „A nepadaju van rogi, valjda imate još neč. Aš znajte, dokle god nepovejete na tanko si grehi, dotle te van rogi ostat". Sad počme ona pripovedat, kako se j' bila za jednoga fanta po drugi put

Digitized by Google

oženila, kako njoj je on povedal, na ki način je on postal bogat, pa kako mu j' ona najzada ukrala kabanicu, čižmi i mošnju i onput od njega pobigla. Sad njoj on reče, da te njoj rogi onput spast, kad zazida na vrh brda jednu lipu crikvicu, za ku mora ona sama kamenje nosit, a on ju gonit. Kad bude crikvica gotova, da mora povrnut one stvari, ke je mužu ukrala. Ako na to nepristane, onput, veli, neka njega nekrivi, ča njoj rogi nepadu. Ona pak na to pristane i počme valje kamenje nosit na brdo, a on ju gonil z jednen kurbačen kodi kakovo blago. Kad je bila crikvica skoro gotova, reče njoj, neka mu da one stvari, ke je mužu zela. Kad mu je to dala, poveje njoj, ki je, pak projde svojoj sestre doma, a kraljicu pusti z rogin.

Bedasti brat načini vilan šator, da jih brani od sunca.

Tako su bili dva brati. Jedan je bil šegav, a drugi je bil bedast. Živeli su pak jako siromašno, tako da nisu va kuće ni soli imeli. On šegavi slal je brata vavek po drva va goru, i ča god bi ov donesal, se bi to on valje ubil, pa bi onput brata valje poslal nazad va goru po drva, makar on se ni palenti nenajil. Kad je tako ov bedasti opet jedanput hodil po drva, dojde va jedan lip umejak i opazi na sred njega tri divojki, kade spokojno spe. On dojde blizu

Digitized by Google

i vidi, da je sunce baš va nje uprlo svoje zraki. Zato on nad njimi načini jedan šator, da njin hlad dela, i počeka malo. Kad se j' već bil uputil, da gre ća, zbude se vili i dosarenu ga. Prva ga nagovori valje, zafali mu, ča njin je hlad učinil, i govori: „Kad si bil tako dobar i šator nad nami napravil, povej, ča biš od mane rad, i ja ću ti dat". On njoj reče: „Daj načini, da mi se bude, ča god zamislin. Ako mi nedaš toga, neću niš od tebe drugoga zet". Vila mu odgovori: „Neka ti bude, ča želiš". Sad mu i druga vila veli, da ča pak od nje pita. I ona da će mu dat, ča zaželi. „Ja od tebe niš nepitan, leh učini, da bude ona žena s manun noseća, ku buden ja otel". Kad niš drugo od mane nepitaš leh to, to ti neka bude, kako želiš". Sada mu i treta vila govori: „A ča biš pak rad od mane imet? I mane si hlad načinil i ja ti moran neč dat". „Od tebe niš nepitan, leh da mi daš takove kola, ke te hodit prez konji, leh kad zaželin, da moren tako dosta drv doma napeljat". „Kad niš drugo od mane nepitaš leh to", reče treta vila, „to ti neka bude". I sad projdu od njega se tri. I valje se stvore pred njin kola pune drv. On projde na kola, sede na drva i kola počmu valje same hodit. Kad je tako s kolin došal va grad, opazi ga s palaca kraljeva kćer i reče: „Viste onoga bedastoga, viste, nima ni konji ni voli, pa mu i tanto gredu kola". Sad ju ov bedasti opazi s kol i dopade mu se. Poželi, da bude s njin noseća, i ona valje zanosi. Kad je rodila, gljedali su, komu je dite

Digitized by Google

slično, aš se ni znalo, s ken je kćer rodila. Zvali su si velikaši i bogataši, ale dite ni bilo njin nidnomu slično. Sad pozovu najzada onoga bedastoga i opaze, da je dite skroz njemu slično. Kad je to kralj čul, razjadi se, da kako j' mogla njegova kćer z jednen bedasten tako rekuć petljaron dite imet, i zapoveje, neka mu jednu velu bačvu daju. Kad su mu ju dotakali, klade on nutar kćer, dite i toga bedastoga i da njin nutar za sedan dan hrani, pa jih onput hiti va more. Sad zapita kraljeva kćer bedastoga, da kako mu j' ono mogal voz hodit, a nidan ga ni vukal. Bedasti počme sad pripovedat, kako su oni bili dva brati, kako j' moral hodit po drva za brata, kako j' našal tri divojki speć, kako njin je načinil šator i kako su mu dale kola, ke moru hodit prez konji, i još da su mu i to obećale, da bude saka s njin noseća, ku on zahoteje. „Pa ča ti nisu niš drugo dale? Domisli se, morda su ti još ča obećale, a ti si pozabil.“ „Ja, domislel san se, jedna mi je dala moć, da će mi bit, ča god pomislin.“ On, kako j' bil bedast, ni se niš mogal domislet, ča bi zaželel. Za to mu ona reče: „Zamisli sad najprvo, da budeš šegav.“ On to pomisli i valje postane šegav. Sad pak valje pomisli i zaželi, neka bi se z one bačvi, va koj su bili, učinil brod. I ča j' otel, valje se učini. Z bačvi postane lip brodić. Sad su oni s ten brodon po svitu hodili i dojdu na jedno mesto, kade j' bilo na kraju puno peska. Njegova sad žena zaželi tu bivat i reče mužu — aš njoj je već sad bil muž —

Digitized by Google

da bi ona rad tu na samoćine bivat. On njoj reče: „Kad je tebe to pravo, je i mane“, i projdu z brodića na kraj. Sad on zaželi, da bi se tu načinil jedan lip palac, i valje postane tu lip palac, da ga j' bila lipota i videt. Ale ni to dosta, da ima čovik leh kuću, za to on sad poželi, da bi bil okol kući i jedan lip vrt. Pa je bil valje i lip vrt tu i va njin sakakove sorti hotja. I bilo je tu sega, ča god čovik more pomislet. I zlatneh je tu hrušav bilo i jabuk, ma z jednun ričun sega. Sad se oni dogovore, da pozovu simo kralja i su njegovu gospodu. On napiše list i pošalje po kralja, neka ga dojde pohodit, da mu neće bit žal. I kralj dojde za sun njegovun gospodun. Va palacu ga lipo dočekaju i još lipje pogoste. Kad su bili z obedon gotovi, reču kralju, neka bi šal sad z drugemi va vrt malo na prošet. „Ale va vrtu ima“, reču gospodari, „sake sorti hotja zlatnoga, i ki zame ma leh jednu hrušvu ale jabuku, on će glavu zgubit.“ „Dobro“, reče kralj i druga gospoda, „homo i nidan neće niš zet, mi garantimo.“ Sad projdu va vrt i šeću. Kraljeva kćer odkine jednu zlatnu hrušvu i klade ju kralju va žep tako, da ni ón toga ni čul, pa muči. Muž pak njeji opazi tobože valje, da jedna hrušva fali, a on je se znal. „Fali hrušva, fali hrušva“, govori, „alà da vidimo, ki ju je zel.“ Šli su vižitat, ale je ni pu nidnoga. Sad dojde red na kralja i njega vižitaju, i kad tamo, najdu mu ju va žepu. On se prestraši, da će glavu zgubit, i počme prosit, neka mu oproste. „Ja“, veli mu kćer, „takova je bila

Digitized by Google

pogodba, ki ča ukrade, mora za to glavu zgubit; vi bite ju, kralju sakako morali zgubit, ale ste mi puno dobra učinili, zato van ja i muž oprašćamo. Na zlo, ča ste nan učinili, nepazimo.“ Kralj je sad počel začudjen gljedat, odkud da je on mogal njin dobra ale zla delat, kad jih i nepozna! Oni mu pak sad poveju, da su oni njegovi. Ona da j' njegova kćer, ku je va bačve hitil va more skupa z mužen njoj i diteton; pa mu i to poveju, kako su se zbavili. Kralj se razveseli i ni se već otel va svoje kraljestvo vrnut, leh ustane pu zeta i pu kćeri. I tu su lipo živeli va miru i sloge.

Do staklenoga brega.

Bil je jedan jako bogati car i imel jednoga lipoga sina. Ov njegov sin ljubil je jako lov i vavek je bil na njin, kad god je mogal. Kad je tako opet jedanput hodil na lov, zabasa va gore i ni mogal nikako pravoga puta nać. „Gren“, govori on, „ravno oven puten, kamo došal da došal.“ Gre, gre, a lačan i trudan, da nemore već na nogah stat, i za njegovu sriću opazi jednu kuću. Koraca po malo do nje i projde nutar. Tu najde jednoga staroga od sto let i govori mu: „Dobar večer, stari moj oče, dajte mi ča pojist, aš ću drugačije umret od glada.“ „No“, govori stari va sebe, „da me ni ocen zazval, već se nebi brojil med živi ljudi; sa srića za njega, da mi

Digitized by Google

ni kako drugačje rekal.“ I sad mu stari donese večeru. Dokle je mladić jil, govori stari va sebe ovako: „No ja bin ga sakako moral ubit, ale mi ga j' nekako žal, aš vidin, da je vredan, da žive, pa ki zna, morda bi mi mogal kada ljubav vrnut. Kušat ću ga, pa ako vidin, da je vredan, da žive, neka žive; ako pak ne, lahko ću ga šundrat.“ Kad je dakle mladić pojil, ča mu j' stari dal, govori ov: „Vidiš, sinko, ovo ti je pol funta kruha, pol funta ulja i pol funta tabaka i pol bremena drv; z oven ćeš bit celu noć vane na straže. Gori drva, jij i puši, ale nikamo nesmeš gljedat leh poda se, aš ako drugamo pogljedaš, jo po te, već nećeš onput živet!“ Mladić zame se to, ča mu je stari dal, i obeća, da će učinit, kako mu je rekal. „Tako sad valje hodi“, veli stari, „i dobro pazi, ča san ti rekal; znaš, leh jedan život imaš.“ On projde, naloži oganj, puši po malo i se kadgod založi komadić kruha i gljeda leh preda se. Sada počme na jedanput rogljat, vikat, zvonit, rulit, ale on negljeda nikamo leh preda se. Sad već čuje z duga, kako lanci kramaju i z velikun se brzinun k njemu primiču. Eto jih se bližje i bližje i već kodi da te na na njega past, ale on negljeda nikamo leh preda se. Počela j' zora pucat, a on gre starcu. „No sinko, kako je bilo, si ča strpel straha?“ pita ga stari. „Bome, oče, više san ga strpel, leh more čovik pomislet, ale san se i tanto čvrsto držal tvoje zapovedi, da najme vavek preda se gljedan“. „Ja san znal“, reče mu stari, „da si ti dobar

Digitized by Google

i vredan mladić, al još nisi finil, to je leh početak tvojeh muk". Ovu drugu večer mu da sakoga po funt, ča je prvu večer dal po pol funta, funt kruha, funt tabaka i breme drv i preporuči mu dobro, neka se čuva, da ni ovu večer nikamo nepogljeda, leh preda se. Mladić gre, naloži oganj, puši i ji po malo. Al sad eto ti još veće buki i viki leh prvu večer. Sa je gora počela ozvanjat od šuma i huka, ale on stoji nepomično i preda se gljeda, ma da bi drugamo leh z okon maknul. Trpi sad, ma će morat bit potle zato bolje. Opet dojde pred zoru k staromu i javi mu se, da j' i ovu noć srićno prošal. „Vidin, da si vredan, da živeš, al još moraš tako poć i ovu tretu noć stražu čuvat". I sad mu da sobun sakoga po funt i pol, pa mu govori, da će ovu noć morat najveći strah trpet, ale se neka drži kako i prve dve večeri, pa da mu neće niš bit, a kad pak bude jutro, neka pogljeda va more, tu da će videt tri tako lipe divojki, da se takove skoro ni pomislet nedaju. „One te se", veli, „kupat i to nage, kožice te pustit na kraju, pa ti onput lipo hodi po malo, da te nevide, pa zami jednoj, ku budeš već otel za ženu imet, kožicu i nikako joj ju već nedaj nazad, ni kad se oženiš, aš bi onput ona valje pobigla od tebe, leh ju dobro čuvaj i skrij, ako želiš bit srićan". On tako sad projde, pretrpi noćni strah tri put strašneji leh prve dve noći, a jutro pogljeda va more i opazi tri divojki, kade se kuplju, se kako mu j' bil stari rekal. Sad on gre po malo tamo se zada šikarja se skri-

Digitized by Google

vajuć, da ga neopaze, zame bržje bolje jednoj kožicu pa se onput javi. One zavikale od straha i srama i dve gredu valje na kraj, da se obuču, a treta, ka j' videla, da njoj je robu zel, nikako se neda vanka, leh ga prosi i moli, neka njoj da njeju kožicu. Àle on njoj nikako neda. Prosi ga, moli, zaklinje, ale se zabadav. „Ma bit ću tvoja žena", govori dalje, „leh mi daj moju kožicu". Ale njoj on odgovori, da njoj kožicu nikada dat neće, zato neka ga slobodno već neprosi, leh neka gre raje vanka. „Ale kako da gren naga vanka?" govori ona. „Na ti moju kabanicu", odgovori njoj on, „pa se va nju zavij i lipo hodi van". Hiti njoj s ten svoju kabanicu, a ona ju zame, zavije se va nju i gre z mora van. I tu se sad lipo ožene i potle ju popelje svojoj kuće. Doma su ga komać dočekali, aš su misleli, da ga već nikad neće ni bit nazad, kad se j' tuliko vrimena bil zabavil, i načine velo veselje. Z nevestun su bili si zadovoljni, aš da nebi tako lipe nigder bili našli. Sin pak carev zapre kožicu svoje ženi i vavek ju čuva, da ju nebi ona kako našla i zela, pa onput od njega pobigla. Ključi je vavek sobun imel. Jedanput moral je poć za nekakoven poslon po carstvu, pa da ključi od kaselice, kade je bila zaprta kožica ženina, svojoj matere, aš se j' bal, da je nebi po putu zgubil, i reče njoj, neka ti ključi dobro čuva i nidnomu jih neda. Ako bi ju pak pitala njegova žena, neka njoj da kožicu, to njoj ju neka pod nidan način nepokaže, a kamo pak da. I tako on projde sad

Digitized by Google

ća. Žena pak počela prosit svekrvu, neka njoj da njeju kožicu, ale svekrva dobro pazi, ča njoj je sin rekal, i neda se nagovorit. Ale ju počela nevesta bušovat i milovat, pa reče, da će bit tri put lipja, ako njoj tu kožicu da i da će njoj ju valje nazad dat, kad bude zapovedala. A ki će odolet takovoj prošnje? Zame stara cesarica ključi, opre kaselicu i da neveste kožicu. Ova ju leh klade na se i već je nestane. Na kaselice pak pusti napisane ove riči: „Do staklenoga brega.“ Kad je to mat videla, počela je plakat i ruki lomit, ča j' to šla učinit, zač ni sina poslušala. „Ča će mi tekar sin reć, kad dojde doma? On će umret od žalosti, tako je svoju ženu ljubil.“ I eto ti sina doma, valje opazi mater žalostnu i zaplakanu, pa se valje i domisli, ča se j' dogodilo. „Ala, majko moji“, govori on valje, „bog van grehi oprostil, ča ste z mane siroti učinili? San van rekal, neka kožice nedavate žene, leh neka ju čuvate bolje leh oči va glave!“ Ide kaselice i vidi napisane riči: „Do staklenoga brega.“ On je to valje razumel, spravi se na put i projde, da išće ta stakleni breg. Gre, gre, opet zabasa va gore i nameri se na istu kuću, na ku i prvi put. Gre, da najde staroga, ale njega najde mrtva, a pokraj njega jedno pismo, va ken je stalo napisano, da ki god ga — staroga — zakopa, ta more po celen široken svitu hodit i nidan da mu nesme niš zla učinit. On sad zame staroga i lipo ga pokraj kući njegove zakopa, spravi ono pismo i gre dalje. Iduć tako dojde va jedno gusto mesto va

Digitized by Google

šume i tu najde puno ljudi, a to su bili djavli, potari ih križ sveti. Kad ga oni opazili, zaviknu: „Kamo ti, momče?“ „Gren po svitu iskat stakleni breg“, odgovori on. „Aj ga nećeš nać“, reču oni, „ča si hodil po svitu, hodil, više nećeš! Kako se ti moreš usudit po našoj zemlje hodit? Znaj, ki god ovuda gre, nidan živu glavu neponese. Sad se pripravi brzo na smrt.“ I već se počeli veselit, kako te ga zdrobit. „Prvo leh me ubijete, pročitajte bar ov list“, veli njin on i da najstarejemu gospodaru od njih list, koga je pu staroga našal. „Srića tvoja“, govori mu on, kad je list pročital, „da si mi oca zakopal. Niš ti neću učinit, leh pitaj od mane, ča želiš, ja ću ti dat, ako moren“. „Ja od tebe niš neprosin, leh da mi poveješ, kade j' stakleni breg“. „Ej“, govori on, „ja za stakleni breg neznan, ma ću videt, ako moja zverad zna“. Sad zašvikne va jednu sopelicu i dojdu sakakove vrsti živine k njemu. Pita ih, ako ka zna za stakleni breg, ale se govore, da neznaju. „Vidiš, ja bin ti rada povedal, ale neznan ni ja ni moja zverad, leh znaš ča, hodi naprvo i namerit ćeš se na moga brata, pa njega pitaj, morda ti on bude to znal povedat“. On projde naprvo, kako mu j' ov djaval rekal, i za sprave se nameri na njegova brata. I ov se već počel veselit, kako će ga ubit, ale mu on valje da staroga pismo, pa je vrag valje počel drugačje govorit. „Srića tvoja“, govori mu vrag, „ča si mi oca zakopal, drugačje već nebiš živel; a kad si pak to učinil, to pitaj od mane, ča

Digitized by Google

ćeš, ja ću ti dat, ako buden leh mogal". „Niš drugo nepitan od tebe", govori mu on, „leh da mi poveješ, kade j' stakleni breg". „Ja", govori vrag, „za stakleni breg neznan, leh morda moji znaju". Zašvikne sad i valje dojdu vetri. On jih pita, ako znaju za stakleni breg, a oni odgovore, da neznaju. „No vidiš, moj dragi, ja bin ti rad za ta breg povedal, al ni ja toga neznan, a ni moji neznaju; leh hodi k momu bratu naprvo, morda on zna". I treti je već bil odlučil, da će ga ubit, ale kad je videl pismo, govori: „Pitaj od mane, ča ćeš, „ja ću dat, ako moren, zato, ča si mi oca zakopal". On mu govori, neka mu poveje za stakleni breg. „E", govori, „ja za njega neznan, ale morda znaju moji oblaki". Zašvikne i oblaki dojdu, ale ni oni neznaju za ta breg. Vidi gospodar, da jedan oblak fali, pa zašvikne još jedanput, kuliko je god mogal, i eto ti toga oblaka. „Kade si ti bil, da nisi valje na zapoved došal?" pita ga gospodar. „Znaš za stakleni breg?" „Jušto san", veli oblak, „sad tamo bil". „Dobro je, leh kad znaš za njega, to imaš ovoga čovika tamo prenest, ale ga moraš onako na tla klast, kako ga i digneš". Oblak ga tako sad klade na se i ponese na stakleni breg. Pusti ga pu jednoga studenca i projde nazad. Carev sin opazi sad najstareju od oneh vil, ke su se bile kupale, kad je on svoju ženu dobil, pa ju prosi, neka mu proškrbi kakovu službu. „Za te ni ovde službi ni življenja, leh hodi ća, kako god moreš, aš teško da ostaneš drugačje živ. Ovde

Digitized by Google

je jako teško služit". „Ma ako je još težje, leh mi ti najdi", govori on, „ja ću primit". „Kad ćeš da zgubiš glavu po sile, ti hodi, moj će te otac, ja mislin, prijet va službu". I popelje ga k svomu ocu. Kad ga ov opazi, pita ga, da ča bi rad. Veli: „Ja gren po svitu i išćen kakovu službu, morda bite me vi prijeli k sebe". „Ja ću te", veli, „prijet, i to služit ćeš mi tri dni, pa kad mi odslužiš, zami jednu kćer, ku god ćeš, za ženu; ako pak nebudeš učinil kroz ovi tri dni, ča ti rečen, to znaj naprvo, da ti j' glava zgubljena". „Dobro", govori on, „neka bude tako". „Tako čuj, da ti sad valje povejen, ča imaš jutra delat. Ovo ti j' staklena sikira, š njun imaš poć jutra va goru i su tu goru posić; ako neposičeš, čuvaj se". „Ću", odgovori carev sin. A bila j' žena toga gospodara vešća, pa govori: „Huj! mužu, ta čovik će te prevarit, huj! prevarit će te." „Muči, babo", govori njoj on. Jutro dan zame cesarov sin staklenu sikiru i vas je drhtal po telu, leh se j' tako držal sigurno, to da ni njega niš strah. Projde va goru i udre jedan put sikirun po hrastu, a sikira malo da ni prošla na sto kusi. Moral je po malo tuć. Dojde polne, a on niš posikal, leh ča jedan jedini hrast. Dojde najmlaja kćer, njegova prvašnja žena, z obedon i zove ga, neka gre jist. „Ča će mi", veli on, „obed ni večera, tr mi već ni dalje živet, trebe se j' na smrt pripravljat, a ne jist". „Pa ča nisi leh jedan hrast posikal?" pita ga ona kodi va čudu. „Ale neboj se, hodi jist, jedanput se još bar

Digitized by Google

najij, da lačan neumreš. I on borme projde obedvat. Za obedon nagne se na krilo svojoj žene i zaspi. Kad je ona videla, da je on tvrdo zaspal, zašvikne svojun sopelicun i dojdu vragi prvoga brata. Ona njin reče, neka posiču goru. Ej! oni počeli sić, žurit se, ki će prvo, još ni komu god ni red došal, da leh jedno stablo posiče, tuliko jih je bilo! Kad su to zgotovili, projdu, odkud su i došli. Carev sin se pak zbudi i opazi, da j' gora posičena. Ki j' veseleji od njega! „Nečudi se", veli mu sad ona, „leh hodi doma, pa hiti sikiru pred staroga, makar se i razbila, tobože da si ti jako trudan". On projde doma, hiti sikiru staromu pred nogi i hučuć pita večeru. Stari ga pak pita, ako j' zgotovil, ča mu j' bil naredil. „Pa ča me to još pitaš? Ča bin delal, ako nebin to cel dan finil? Leh mi dajte valje večeru". „Dobro, kad si to učinil, jutra ćeš poć na isto mesto i si oni panji, ki su ostali, pogulit, a ovo ti j' staklen kramp i matika". Valje mu je sad koraj prošal. Još se ni pravo jednoga zla oslobodil, to već gre veće od prvoga. Drugi dan gre on va goru, kopa panji i komać skopa do polna jednoga. Opet gre z obedon najmlaja kćer i pita ga, ako j' finil. „Kako bi to mogal finit, to ni nikako moguće, vidiš, da san komać jedan panj skopal; negren ni obedvat, ću baren lagak umret". „Ma", govori mu ona, „neboj se pak tuliko, leh ti lipo hodi jist". Ide jist, poobedva i zaspi opet žene na krilu. Ona pak opet zašvikne i eto ti gredu vragi drugoga brata. Ona njin reče, ča j' trebe učinit,

Digitized by Google

i još ni pravo ni zrekla, već je bilo se poguljeno. Sad ga ona valje zbudi i reče mu, kad dojde doma, neka bude korajan kodi čera, da se stari ča nedomisli. Treti večer mu reče stari, da ima se ono, kade j' bila gora, zorat, rovi skopat, trsi posadit i njemu tri zreli grozdići i smokav donest. „Ako je se učinjeno", reče on, „ovo sigurno neće bit". Jutro gre on i još se skoro ni bil ni pripravil orat, kad mu već gre z obedon najmlaja kćer. „Si već finil si ?" pita ga ona. „A san već finil san, aš već dalje neću ni provat, sad mi je sigurno umret". „Hodi obedvat i neboj se", govori mu ona. Poobedva i opet njoj zaspi na krilu. Ona pak zašvikne do tri put i eto vragi od seh trih brat. Ona njin leh reče, ča imaju delat, a oni delaju. Jedni oru, drugi kopaju rovi i sade trsi i smokvi, a treti pobiraju zrelo grozje i smokvi, zoblju i jidu. Žena pak sad probudi svoga — slugu — muža, pa mu govori: „Stani se i stiraj ih ća, aš te ti se grozje pozobat". On se stane, potira jih, pak zame tri grozdića i nekuliko smokav i nosi ih doma gospodaron. „Ej !" veli gospodar, „služil si pošteno i se učinil, ča san ti rekal, sad zibiraj i zami kćer, ku ćeš". I on zame najmlaju kćer. Ona se pak načini z belen konjen i reče mužu, neka zajaše na nju. On zajaše, a ona biži s njin pod oblakin, leh da ih ki nedosarene. Stara počela na staroga vikat, da su pobigli. „Tako hodi", veli njoj on, „dosareni je i dopeljaj je nazad." Ona gre za njimi i opazi ih. Kad su pak oni nju videli, spuste se na zemlju

Digitized by Google

i načine se šenicun. Kad jih već stara ni videla, leh šenicu, povrne se nazad i poveje staromu, da su njoj se nekamo skrili i da ni već pred sobun niš videla leh šenicu. „To su oni“, zavikne stari, „ča je nisi ulovila, hodi bržje i drž je“. Ona gre za njimi, vidi pred sobun šenicu i već je mislela, da će je ulovit, kad se oni načine s proson. Ona projde nazad k staromu i poveje mu, kako se j' dogodilo, kako j' leh proso pred sobun videla. „To su oni“, viče on, „hodi za njimi“. Ona gre za njimi, ale su već oni bili preko njeje meji. Došli su doma, carevali, veselili se i od dece decu videli.

Divojke kaplju z očij dijamanti, kad se plače, a kad se smeje, rožice z ust.

Bil je jedan siromah z ženun i imel je puno dece, ale se ženske. Kad je žena rodila već devetu kćer, reče on: „Ako bude i deseto žensko, ja ću ga pogubit.“ Žena zanosećeje i pred čen će rodit, opet ponovi njoj muž, da će sigurno ubit dite, ako bude žensko. Žena rodi i zbilja žensko dite. Sad su se se prestrašili i mat i babica i si va kuće i reču, ako bude muž pital, kakovo je dite, da te reć, da j' muško. Pita otac valje: „Kakovo j' dite!“ a babica mu reče, da j' dite na su sriću muško. Ale on toga ni otel verovat, dokle se sam neosvedoči, i gre vi-

Digitized by Google

žitat; kakovo je dite. Vidi bome, da ni muško, leh da je žensko, pa počel vikat, kako su ga oteli prevarit, pa zame kćer, prehiti ju na rame i nosi va more. Kad je došal do mora, zamahne z deteton, da će ga hitit. Ale mu neč z nutri govori: „Nehitaj ga va more, žal će ti bit, leh ga ponesi nazad doma.“ „Bože moj“, govori on sam sobun, „još nisan ovakova glasa čul z mora, ča to more bit?“ Ustavi se malo, ale za jedan čas opet nameri, da će dite hitit. Opet mu neč z nutri govori: „Ne, žal će ti bit.“ Opet se malo ustavi i nehiti ga. Ale treti put govori: „Ča san namislel, namislel, trebe mi j' zvršit, ča san nakanil“; i treti put već dite umoči do pasa i kako god ga j' umočil, tako se j' more pozlatilo i opet se čuje z nutri glas: „Ne, žal će ti bit.“ Kad je on to se videl i čul, zname dite z mora i ponese ga nazad doma. Doma su si pazili na to dite. A takovo je to bilo dite, da se još nigdar ni čulo za takovo. Kad bi najme to dite plakalo, padali su mu z očij na mesto suz suhi dijamanti; kad se j' pak smelo, se su mu z ust rožice padale. Mat pak, otac i sestri pobirali su ti dijamanti i rožice i prodavali i tako već od toga živeli. Tako j' ona rasla pu oca i materi do jedno petnajstoga leta.

Jedanput je hodil kraljev sin svojen slugun na lov. Lovili su cel dan i niš neulovili, leh cel dan tekli za jednun srnun, tako da nisu mogli na večer doma poć, aš njin je bilo dugo, zato odluče, da te tu kade va selu prenoćit. Idu, da najdu stan, i jušto dojdu va nan po-

Digitized by Google

znatu kuću. „Faljen bog!“ „Faljen bog“, odgovaraju. „Lovili smo cel dan po gore“, govori kraljev sin, „i preveć smo se od domi odalečili, tako da je sad kasno poć doma, zato vas prosimo, da nas primete na konak.“ „Zač vas nebimo prijeli“, govore oni, „sedite, dokle van ča nepripravimo za večeru, pa ćete potle poć spat.“ Kad su već pripravili večeru i pojili ju već, daju kraljevu sinu jednu posebnu kamaru, a sluge reču, da će va družinskoj kamare spat. Tu su počele sad sestri najmlaju dražit tako, da se j' ona počela plakat, a dijamanti počeli padat z očij; sad su pak opet počele spašigat, ona se nasmeje i z ust počele padat rožice. To se sluga gljeda; nemore spat, leh se okol toga čudi. Jutro se si stanu, popiju kafe i kraljev sin potle, kako j' pital za račun, projde slugun ća. Sad mu počme sluga povedat, ča j' noćas videl, kako su najmlajoj kćere najprvo dijamanti z očij padali, a potle z ust rožice. „Ja to moran videt“, reče kraljev sin. „Nehomo doma, leh opet na lov, pa ćemo i večeras poć tamo na spanje.“ Kad je bila večer, projdu tamo i počeli se zgovarat, kako su i danas zakasnili doma poć, zato da prose, neka ih i večeras primu na konak.“ „Mi znamo“, reču ukućani, „da ste vi od vele ruki, a naša je kuća po siromašku urejena, ne za vas; ale kad ćete vi, i nan je pravo, ustanite i zadovoljite se s ten, ča imamo.“ Ovu noć ni kraljev sin spal, leh gljedal, kako su najmlajoj kćere kapali z očij dijamanti i rožice z ust. Kad je bilo jutro dan, govori kraljev sin gospo-

Digitized by Google

daru od kući i žene njegovoj: „Dragi moji stareji, ja san videl noćas čudo, kakovo se na svitu puno puti nedogaja, od váše kćeri; neoženjen san, kraljev sin, zato vas prosin, da mi ju daste za ženu.“ „A kako bi ona šla za tako veloga gospodina“, počeli se oni spričivat, „ona je niskoga roda, ni za vas, vi ćete nać kakovu kraljevsku kćer, a ne nju; a opet mi nebimo mogli prez nje živet.“ „Negovorite toga“, preseče njin on rič, „aš ča se tiče prvoga, to vas neka niš nesmeta, a ča se drugoga tiče, najme vašega življenja, znajte, da ćete još bolje od sad naprvo živet, aš ću van davat, ča van god bude potreba i ča budete oteli.“ „A pa dobro je“, reču oni, „neka bude z božjen blagoslovon.“ Sad on projde doma i poveje, kakovu j' našal mladu, da njoj gredu z ust rožice, kad se smeje, a kad se pak plače, se da njoj z očij dijamanti padaju. Kad je on to doma povedal, si su bili zadovoljni z njegovun mladun i rekli, neka se ženi s čen prvo, da mu tu ženu vide. Sad je on saki dan k ljube hodil, dokle njoj se šila roba za pir. Kad je bilo se gotovo, zazove kraljev sin su gospodu, neka gredu s njin na pir i da te kako večeras divojku kodi njegovu ženu dopeljat. A bila j' va kraljevsken dvoru jedna kuharica i imela jako lipu kćer, pa prosila, neka bi i nju zeli na pir. Kraljev sin njoj reče, neka gre, a najviše njoj on zato dopusti, ča j' bila ona jako, jako slična njegovoj ljube, tako da skrij jednu, pokaži drugu. Sad govori kuharica: „Ki zna, će ki imet tamo kuhat, gren i ja zato

Digitized by Google

ča pomoć.“ I tako projdu. Tamo piruju i vesele se, a kad je bilo za ća poć, si gosti i mladoženja s njimi zajašu na konji, a nevesticu, kuharicu i kćer kladu va karocu. Konji su hodili naprvo a karoca za njimi. Mladoženja se obrne i govori: „Pazite mi na karocu!“ A kuharica pak govori nevestice: „Vidiš, muž govori, neka ti skopamo oči“. „Ja, kad ni drugo, a vi činite, kako on zapoveda“, govori ona. I skopaju njoj oči. Sad je bilo preko jedne vodi proć; mladoženja se zato opet zabrinut obrne i govori: „Pazite mi na karocu!“ Kuharica pak govori nevestice: „Vidiš, muž govori, neka ti odsičemo obe ruki.“ „Ja, kad ni drugo, učinite, kako on zapoveda“, odgovara ona. Sad njoj odsiču obe ruki. Kad su već bili pri kraju vodi, opet se obrne mladoženja i govori: „Dobro mi pazite na karocu!“ „Vidiš“, govori kuharica nevestice, „muž zapoveda, neka te hitimo va vodu.“ „Ja“, odgovori ona, „kad ni drugo, učinite, kako on zapoveda, neka mu to se bog prosti.“ I kad su ju s halj od ženidbi sukli, hite ju va vodu, i to va goloj stomanje. Va one pak halji od ženidbi obuče se kćer kuharičina. Nevestica se pak se onako osakaćena uhiti nekako vrbi i šikarja, leh da se ni mogla utopit. Sad ju neka va vode, mi ćemo jur po nju doć.

Kad je pak svaća doma došla, počmu večerat. Sad su si oteli, da se nevestica nasmeje, da vide, kako te njoj to z ust rožice padat. A znamo, da sad giljta za nevesticu kuharičina kćer, ka je bila pravoj nevestice

Digitized by Google

tako slična. Špašigaju ovako, špašigaju onako, leh kako bi se ona nasmela, ale smeh neće nikako na njeje usta. A bil je jedan jako špašljiv med gosti i reče: „Ma ja ću učinit, da se mora nasmet.“ Ide vanka, oskube z jednoga živoga peteha se perje, zapre ga va jednu zdelu i dobro ju pokrije, pa tako klade na stol. Sad opre zdelu, a peteh onako oskuben počel po stolu cop, cop, cop, a ona se pak nasmeje ha, ha, ha, ha, ha. Kako se j' nasmela, tako njoj padu dve kaški z ust. „He!“ sad počeli govorit mladoženje stareji, „a lipu si nan dopeljal nevestu!“ Ale ni on niš već otel čut, leh valje pobigne s svojen slugun va goru. Tako j' on ostal svojen slugun sedan let va gore pasuć travu za hranu.

Sad se povrnimo k pravoj nevestice, ku su va vodu hitili, da vidimo, ča se j' š njun dogodilo. Uhitila se nekako za vrbu i šikarje, kad su ju hitili — kako smo već rekli — tako da se ni mogla utopit. Onde pak blizu živel je jedan pustinjak, ki j' za svoji grehi pokoru delal i saki se j' dan hodil va onu vodu oprat. Kad se j' tako drugi dan jutro po navade došal prat va tu vodu, čuje z nutri nekakov glas: „Stegni me vanka!“ On se malo prestraši, pa govori: „Bože moj, ča more ovo bit? Već san tuliko vrimena ovde i saki se dan dojden simo kupat, pa još nikakova glasa nisan čul. To mora bit nekakova napast. Gren ća, da nezagrešin.“ I projde ća. Drugi se dan opet dojde prat i opet čuje vapaj z nutri: „Stegni me vanka!“ Sad on govori: „Ma ča bin se tuliko bâl, ja služin bogu, morda

Digitized by Google

nisan tuliko grešan, da bi bog otel z mane zlo", pa govori: „Si kršćeno, ča me zoveš?" „San kršćeno kodi ti, stegni me vanka, neboj se!" I on gre do šikarja i opazi žensku slepu i osakaćenu, stegne ju vanka i popelje va svoju špinjicu. Ale ona j' ostala svojen mužen noseća i kad njoj je trbuh narasal tako, da njoj je već bilo dosta poznat, da je noseća, prestraši se pustinjak i govori njoj: „Moja draga ženo, ja te već pu sebe nemoren držat, aš si noseća, a znaš, da ja pokoru delan i da to si ljudi na okolo znaju, pa ako te vide pu mane noseću, te reć, da ja s tobun grešin. Mane te j' jako žal, aš znan, da si poštena i dobra, ale nemoren drugačje učinit." „Ja vidin, da vi imate pravo", odgovara mu ona, „i fala van na dosadašnjoj vašoj brige, leh mi još neč učinite, prvo leh projden od vas. Zdubite najme jedno korito od jelovine tako veliko, kulika san ja. Kad zgotovite, kladite me nutar i polejte me onput z vodun. Ona voda, ku na me prolejete, postat će zlato. Vi to zlato zamite i načinite od njega zlatnu jednu preslicu, povijaču i zlatno vreteno." On se učini, kako ga j' ona naputila. Zdube korito, klade nju nutar i poleje ju z vodun. Voda se učini zlato. Kad je on pak z ovoga zlata načinil preslicu, povijaču i vreteno, govori mu ona: „Sad hote va grad i pitajte, ki će van dat za preslicu oči, pa te oči donesite mane." On ide va grad zlatnun preslicun i govori: „Ki će mi dat za zlatnu preslicu — čovičanske — oči?" To čuje kuharica z dvora i govori, da će ona kupit svojoj kćere zlatnu preslicu.

Digitized by Google

Zame oči, ke j' bila skopala nevestice i spravila, pa jih da pustinjaku za tu preslicu. On je zame i ponese doma, pa se poveje onoj sirotice, kako j' bilo. „Sad zamite", govori ona, „zlatnu povijaču, hote va grad i pitajte, ki će van dat za nju jednu ruku." On gre i pita tako. Kuharica to čuje i govori: „Zlatnu preslicu iman, i zlatna povijača bi se otela." Gre i da ruku za povijaču. Pustinjak ju donese doma. „Sad hote", veli mu ona, „zamite zlatno vreteno i pitajte, ki će van dat drugu ruku za njega." On gre i tako pita. Kuharica čuje i govori: „Već mi kćer ima zlatnu preslicu i povijaču, još njoj leh fali zlatno vreteno." Zame drugu ruku i da ju pustinjaku za vreteno. On pak donese i tu ruku doma, a ona mu pak sirotica govori, neka njoj klade oči na mesto, pa neka namaže z onun vodun s korita, ča ni bila postala zlato. Tako da njoj neka učini i z rukami. On ju posluša. Zalepi njoj oči i ruki i lipo njoj je to se stalo kodi prvo. „Sad", govori ona, „moren poć od vas i sama živet, a dosad nis mogla, aš nis niš videla". Zafali mu na semu i projde va jedan dolčić. Tu načini najprvo sama jedan šator i nutreh počela bivat. A kako je više put plakala nad svojun nesrićun i nevoljun, tako su njoj opet dijamanti počeli z očij padat, i kako se j' kadgod nasmela, da će rodit, tako su njoj opet rožice z ust padale. To je ona pobirala i prodavala i od toga jednu miću ale lipu kućicu načinila. Kad je bilo vrime, rodi ona sina i kćer i lipo ih počme odgojivat i odhranjivat.

Digitized by Google

Sad se pak povrnimo opet k njejemu mužu. On je hodil svojen slugun sedan let po gore i hranil se, kako j' mogal, a najviše s travun i korenjen. Sedmomu letu već na kraju dojdu već blizu sela, kade mu j' žena imela kuću i z decun živela. On govori sluge: „Već je na sedan let, da ovako živemo, da nismo videli ni kući ni kućišća, večeras homo kamo va kuću prenoćit. Ti hodi tu na breg, pak ćeš ku kuću opazit. Ako ku vidiš, povej mi, pa ćemo tamo poć". On gre na vrh brega i govori, da vidi ne dugo jednu lipu miću kućicu. „Homo tamo pitat konak". I gredu. Dojdu pred kuću, kade j' bila njegova žena, a ona ga vidi s poneštri i valje spozna. Dojdu nutar i prose, neka ih primi na stan. Ona jih lipo primi, napravi večeru i da njin. Kad su se navečerali, idu spat. Kraljev sin a njeji muž zaspi valje, sluga pak ni mogal nikako zaspat. Sad prehiti nekako va snu kraljev sin ruku. Kad ona pak to spazi, reče sinu: „Sinko, digni ćaće ruku!" „Ča, ta podrmanac da j' moj otac?" odgovori sin. „Ala lipoga mi ćaći!" A bil je kraljev sin vas razderan i rutav. Kako i neće? Sedan let je bil po gore vavek va jednoj robe. Sad pak opet govori kćere, neka ona ćaće digne ruku. Ale i ona odgovori kodi sin, da kakov je to razdrman ćaća. Sad se majka počela od mila plakat, a z očij joj se dijamanti kaplju. A sad se opet deca počele ritat, veselit se i smet, pa se i ona njin počela smet i počele njoj z ust rožice padat. To sluga se gljeda pa se i sam počme plakat od mila. Jutro dan

Digitized by Google

njin da gospodarica kafe, pa projdu onput ća. Sad počme sluga pripovedat gospodaru se, ča j' nocas videl, kako j' on prehitil ruku, a ona rekla najprvo sinu, neka ćaće digne ruku, pa kćere, ale oni da nisu toga oteli učinit. Pa kako j' opet ona plakala i dijamanti njoj z očij kapali, a potle kad se je smela, rožice z ust hodile. Jušto, veli, onako, kodi onput, kad su njegovu ženu prvi put videli. Kraljev to sin nasliše, nasliše i sad se veseli, sad se plače. „Kad je tomu tako", veli on sluge, „to ćemo poć i večeras tamo na stan, da se osvedočin, ako je tomu tako. Ja", veli, „neću večeras niš spat, leh se gljedat osvedočit". Večer dakle opet dojdu i prose za konak. I opet jih ona prime. Skuha njin večeru i da njin jist. Kad su povečerali, projdu valje spat. Muž njoj se učini, kodi da j' valje zaspal, pa prehiti obe ruki preko postelji, jednu na ovu, a drugu na onu stran. Kad mu to žena vidi, reče sinu: „Sinko, digni ćaće ruki!" „Ča ta podrmanac je moj otac? Ala lipoga mi ćaći!" govori mali kodi prvi večer. I neće da digne ruki. Sad reče kćere, ale kćer isto tako reče. Sad se to njoj mili i počme se plakat. A muž njoj to se gljeda i čini se, da spi. Vidi, da njoj mesto suz kaplju dijamanti. Sad se ona sama stane i gre, da mu digne ruki. Zame levu ruku i po malo ju klade na postelj, a on ju pusti kodi mrtvu. Kad je uhitila za desnu ruku, ulovi ju on i pritisne ju k sebe, pa govori: Ženo moja mila, ča to delaš? Ča si još živa? Ja san tvoj muž. Već gren sedan let po

Digitized by Google

gore i hranin se najviše s travun i korenjen". I počne njoj na tanko pripovedat se, ča god mu se dogodilo kroz ovo vrime, od kako je pobigal, kad su njoj dve kaški z ust pale. On je još i sad mislel. da j' ona bila njegova prava žena, ča j' bila kuharičina kćer. Sad počela ona pripovedat, kako j' bila na karoce, pa kad se j' on obrnul, da su njoj kuharica i kćer oči skopale, aš da to muž zapoveda. Poveje dalje, kako su njoj ruki odsikle i najzada ju va vodu hitile i to se na njegovu zapoved. Potle, kako ju j' pustinjak jedan oslobodil, kako ju j' ća spravil, kako j' ona rodila, kuću načinila i mirno potle va žaloste živela. Sad on već najzad opazi, kako j' bil grdo prevaren. I on njoj se poveje. Najzad govori njoj, neka gre va grad, pa mu neka kupi robu i da načinit. Ona projde i načini njemu i sluge robu, a i sebe i dečice da lipu robu načinit. Kad je to se bilo gotovo, idu si doma kralju. Ženu i decu zapre kraljev sin, kad su doma došli, va jednu kamaru i zazove od seh stran gosti. A mat mu i otac nisu znali od veselja, ča te počet, tako njin je bilo drago, da njin se j' sin povrnul doma. Gosti se skupe okol stola. Bila j' tu i kuharica i njeja kćer kodi tobože njegova žena. Sad se kraljev sin digne i govori: „Gosti moji vredni i pošteni, ča bi zaslužila ona ženska, ka na ta i na ta način ljudi prevari, da j' čija žena?" Njegova se tobožnja žena zarene i reče: „Takova bi zaslužila, da se na sred placi poleje z uljen i spali". „Dobro", govori on. „A ča bi zaslužila ona ženska, ka drugoj poštenoj

Digitized by Google

skopa oči, odsiče ruki i tako ju hiti va vodu?“ Kuharica se sad zarene reć: „Takova bi zaslužila, da se veže četiren konjen za rep i da ju tako ovi rastrgaju“. „To će“, veli on, „bit tebe i tvojoj kćere.“ Sad dopelje s kamari svoju pravu ženu i dvoju dečicu, pa poveje goston se, ča i kako se j' dogodilo. Kuharicu i kćer njoj da onako ubit, kako su se same odsudile. Za ten su opet slavili gozbu i na njoj san i ja bil, pa mi je još i sad poznat.

Ribica na tri deli razdel'ena.

Tako je bil jedan jako siromašan ribar i imel ženu. Za suseda je imel jednoga bogatoga čovika, ki je imel jednu barku. On prvi zaprosi pu svoga suseda, neka mu posudi barku, da gre malo ribi lovit. I kad mu je posudil barku, projde lovit, ale neulovi niš leh jednu ribicu. On ju zame, pa ju hiti nazad va more govoreć: „Kad nisi leh ti, hodi i ti nazad pa živi, i onako bi mi s tobun malo bilo pomoreno“. Drugi dan mu sused posudi opet barku i isto tako ulovi on kodi čera leh jednu ribicu, pa ju on opet hiti nazad. Kad ju je otel tako i po treti put nazad hitit, sprogovori riba: „Nehitaj me nazad, leh me zami doma i razdeli me na tri deli, pa daj jedan del žene, drugi kobile, a treti kujice, kosti mi pak obesi na dimnjak.“ Ribar zame sad ribicu i razdeli ju, kako mu j' ona sama rekla.

Digitized by Google

Za nekuliko vrimena rodi mu žena dva lipa sina, kobila mu zleže dva vrana konja, a kuja dva svića. Kad su sini ponarasli, reču med sobun: „Ovde nan pu starejeh ni jako dobro, a zrasli smo dosta, da moremo poć po svitu i tako sriću najdemo“. I zamu saki svoga konja i saki svoga svića i govore, da gredu po svitu. Ale prvo leh projdu, naleju va jednu bocu vodi i reču ocu, da kad se voda va boce smuti, neka zna, da su va perikulu. I sad projdu ća. Dokle nisu došli do jednoga razkrižja, hodili su vavek skupa; kad su pak na sred razkrižja toga došli, reču, da se moraju rastat, a da zaznaju jedan drugomu za smrt ale za drugu kakovu nevolju, zapiće jednu britvu va jelvu tako, da kad britva pade, da se onput zna, da je jedan umrl. I sad se rastanu; jedan projde desno a drugi levo. Ov, ki j' šal desnen puten, gre, gre i dojde najzad va jedan veli grad, kade je bila vela žalost. On zapita jednoga čovika oštara, kade j' bil stal, da zač je va ten gradu tulika žalost. Ov mu pak počme pripovedat, kako je va jednen jezeru zmaj, komu moraju saki dan dat jednu divojku za hranu, pa da j' sad došal red i na kraljevu kćer. Zato da je tulika žalost va gradu. Kad je on to čul, projde va kraljev dvor i ponudi se kralju, da će on pogubit zmaja, neka ga leh pusti s kćerun tamo poć. „Ah nećeš ti zmaju niš učinit. Kad mu sa moja vojska nemore niš nahudit, kamo ćeš mu ti sam samcat“. „Nebojte se, kralju, niš, leh me vi

Digitized by Google

pustite pa ćete videt". „Pak hodi s njun, hodi", govori mu kralj, „bog van bil na pomoće"!

I drugi dan jutro projde kraljeva kćer na karoce do jezera, a on mladić na svojen konju vrancu, a pas je dakako moral vavek mu za petun bit. Kako su prerano došli k jezeru, otelo se j' mladiću spat, pa govori kraljevoj kćere, neka ga dotle pošće, dokle se jezero nezamuti, i nagne se tako na njeje krilo i zaspi. Kad se je jezero počelo mutit, valje ga ona zbudi. On skoči na konja pa va jezero, a pas za njin. Sad počme bokanje. Držali su se mladić i zmaj dobro. Ale mladić odsiče zmaju jednu glavu, a pas ju brže bolje uhiti i ponese vanka, a tako učini i z drugun i s tretun. Kad je mladić zmaja ubil, zajde z vodi i zname z glav zmajeveh zajiki i spravi jih va torbu. Kad je došal blizu kraljeve kćeri, da mu ona pol svoga rupca i pol prštena. Sluga pak, ki j' vozil kćer, spravi one tri glavi zmajeve i gljeda, kako bi ubil onoga mladića, gljeda, gljeda, najde priliku, ubije ga, pa zakopa pod zemlju. Sad kad je došal s kćerun kraljevun doma, počme se falit, da j' on ubil zmaja, i pokaže tri glavi od njega, da bi mu kako još laglje mogli verovat. I poveruje mu kralj i obeća mu pol kraljestva svoga i svoju kćer za ženu, a za tri dni da će bit pir.

Pas onoga mladića pak, ki j' videl, kako mu j' sluga kraljev ubil gospodara i zakopal, projde k oštaru, kade su bili odseli, i počme ga se onako žalostan za nogu vuć i to se prama jednoj strane. Ov oštar ni znal, ča bi

Digitized by Google

ta pas otel, ale se najzada domisli, da se j' moralo neč njegovomu gospodaru dogodit, zato projde za pason, kamo ga j' potezal. I dojdu do jedne rupice zemlji i tu pas stane, pa počme z nogun kopat. Oštar se domisli, da je valjda tu mladić zakopan. Stane i on kopat i zbilja najde tu mladića i odkopa ga. Kad ga j' tako odkopal, počme ga pas lizat i kad ga j' sega oblizal, oživi mladić i projde z oštaron doma. Va gradu je bilo velo veselje, zato zapita mladić, da ča se j' to vesela dogodilo, da je grad tako vesel. Oštar mu poveje, da je sluga kraljev oslobodil mu kćer od zmaja, pa da su zato veseli i jutra da će se slavit ženitba kraljeve kćeri slugun. Sada reče mladić oštaru: „Ala da ćemo i mi od toga pira ča god kušat!" „Ča to govorite? Kako moremo mi od toga pira jist, kad smo tako siromašni i nidan nas nepozna?" Mladić mu reče: „Ćete videt, da istinu govorin." I napiše jedan listić, klade ga va košić i da svomu sviću, neka gre kraljevoj kćere i neka njoj da ta list. Pas to zame i pojde do kraljeva dvora. Kad već blizu došal i već va dvor otel poć, neda mu straža. Pas se j' počel branit, protira su stražu i projde va dvor. Sad se zavuče pod stol, kade je kraljeva kćer sedela, i počme ju ozdola po malo pikat. Ona pogljeda, ča j' to, a kad vidi, da je to pas onoga mladića, ča ju j' oslobodil, zame mu koš i zapoveje, da se napuni z najboljun hranun. Kad ga napune, da ga svu i reče, neka poveje gospodaru, da sam dojde na pir. Pas pojde gospodaru nazad i poveje mu

Digitized by Google

se, ča se j' dogodilo i da j' rekla kćer kraljeva, neka sam tamo dojde. Mladić se lipo obuče i projde tamo. Kad je došal tamo, zaprosi valje, neka mu daju one tri glavi od zmaja, ča mu je j' sluga kraljev odsikal. I donesu mu te tri glavi. Sad on da zazvat najboljega kraljeva duhtora i zapita ga, da ča onen glavan fali. Duhtor reče, kad jih je dobro pregljedal, da njin nefali niš. „Niš njin nefali, govoriš?" reče mladić duhtoru i hiti jednu glavu va njega. „Hodi i nekaži se više." Sad da i drugoga duhtora zvat, komu se j' isto dogodilo, ča i prvomu. Kad je dal tretoga duhtora zazvat, zapita i njega, da ča onen glavan fali, a on reče, da njin fale zajiki: „Ti si pravi duhtor", reče mladić, „a ne oni dva drugi". I sad zvadi svoje torbi tri zajiki i reče duhtoru, neka vidi, ako se dobro slažu z onemi glavami. Duhtor pregljeda i veli najzada, da su baš oni zajiki od oneh glav. Sad počme mladić pripovedat, kako j' on zmaja pogubil, a ne sluga kraljev, kako ga je ov ubil i zemljun zagrnul i kako ga j' oštar odgrnul, a pas oživel. „A da mi još bolje verujete, da san za pravo ja on, ki j' zmaja pogubil, evo van pol rubca i pol prstena, ča mi j' kraljeva kćer dala, kad san bil gotov zmajen. Vidite, ako se ove polovice slažu z ovemi drugemi polovicami." Oni počeli gljedat i zbilja se osvedoče, da se polovice slažu. I sad ni bilo nidnoga, ki nebi bil veroval, da je on zmaja pogubil, a ne sluga. Sad zapoveje kralj, neka se sluga, ki j' otel tako seh prevarit, na remiki para, a mladiću da svoju kćer

Digitized by Google

za ženu i da mu još pol svoga kraljestva. I počelo se pirovat. Na večer, kad su se gospoda razišli, projdu spat. A kad su se jutro zbudili, opazi on s poneštri jedan grad, va ken strašan oganj gori. On zapita sad svoju ženu, da kakov je ono grad i ča va njin gori. Ona mu reče, da j' to jedan prosti grad, da ni va njin nikoga, leh jedna stara baba, a saki, ki va njega projde, mora i ostat tamo, nikad se nazad nevrne i nezna se, ča se š njin dogodi. „Ja gren malo videt, ča j' to, da se tako dogaja.“ Sad ga j' počela žena prosit, neka negre, aš da se već drugčje nete videt; nazad da on neće već doć, kodi ča nisu ni drugi, ki su tamo bili šli. Ale je to se nagovaranje bilo zaludno. On sede na konja, zame sobun svića i gre tamo. Kad je došal pod grad, vidi prostrt stol i na njemu pripravan ručak. On se sede za stol i počme jist. Stara pak nekakova baba dojde na zid i govori mu, neka malo da i njoj jist. „Hodi dole“, odgovori njoj on, „pa ću ti dat.“ „Ako ćeš svoga sva vezat, gren dole, ale drugačje ne.“ „Dobro, pa ću ga svezat, leh ti hodi dole.“ I tako je bilo. Kad je baba dole došla, zame svoj šćap, udre po našen znancu i on se valje okameneje, a tako je bilo isto i svon i s konjen. Žena ga pak čeka doma va strahu, ale njega ni. Brat pak njegov, ki je sad preko razkrižja pasival i videl, da je britva z one jelvi pala, pojde va na grad, kamo mu j' bil brat šal, i kad je došal pod poneštru kraljevu, počme ga kraljeva kćer zvat, neka dojde gore svojoj ženе.

Digitized by Google

Brati su bili tako slični jedan drugomu, da je ona mislela, da je ovo njeji muž. Kad je on tako gore došal, počme mu ona govorit, kako se je ona već za njega bala i mislela, da već neće ni doć, da neće živ ostat. A on niš negovori, leh misli, da je to sigurno njegov brat njeji muž, i projde spat. Kad se j' jutro zbudil, vidi i on on grad i da va njin veli oganj gori. On njoj sad reče, da gre tamo videt, ča je to. „Tr si bil čera tamo, si videl, ča je. Nehodi tamo.“ Sad se j' mladić još bolje osvedočil, da misli kraljeva kćer njegova brata. I nikako se ni dal nagovorit, da neprojde va na grad. „Kad nećeš drugačje, a ti hodi tamo, ale se dobro čuvaj babi, da ti ča neučini!“ I projde tamo pa najde isto tako prostrt stol, kodi njegov brat čera, i ručak na njin pa počme jist. Baba se opet pokaže na zidu i govori mladiću, da ča nebi njoj niš dal. „Hodi dole, pa ću ti dat, kuliko budeš otela.“ „Ja bin šla dole, ale prvo moraš vezat sva, aš me j' strah.“ „Neboj se“, odgovori mladić, „pas je ov jako miran i neće ti niš učinit.“ „Ja se ga se jedno bojin i negren dole, dokle ga nevežeš.“ „Ale neboj sé, neće te, vidiš, ja ću ga držat, pa ti neće moć niš učinit, se da bi otel.“ Sad se baba prevari i dojde dole, a on pusti sva, ki j' valje na nju navalil i počel ju trgat i stresat. Ona počela vriskat i mladića zaklinjat, neka zapoveje svu, da ju pusti. „Povej, kade j' moj brat, pa ću te onput pustit.“ „To ti je blizu tebe i njegov konj i pas si okamenjeni, leh zami tu palicu i udri jih

Digitized by Google

malo š njun pa te oživet". Sad on zame palicu, udre š njun po njih i oni valje oživeju. Sad navali na babu i drugi pas, koga j' bila okamenela i na komadi ju rastrgaju. Brati su pak šli po celen gradu i seh oživeli, ča su bili okamenjeni, a bila ih je množina. Kad su bili gotovi z oživljivanjen, ostane jedan brat va gradu za gospodara, a drugi se vrne svojoj žene.

Tri brati.

Bil je jedan kralj. On da po svojen kraljestvu razglasit, da će onomu dat svoju kćer, ki napravi takov brod, ki će hodit po kopnu kodi po moru. Va njegoven kraljestvu su bili i tri brati, ki odluče, kad ta glas čuju, provàt takov brod učinit. Dva su bili šegavi, a treti je bil bedast. Najprvo projde najstareji brat va goru i počme drva tesat, da napravi ta brod. Sad gre tuda jedan stari, a to j' bil gospodin bog, i reče mu: „Pomozi bog, ča delaš, mladiću?" On je malo zlovoljan, ča mu delo negre pravo od ruki, pa odgovori jadno: „Delan žlici!" Sad kuliko god je put udril po drvu, tuliko mu je spod sikiri žlic odletelo. Vidi, da neće bit niš, pa zame nekuliko žlic i projde nazad doma. „Ča si načinil?" pitaju ga brati, kad je doma došal. „Niš leh nekuliko žlic", odgovori njin on. Drugi, srednji brat govori: „Danas gren ja sriću provat." Zame hrani i projde va goru. Od-

Digitized by Google

siče drvo i počme tesat. I k njemu dojde isti stari pa ga pita: „Ča delaš, mladiću?“ I on odgovori jadno, ča mu ni otel posal na ruku: „Delan obruči.“ I kuliko god je puti sad udril po drvu, tuliko mu odskoči obruči. Večer jih nekuliko zame i gre s njimi doma. „Ča si ti učinil?“ pitaju ga brati. „Niš leh nekuliko obruči“, odgovara njin on. Treti dan reče najmlaji — bedasti — da gre danas pak on sriću skusit. „A kamo greš ti?“ reču mu brati, „mi nismo mogli niš učinit, ki imamo neč i va glave, kamo ćeš ti tako bedast.“ Ale on se neda rasputit leh projde. I počme, kad je va goru došal, tesat. I k njemu dojde isti stari, pa mu govori: „Pomoz bog, dečko!“ „Bog pomagal, starče!“ odzdravlja on. A ča to delaš?“ pita ga stari. „Ma vidi, nakanil san z božjun pomoćun načinit brod, ki bi hodil po kopnu kodi po moru“. „A imaš ča jist?“ pita ga dalje stari. „Iman“, veli mu on, „viš ono tamo va hladu, zami, pa jij i pij kuliko ćeš“. „Ma hodi i ti s manun“. „Jij sam, aš vidiš, da niman lazno“. „Ne, neću, i ti moraš poć s manun“. I dečko projde. Kad su se najili i napili, reče bog dečku: „Sad lezi, pa počini, a ja ću za te delat“. I on legne, zaspi, a stari dela. Kad se j' dečko zbudil, vidi već brod zgotovljen. On se počel čudit. „Nečudi se, dečko, leh lipo hodi na brod, pa znaj, kad rečeš brodu hodi, će hodit, a kad mu rečeš stani, će stat. I kade god vidiš ko živo stvorenje, stani z brodon i čekaj, dokle projde“. On se staromu zafali, projde na brod, reče mu hodi i već mu

Digitized by Google

gre. Sad opazi na putu jednoga mrava, pa stane z brodon. Ale se više počelo mravi hodit, a on vavek čeka. Tako je čekal tri dni i vidi, da gre već najzadnja četa. Još malo, pa te si proć. I sad dojde i najzadnji mrav, pa mu govori: „Ča pitaš od mane za plaću, ča si mi braću čuval?“ „Ča ću od tebe pitat, ča mi ti moreš dat?“ „Na ti jednu moju nogu, pa ako ti bude kada moja vojska od potrebi, leh puhni va nju i si ćemo ti doć na pomoć“. Sad gre naprvo i nameri se na jednoga čovika, ki more se jezero popit. On mu z broda govori: „Kamo momče?“ A veli: „Nikamo; kamo me nogi popelju“. „Hodi k mane na brod“, reče mu naš junak. „Gren“, veli i projde gore. Sad se namere na jednoga, ki more puno jist. „Kamo momče?“ poviču mu z broda. „Iden“, veli, „leh da nisan na mestu“. „Hodi k nan na brod“. „Gren, zač ne?“ Gredu z brodon naprvo i namere se na jednoga, ki more su kuću ponesnažit. „Kamo momče?“ pitaju ga z broda. „A gren kamo god, leh da me ni doma“, odgovara on. „Hodi k nan na brod“. „Gren“, veli. I sad jih već bilo na brodu četiri. Dojdu z brodon pred kraljevu kuću, pa se mladić, gospodar od broda, javi, da j' on načinil brod, ki gre po kopnu kodi po moru, neka mu sad da kćer za ženu. Kralj mu reče: „Ja ću ti onput dat kćer za ženu, ako mi do jutra prebereš ovi tri veli kupi žita i sako na svoje mesto kladeš“. Ov se sad počel žalostit i mislet, kako bi on to napravil. Najzada se domisli, da mu je mrav pomoć

Digitized by Google

obećal i tu da bi mogal najbolje pomoć. Zame mravlju nogu i puhne va nju. I eto gre četa mravi, pa pita vodja od njih, da ča želi. „Da mi to žito preberete do jutra, aš drugačje zlo“. „Neboj se, mi ćemo to za čas prebrat“. I počmu prebirat. Leh su počeli i već fine, tuliko jih je bilo! Jutra dan javi mladić kralju, da j' učinil, kako mu j' bil rekal. Kralj se počme čudit, kako j' to on mogal učinit. „Dobro“, reče, „to si učinil, ale ako nepopiješ do jutra se moje vino, a je ga preko sto bačav, nećeš dobit kćeri“. On opet žalostan, ale se valje domisli, da ima na brodu jednoga, ki more celo jezero popit. Zazove ga, pa mu govori, ako bi to vino mogal spit. „Još mi, moj dragi, neće bit ni dosti“, odgovara mu on. Počme pit, a kad je već se bil popil, počme još tapuni od bačav lizat — još mu ni bilo dosti! I na to se kralj začudi i govori mu: „Dobro, i to si učinil, ale ako do jutra nepojiš vas kruh, ča j' va dvoru, nećeš dobit kćeri“. On projde k onomu, ki puno ji, i pita ga, ako bi mogal vas kruh pojist, ča j' va dvoru. „Ča nebin mogal tuliko kruha pojist! To mi neće bit ni za ručak dosti. Leh neka nose, pa da vidi kralj, kako se to jako lahko more pojist“. I on poji vas kruh. Na to reče kralj gospodaru od broda: „No sad ti moran dat kćer, to ti je, zami ju i hodi s njun, kamo ćeš.“ On ju zame na brod, pa govori onomu, ki more su kuću ponesnažit, neka zamaže vas dvor kraljev, „neka zna, zač

Digitized by Google

me j' tuliko muštral.“ On počme, pa udri — a oni onput biž z brodon.

Mladić došal na drugi svit.

Bil je jedan postolar z ženun. Ovi su jako siromašno živeli, aš ni muž rada delal, pa je k tomu više put ženu tukal, kodi da mu j' ona kriva, ča on nedela. Kad ju je opet tako jedanput dobro natukal, pobigne ona od njega i projde va bližnju goru. Ona je pa bila noseća. Va toj gore najde jednu špinjicu i tu već bivala i kad je bilo vrime za rodit, rodi sina. A kako se j' slabo hranila, s kakoven voćen, travun i korenjen, tako ni mogla ni mleka imet detetu. Kad ćeš videt, za su njeju sriću dojde medvedica i da malomu cicat, pa onput projde ća. Opet dojde i projde. I tako se j' mali odgojil z mlekon od medvedice. Kad je već imel tri leta, zaželi mu mat, da bi šla nazad k ocu. Kakov je da je otac, jur će njoj bit bolje z deteton, leh va gore, kade nima od nikud nikakove pomoći, leh ča tu medvedicu. To reče ona sinu. Sin njoj valje govori, da neka idu, kad tako želi. „Ja“, govori „ja bin šla, ale kako ćemo mi pred medvedicun, znaš, da bi nas razdrmala, da nas vidi, kade gremo ća.“ „A“, veli sin, „nebojte se vi medvedice, tu škrb vi mane pustite.“ Sprave se i idu. Mat se boji, da će doć medvedica, ale sin gre korajno, niš se neboji.

Digitized by Google

Kad na jedanput eto gre medvedica i kad je opazila, da oni biže ća, valje se napravi, da će na ženu. Ale sin se skoči, uhiti moju medvedicu za obadve laloki i raskreči njoj usta. „To ti je“, veli njoj on, „si nas mogla na miru pustit, pa bi ti bilo bolje“. I sad gredu naprvo i dojdu k ocu. Otac se jako naveseli, kad ih opazi, i valje obeća žene, da već neće bit, kodi prvo, da neće već morat od njega bižat. Sin raste pu oca i kad je imel pet let, bil je jači leh saki čovik, rutav kodi ona medvedica, ka ga j' dojila. Kad je dakle pet let imel, gre va školu. Sad mu se va škole jedan mali našpota, da je već tako rutav, a leh va prvu školu da gre. On mu pak da jednu poštenu ćepu, da j' mali valje mrtav pal. Dojde sad meštar školu i kad vidi, ča je, zove on rutavca vanka z banka i govori: „Ala na šibi!“ Mali zajde vanka pa da i meštru onakovu, kakovu se j' otelo, ćepu tako, da i meštar valje mrtav ostane. Dojde i katiket školu i on ga zove na šibi. Ale mali rutavac učini i s njin kodi z meštron. Bome čuli po gradu, ča j' to ta mali učinil, pa su mu se počeli grozit. Slali po njega panduri, soldati, ale lahko njemu s njimi. On njin već da, ča njin je hodilo. Već se drugiput nisu dali k njemu. Pošalju borme najzada sto soldati, da ga uhite. Kad ih mali vidi, govori: „Vidite, da san prazneh ruk, pa da me lahko morete i uhitit i ubit, ale me vi bar pustite, da iden va šumu po jednu šibicu, pa ćemo se onput ogljedat“. Puste ga, a on ide va šumu i tu spukne najveću i najravneju

Digitized by Google

jelvu za šibu, pa gre s njun proti soldaton i stuče seh sto. Kad je već bil star do mladića, gre kovaču i naruči mu, neka mu skuje jednu palicu ča more veću. Kovač skuje palicu od sto centi. Ale on govori, da to niš nevalja, aš da je premala. Zato gre drugomu kovaču, pa mu naruči veću palicu. Ov mu ju skuje od sto pedeset centi. Ale ni s tun ni bil on zadovoljan. Zato gre tretomu kovaču i kad mu ov načini palicu od tri sto centi, reče: „No ti si za me, a ne oni drugi dva". Kad je tu palicu dobil, odluči, da gre po svitu. Projde borme i dojde do jeduoga čovika, ki nosi na saken brku po jedan kanun. „Kamo greš?" pita ga naš mladić. „A tako san se odlučil malo po svitu hodit, da vidin, kakov je." „Pa tako san i ja odlučil," govori dalje naš mladić, „pa moremo poć skupa." „A pa homo!" I sad idu skupa. Gredu, gredu i namere se na jednoga, ki nosi malini i vodu sobun za mlet. „Kamo, čoviče?" pitaju ga naša dvojica. „Po svitu", veli njin on. „Hodi s nami, će nan bit lipje, kad nas bude više." I gre i on s njimi. Puno vrimena gredu tako skupa i dojdu va jedan zakljeti grad. Tu najdu hrani, pa se lipo najidu. A kad su se najili dosti i napili, govori naš poznati mladić, neka gredu dva na lov, a treti neka doma ostane i večeru skuha. „Dobro", govore dva drugi. „Mi dva homo na lov, a doma nan neka ostane ov, ki nosi sobun malenicu, morda bi mu i onako na lovu pačila." On zadovoljan. Dva drugi projdu na lov, a on ostane doma. Gre po kuće, da ča najde za kuhat, a kad tamo,

Digitized by Google

najde jednoga staroga va jednoj kamare. Valje govori: „Stari, daj jist.“ A stari mu odgovara: „Zami sam!“ „Neću, stari. leh ti mi moraš sam dat, aš će bit drugačje.“ „Ti ćeš se mane grozit va mojoj kuće!“ govori stari i uhiti ga, pa ga onako pošteno nagmari i potle za komoštra za vlasi obesi. Dojdu oni dva z lova — a on se bil oslobodil s komoštar — i pitaju ga, da ča je napravil za večeru. A on veli, da ni niš napravil, aš mu se spalo, pa je zaspal. E ni druga, morali su mu sad sami pomoć večeru skuhat. Drugi dan govori on, ki j' na brkeh kanuni nosil, da će on doma ostat i večeru skuhat, a oni neka gredu na lov. „Dobro“, govore drugi, „neka bude“. A on, ki j' bil prvi dan ostal, da večeru kuha, se se spod brki smeje, kako će stari i njega pozdravit. Oni dva projdu, a ov gre i išće po kuhinje drva. Sad opazi staroga, pa mu govori: „Stari, daj ča, da napravin večeru!“ „A zami sam“, govori stari. „Ti mi moraš dat!“ „Ča ćeš ti va mojoj kuće vikat!“ počme opet stari, zgrabi moga kuhara i nagmari kodi prvoga, i padu mu oba kanuni z brki va oganj i puknu tako, da ga j' sega popel naprašil. Dojdu oni dva z lova i pitaju druga, ako j' skuhal večeru. „Ne,“ govori, „aš mi se j' jedna neprilika dogodila.“ I opet su druga dvojica morali pomagat pripravit večeru. Treti dan ostane doma naš delija svojun palicun, a drugi gredu na lov. Oni su znali jedan za drugoga, da su dosti batin dobili, ale nisu onomu oteli povedat, leh se jedan drugomu smeju, kako će jih i on treti dobit.

Digitized by Google

Oni projdu, a naš počel iskat drva. Najde i on staroga, pa mu govori: „Stari, daj ča, da napravin večeru, i drv dosti!“ „Zami sam“, veli mu stari. „Ča? Kako to govoriš?“ zagrozi mu se mladić. „Ćeš dat, ča te pitan, ale ne?“ Stari se borme stane i gre na njega, da ga dobro naplati. Ale naš mladić ga ubiti za pleća, pa s njin na zemlju, pa onput udri i udri. Dobro ga namlati tako, da j' stari mogal komać pobić. Mladić leh pazi, na ku će stran pobić, i vidi, da j' šal va jednu špilju. Jur će ga on nać! Sad gre kuhat večeru. Dojdu oni dva z lova i već se naprvo smeju, pa ga pitaju, ako j' skuhal večeru. On vidi, da mu se smeju, pa govori. „Da ča, hrji, leh san skuhal, da ča san se valjda onoga staroga prestrašil kodi vi?“ Oni mu još nisu mogli verovat, a kad njin donese gotovu večeru, počeli se čudit. „Leh večerajte, pa ćete onput videt, kamo je stari pred manun pobigal.“ Kad su povečerali, poveje njin, kako je staroga stukal i kako j' onput on pobigal va špilju. „Leh znate ča, zamite jedan konop, pa me pustite po njin nutar va jamu, da vidin, ča dela, i da ga još malo naplatin.“ Oni ga puste dole. Kad je pak on dole došal, najde jedan lipi palac i va njin puno kamar. Najprvo najde onoga staroga pred vrati od prve kamari, kade čuva, da nidan nedojde tamo i da ki ča nezame, pa mu govori: „Si to? Si to, stari?“ Zame svoju palicu, pa udri po njin, udri, dokle god je bilo po čen tuć. Kad je već staroga na prah stukal, prestane tuć i gre va prvu kamaru i najde va njoj najstareju kćer kraljevu, ka mu da pol svoje če-

Digitized by Google

rapi prvo, leh ju j' otel oslobodit z odonud. Sad ju sveže za konop i potegne s njin na zlamenje, da imaju oni dva gore potezat. Oni ju potegnu gore i kad su videli, ča je, da j' divojka, govore oba: „Ovo će bit moja žena.“ „Aj neće, leh moja“, govori drugi. Skoro da se nisu potukli. On pak dole mladić gre va drugu kamaru i tu najde sredoju kraljevu kćer, ka mu da pol svoga facolića na uspomenu. Sveže ju za konop, kad su ga oni z gora bili spustili, i da njin zlamenje, neka vuču. Oni ju dovuču gore i opet počeli govorit, aš. je ova bila lipja od one prve: „Ovo j' moja.“ „Ni, leh moja, tvoja j' ona prva.“ „Ni, leh tvoja.“ Mladić dole gre va tretu kamaru i tu najde najmlaju kraljevu kćer, lipu kodi sunce žarko. Sad reče on: „Ovo će bit pak moja.“ I pita ju, ako bi otela bit njegova žena. A ona mu odgovara: „Si me oslobodil od prokljestva i sužanjstva, zato ću te rada zet za muža, i na ti pol moga prstena, ako bimo se kadà jedan od drugoga odalečili, da me moreš nać i dokazat, da san ti ljuba.“ Sad on i nju priveže na konop i da zlamenje onen gore, neka vuču. Kad je gore došla, počeli se opet oni dva karat, da čija će bit, i odluče svoga druga, ki j' va špilje, do pol jami povuć, pa ga onput znenada spustit. A kako j' bil on dole pametan i sumnjal, da te ga spustit, priveže na konop, kad su ga spustili, mesto sebe svoju težku palicu i da njin zlamenje, neka vuču. Oni vuču, vuču, a kad su do pol dovukli, spuste oni konop va misle, da j' on sam sebe privezal. Kako su spustili, reče palica pljus!

Digitized by Google

„No“, govori on va jame, „da san bil sebe privezal, bog!“ Vidi, da sad ni koristi ni mislet, da će ga ki stegnut, leh ako se more kako drugačje škapulat, dobro, ako ne, neće već zemlji videt. On se gre po špilje, obahaja i razgljeda i dojde najzada do jedne poneštri. Gre on preko te poneštrice i dojde do jedneh stupi. Sad gre po stupeh se dalje, se dalje i dojde najzada na dolnji svit. Tu najde on lipu zemlju su skrozi z žitom posetu. Klasi su bili od šenice tako veliki kodi naši trklji od kokoruza. Tu se njemu jako sviknulo i ustane pu ljudi, ki su ga zeli služit, skoro tri leta. Ale vavek je i tanto želel poć na drugi svit, ako mu i je bilo ovde dobro, a najviše sporad najmlaje kraljeve kćeri, ku je oslobodil od sužanjstva i ka mu se j' bila obećala za ženu. Najzada pita on ljudi dole, ako bi mogal doć na ki način nazad na gornji svit. „Biš mogal“, reču mu oni, „i to ovako: Ubij dvanajst dobreh voli, rasici jih na kusi, pa se to sobun zami i zajaši na jednoga orla. Tomu orlu daj saki put jedan kus toga mesa, kad god zazija, ale čuvaj se i pazi, da mu saki put daš, aš drugčje će te dole hitit, ako leh jedanput fališ, da mu nedaš“. Kad je to on čul, ubije dvanajst voli, rasiče je na kusi i sede š njimi na orla. Oral ga nosi i vavek gore leti, a kad zazija, hiti mu mladić kus vola va usta. Borme još ima leh malo za davat orlu, ale su već i bili blizu gornjeg svita, ma se j' i tanto mladić bal, da mu neće doteć kusi. I pravo se j' bal, aš je već si komadi orlu pohital, a još nisu bili došli gore. Sad kako će, ča

Digitized by Google

će? Ako neda orlu kusa, kad zazija, hitit će ga z vrha dole i već mu nidan neće pomoć. Oral zazija, a on se domisli — kako j' čovik domišljat, kad mu do tepla dojde — pa odsiče kus mesa na zadnjen svojen kraju tela i da ga orlu. I eto jih sad na drugen svitu! „Ah", veli oral, kad je mladića klal na zemlju, „ma je bil ov zadnji kus mesa dobar. Ja znan, odkud je, ma se neboj, ja ću ti ga nazad prilepit". I on lipo zbljuje on zadnji kus i prilepi ga mladiću i rana se valje zagoji. Oral sad projde nazad na dolnji svit, a mladić gre, da najde svoju ljubu. Dojde va kraljevski grad i najde ga nakinčana. Pita, ča se j' dogodilo takova, da se j' grad tako lipo naresil? A ljudi mu odgovaraju, da će se za ki dan najmlaja kraljeva kćer ženit. A bila j' ona njemu obećala, da će ga čekat tri leta; kad pak tri leta pasaju, a on nedojde, da se more ženit za koga će. Sad on govori sam sobun: „No još san na dobu došal". On se sad zda va gradu za meštra, ki dela s pol celo. To čuju kraljeve kćeri i gre najstareja k tomu meštru i donese svoje pol čerapi, neka njoj z nje napravi celu. On ju valje spozna, ale negovori niš, leh zame one pol čerapi, ča mu je bila ona va špilje dala, i zaceli čerapu. Sad govori ona va sebe: „Ma ovo mora bit on mladić, ki je nas tri sestri sužanjstva oslobodil". Gre doma i poveje srednjoj sestre, ča njoj se dogodilo. Ona pak zame svoga pol facolića i gre meštru, neka napravi s pol celoga. On zame jednu polovicu od nje a drugu s torbi i zaceli njoj

Digitized by Google

facolić. I ona govori, da to mora bit on, ki jih je sužanjstva oslobodil. Gre doma, pa i ona poveje, ča njoj se dogodilo. Najmlaja sad zame svoga pol prstena i gre meštru, neka njoj ž njega napravi celoga. On zame od nje pol a drugu polovicu s torbi i zaceli prsten. Sad se obavije divojka njemu okol vrata i govori: „Ah, dragi moj, kako san te teško čekala, ale san te i tanto dočekala. Sad ćemo se mi dva oženit. Da te ni sad bilo, bila bin žena drugoga“. Ona ga sad popelje va dvor. Tu najde on svoji dva druga i pita jih pred kraljen, kraljicun i njihovemi kćerami i sun gospodun, ča bi meritali dva čovika — a oni ga nisu poznali — ki bi svoga druga, ki njin je to i to dobra učinil — sad pripoveda, ča njin je učinil — a oni ga za se to sejedno ubiju? „Ča bi zaslužili? Recite!“ A oni reču: „Takovi ljudi zasluže, da se kladu saki va svoj karatel, ki je znutri s čavlin nabijen, a zvani njin vrh ostane, pa da se ponesu na kakov breg i odtud puste tačuć va dolac“. „Tako će bit s vami“, reče on; „vi ste se sami osudili“. I sad poveje soj gospode, ča se j' s njin dogodilo. Onu dvojicu kaštigaju, kako su se sami osudili, a on naš se lipo oženi za najmlaju kraljevu kćer. Ni za niš medvedicu cical!

Vila j' vila.

Bili su tako neč siromašni roditelji i imeli sina jednoga čobanića. Već od mladosti bil dečko dobar i lip.

Digitized by Google

Jedanput zgubi ovčicu na paše. Ča te sad doma reć? Tamo se boji, da ga nebi doma natukli i nazad spravili ovčicu iskat. Pa najzada odluči, da gre ovcu iskat, kako bilo da bilo. Dojde do gori, projde išćuć nutar i zabasa nutreh. Sad nezna ni levo ni desno. On bi šal nazad, al kuda? Zgubil je trag. Ča će on, drž se on jednoga puta, kamo dojde, dojde. Gre po ten putu, gre i opazi jednu kućicu. Dojde k njoj bližje i vidi, da je ta kuća od samih ćovečjeh kost zagrajena. Bome ni druga, homo nutar, al tu al nikamo. Dojde na vrata i govori: „Faljen bog, ljudi!“ „Vazda budi, mladiću“, odgovore mu z nutri. „Bite me prijeli na konak? Vidite, jako san trudan, aš već cel dan gren prez prestanka, a i lačan san, ako mi morete ča dat jist, dajte.“ Oni mu pak odgovaraju: „Jist ćemo ti i pit dat, kuliko ti bude dosti, ale konaka ne, aš je naš otac kudlak, pa mu valje krst zadiši, pa bi te pojil.“ „Ala dajte primite me na konak, pa me kamo skrijte, morda me vaš ta otac nenajde, ale ako me i najde, morda će mi oprostit.“ „Kad već tako navaljuješ, mi ćemo te prijet, ale nekrivi potle nas, kad ti se ča dogodi.“ I skriju ga za vrata. Njih je bilo va kuće devet sestar i mat, a oca ni bilo doma, on je bil negde na nekakoven lovu. Sad dojde i on doma onako pušeć pa pita večeru. Daju mu večeru, pa njuši, njuši i govori: „Krst mi diši, va kuće mora bit krst!“ Ćeri mu i žena govore, da ni nidnoga va kuće, ča je njin poznato. „Ma je, nutreh mora bit krst, povejte za njega, aš će bit

Digitized by Google

zlo.“ Borme one vide, da je zaludo tajit, pa mu poveju, da je jedan mladić po gore ovcu iščuć zabasal i došal va njihovu kuću, pa da su ga z milosrja prijele na konak. „Pa ga dajte van, da ga vidin“, reče on onako oštro. A mladiću već počeli vlasi štrljit i govori: „No sad san finjen!“ Dojde kudlaku, a ov ga pita: „Odkud si?“ Mladić počel tanken glason pripovedat, čiji je, kako j' ovci pasal, kako mu se jedna zgubila, ku je šal, da će nać, a pak tako va gore zabasal. Potle da j' videl ovu kuću i došal nutar. „No biš ti ostal pu mane služit?“ pita ga sad on. „Bin, gospodaru“, odgovara. „No pa dobro, ostani tu, a kako znaš, dobar gospodar još na večer poveje svojoj družine, ča imaju drugi dan delat, to ću ti i ja kodi dobar gospodar još večeras povedat tvoj jutrašnji posal. Poć ćeš va našu sinokošu, tu moraš su pokosit, seno osušit i stogi zdet, a na ragateh ti nesme niš ostat. Ako to neučiniš, nisi ni vredan, da živeš, zato ćeš mi bit leh za jednu večeru. A sad hodi spat, da se moreš jutra rano stat.“ Mladić projde spat, ale ni sna na oči leh suz. Počel on plakat i žalostit se, da kako će on to učinit, tuliku sinokošu pa ju u jedan dan pokosit, pa još k tomu seno spravit! To ni moguće! Da j' sto težaki, ni polovicu nebi finili, a kamo da će on sam celo! I celu noć ni ni z okon zažmal. Jutro, kad je zora počela svitat, zame on hajde kosu, grablji i vili, pa hajd na sinokošu i počme kosit. Kosi, kosi, ale ča more jedan čovik pokosit? Već polne, a on pokosil leh jedno dvajse-

Digitized by Google

tak sežanj travi. Gre mu z obedon najmlaja kćer, a to bila vila, pa govori: „Dobar dan, mladiću, si već pokosil?“ „Nebin pokosil“, govori on, „da sto dan kosin, a kamo u pol dana; mane neostaje drugo, leh glavu zgubit.“ „Muči, neškrbi se tuliko, leh hodi obedvat.“ „Ni obedvat ni večerat mi ni trebe, niš negre va apetit, sit san dosti tugi i žalosti!“ „A ča se tuliko bojiš, bit će to se bolje, leh ti misliš, hodi leh obedvat“, počme ga ona tišit, „ćeš videt, da će još se dobro bit.“ „Moja draga divojčice, tu dobra nemore bit, ale gren sejedno obedvat, kad ti tuliko želiš.“ Naobedva se, kuliko je mogal, pa mu potle divojčica govori: „Sad malo lezi i počini, da te pošćen; znan, da si trudan.“ On ju posluša i nagne se na njeje krilo. Ona ga počela pojskat, a on zaspi. Zbudi se i viš čuda! Sa sinokoša pokošena, se seno na stogeh i lomnicah, a na ragateh ma ni da bi funta. „Vidiš“, reče mu divojčica, „san ti rekla, da će bit morda bolje, leh ti misliš. Sad lipo hodi doma, zami kosu, grablji i vili, pa kad stupiš va kuću, hiti onako jadno se to pred gospodara, to da si ti jako trudan. On će te pitat, ako si finil, a ti odgovori glasno, jadno, da si. Gre doma, dojde na prag, pa hiti kosu, grablji i vili pred gospodara i puše. „No si finil?“ pita ga gospodar. „Nepitaj me, finil san, leh mi daj večeru! Ča ni još gotova?“ Vidi borme gospodar, da se ta nestraši. „Dobro“, govori mu, „kad si finil. Za jutra ćeš ovo delo dobit: Imaš napravit malin, kola, vodu speljat i sedan stari žita

Digitized by Google

samlet.“ Sad borme mladić opet koraj zgubil. Već neviče ni nepuše. Povečera i gre spat. Ni mogal dugo zaspat, ma i tanto najzada malo zaspi. Jutro se zbudi i gre delat ta malin. Dela, dela i već je polne; opet gre najmlaja kćer z obedon, pa mu govori: „Dobar dan, si finil?“ „Finil?“ odgovara on. „Još nisan ni fundamenta skopal! Večeras ću bit sigurno gospodaru za večeru spečen.“ „Neboj se“, govori mu divojka, „morda bude bolje, leh se ti i nadaš.“ „Ah neće bit bolje, ne; mane već nikad neće bit bolje.“ „Muči i hodi leh jist.“ Gre on jist; naobedva se, pa mu govori divojčica: „Sad malo počini i lezi, da te pošćen.“ Nagne njoj se na krilo, a ona ga počela pojskat i on zaspi. Zbudi se i viš veselja! Vidi malin načinjen, vodu speljanu i već sedan vreć žita sameljena!“ Divojčica mu govori: „Vidiš, da j' bolje, leh si ti ni mislel. Sad hodi doma, zami dve vreći sobun, pa hiti jadno pred gospodara i valje zapovedaj, da ti daju večeru.“ Dojde doma i hiti jadno pred gospodara vreći i govori se onako pušuć: „Kade j' večera? Još ni gotova? Ča delate po cel dan, bar to bite mogli učinit.“ „A si pak ti finil svoje?“ pita ga gospodar. „San, gospodaru“, odgovori mladić onako sigurno, „finil san, a vi mi niste ni večeri pripravili!“ „Muči, večera ti je sad gotova na. Dobar si ti težak, puno valjaš, ja san s tobun skroz zadovoljan. Za jutra pak moraš mi ovo učinit: „Z jezera moraš spaljat siton su vodu vanka i sedan ž njega baril rib nasolit. Ako toga neučiniš, zabadav si se

Digitized by Google

dosadašnje delo opravil, glavu ti je onput sejedno zgubit.“ Mladić borme opet zgubil koraj, al se je nadal pomoći, pa je po noće neč mogal i spat. Jutro zame sito i gre k jezeru, pa počme paljat. O polne gre opet najmlaja kćer z obedọn — a i druge su se kćeri zato otimale, ale njin najmlaja neda, leh da gre ona, kako i prvi dva dni. Dojde k njemu, pa mu govori: „No si finil?“ „Ah!“ odgovori on, „ni počel još nisan i da sto let paljan, nikad ju nebin spaljal. Ako nisan do sada glavu zgubil, večeras mi ju j' sigurno zgubit.“ „Muči, morda bude bolje, leh ti misliš“, počme ga ona opet tišit. „Ah! neće bit bolje, ne, i ako smo se učinili, ovoga nećemo učinit.“ „Neškrbi se tuliko, leh hodi lipo sad obedvat.“ Kad se j' naobedval, govori mu, neka leže, da će ga malo pojskat. Ako j' bilo još više posla, on se sejedno nagne na krilo divojčice. Ona ga pošće, a on zaspi, kodi da nima na svitu nikakova posla. Na večer se zbudi i gljeda veselje — se jezero spaljano i sedan baril rib nasoljeneh! A ki veseleji sad od njega! „Hodi lipo doma“, govori mu sad divojčica, „zami dva barila rib, pa je hiti gospodaru pred nogi još moćneje, leh si prvo hital, i jadi se, neka ti valje daju večeru. Kad povečeraš, dopeljat će on nas seh devet sestar, da zibereš, ku ćeš za ženu, a ti nezimlji nidnu, leh mane. Al me nećeš poznat, aš smo seh devet jednake, zato ću ja klast na obe uši roćini, pa ćeš me po ten znaku poznat, a i najzadnju će ti nudit mane.“ Sad gre on doma, hiti dva barila pred svoga gospodara

Digitized by Google

i puše. „Kade j' večera?“ pita on jadno. „Još ju niste zgotovili? Za niš drugo niste leh za ležat i još da bi van ki drugi kuhal!“ „Nejadi se“, govori mu gospodar, „leh povej najprvo, ako si finil, ča san ti rekal?“ „Ča me ni pitate, ako san finil, tr znate, da san.“ Donesu mu sad večeru i povečera. Sad mu gospodar dopelje kćeri, neka od njih devet zibere jednu za ženu. Pukaže mu najstareju, pa zapita: „Ćeš ovu?“ „Neću“, govori mladić. „Ćeš ovu?“ „Neću.“ „Ovu?“ „Ni tu.“ Kad je došal na devetu, na najmlaju, pita: „Ćeš ovu?“ „Ću, tu ću.“ I valje se ožene. Kad su večer šli spat, reče mu žena, kad je ocu čižmi ukrala: „Na, obuj ove čižmi, pa reci: Tristo koraki, tristo milj! A ja ću već lahko redi tobun hodit, aš san vila.“ On zame čižmi, obuje ih i reče: „Tristo koraki tristo milj.“ I biž; saken korakon načini jednu milju, a žena lipo redi njin. Prvo zori pak reče kudlak svojoj žene: „Hodi pa vidi, ča nan deca delaju.“ Projde pa se nazirne va kamaru, ale va kamare nidnoga. Pojde nazad, pa poveje mužu, da jih ni. „Pobigli su, pobigli! Daj mi brzo čižmi, da jih dosarenen.“ Išće ona čižmi, ale čižam ni. „Ni čižam nigder!“ reče mužu. Sad se on udre po kolenu i govori: „He! ukrali su jih! Hodi ti, pa jih uhiti.“ I gre ona borme za njimi i biži i biži, i borme jih već pred sobun spazi. Vila se sad nekako obrne i vidi, da gre mat za njimi. „Mužu!“ govori, „to gre mat za nami, zlo će bit; leh znaš ča, ti se učini brzo konj, a ja ću kobila, pa se tako morda spasimo.“ I oni se tako učine.

Digitized by Google

Mat već sad niš nevidi leh konja i kobilu, a njih nigder ni. Zato se povrne nazad doma. Muž ju pita: „Ča jih nisi uhitila?“ „Ne“, veli, „već san jih bila videla, ale na jedanput jih nestane spred mane i niš nisan već pred sobun videla leh jednoga konja i jednu kobilu pred manun.“ „A to su, to su oni, hodi pa jih dosareni! Hodi bržje!“ viče on za sega grla. Gre ona nazad, gre, teče i već vidi konja i kobilu. Kobila se obrne i spazi ju. „Mužu, mužu! to nan gre mat opet, sad smo finjeni, leh znaš ča, ti se učini trn, a ja ću se ostruga, pa ćemo se tako škapulat.“ I on se načini trn, a ona ostruga. I već njin mat ni videla ni konja ni kobili i zato se vrne opet nazad. „Ča jih nisi našla?“ viče na nju muž. „Nisan“, veli, „već san videla pred sobun i konja i kobilu, ale na jedanput ih nestane i već nis niš videla, leh jedan trn i jednu ostrugu.“ „Ah to su oni, to“, veli on, „hodi, teci, kuliko moreš, pa ih uhiti, još ni morda kasno!“ Gre ona opet, teče, teče i već vidi pred sobun i trn i ostrugu. Ostruga se obrne nazad i govori: „Mužu, eto nan materi opet, još malo, pa će nas dosagnat. Leh znaš ča, ovo je blizu kapelica, pa se ti lipo načini pop i maši, a ja ću ti otpevat.“ I tako su učinili. Idu va kapelicu; on maši, a ona mu otpeva kodi kakov mladić. Mat njin projde va kapelicu i ostane, dokle se j' maša odslužila. Kad se j' odslužila, vrne se nazad doma. „Ča jih nisi uhitila?“ viče na nju muž. „A ne“, veli, „već san bila videla i trn i ostrugu pred sobun, ale mi projdu z očij.

Digitized by Google

Našla san jednu kapelicu, šla san nutar i našla, kade jedan pop maši, a jedan mladić otpeva.“ „Ah to su oni, to, ale su već na svojoj zemlje, već ni koristi za njimi poć.“ Oni dva pak projdu doma i tu živu va lipoj sloge. Ona mu pak reče, da njoj sakako more govorit, leh vila da njoj nesme nikad reć. „Dobro“, veli on, „ja ću to zapametit i čuvat se, ča god buden više mogal.“ Jednoga leta rodilo va ten mestu, kade su oni dva živeli, da ni tako nikad. Si starci govorili, da još takova leta ni bilo. Ma to da j' bila jedna gracija božja! I šenice i jačmika, i raži i prosa, i kokoruza i kompira, ma da ćeš lipjega. Ale jednu noć tuča potuče se to. Se potuče tako, da su bile polja puste, leh ča j' slama još ostala. Sačije tuča potukla, leh na zemlje teh našeh dveh, ki su već troje dečice imeli, na njihovoj zemlje ni palo ni jednoga zrna tuči. Muž je bil zato jako vesel i va veselju reče: „A vila j' vila.“ I he! s čen je on to rekal, projde mu žena ća i nikad je već ni nazad. On je ostal sad sam z dečicun. Saku sobotu pak najde dečicu lipo operenu i počešljanu i urejenu. Nakon puno vrimena pita on svoju decu: „Ki vas to, drage dečice, tako uredi?“ A one mu odgovore: „Naši majka dojdu saku sobotu k nan i lipo nas urede, počešljaju, operu, izbušuju, pa onput projdu plačuć ća“. On je sad pazil saku sobotu, da će ju kako videt i ulovit, ale nikako. Sad se odluči, da ju gre po svitu iskat. Gre, gre i dojde k suncu, pa ga pita, kade bi mogal nać svoju ženu. „Moj dragi čoviče“,

Digitized by Google

reče mu sunce, „ja ti toga neznan povedat; leh ti hodi momu bratu mesecu, morda ti bude on znal povedat“. Dojde k mesecu, ale mu ni on nezna ča povedat, leh mu reče, neka gre k njegovoj dece Vlašićen, oni da te mu povedat. I on gre k njin. Dojde i govori: „Faljen bog, deco mesečeva“. „Vavek budi faljen“, odgovore oni. „Ča te nosi k nan?“ A on počel sad povedat se, ča se s njin dogodilo i kako mu j' najzada žena prošla ća, kako k dece saku sobotu dojde, ale da ju on nemore nikad videt; „pak san“, veli, „došal k van, kamo me j' mesec poslal, da morda vi znate za nju“. „Znamo mi za nju“, govore oni, „i mi ćemo ti povedat, kako ćeš ju nać i nazad doma dopeljat“. Sad mu donesu Vlašići jednu medvedju kožu i reču: „Viš, zami ovu medvedju kožu i bodi tamo dalje va on palac, koga j' od ovud videt. Va toj kože te neće nidan videt, leh kad tamo dojdeš, projdi pod stol, pa kad one donesu na stol jistvine, ti se po malo z rukun zimlji i pod stol spravljaj, one te nete videt, i potle učini, ča budeš najbolje znal“. On se sad zafali Vlašićen i gre va palac, pa stane pod stolon. Sad donesu hranu na stol, da te vili obedvat, a bilo jih je puno. On spod stola se zimlje i dole klada. Kad već ni niš na stolu bilo, a vili se nisu najile, stane se jedna pa govori: „Sestrice moje, neka od nas mora bit grešna, kad se hrani, ka j' došla na stol, nismo najile“. Prva govori: „ja nisan“, druga: „ja nisan“, treta: „ni ja nisan“, i tako se govore: „ja nisan“. Najzada sprogovori

Digitized by Google

žena onoga čovika: „Ja san grešna. Ja san pustila i muža i decu i došla san k van. No da mi j' sad muž ovde, ja bin prošla s njin doma.“ Sad se on suče z medvedje koži i stane se gore, pa govori: „Ja, tvoj muž, san ovde, hodi s manun doma.“ Sad se pobušuju i projdu skupa doma. I od tad lipo skupa živu i još puno dece narode, a ja san finil.

Kraljeva kćer hajdukova žena.

Neki kralj najde jedan put na sebe jednoga šenca, ki j' bil velik kodi fažol. On ga zame i klade va kabal pun mleka. Šenac naraste tulik va mleku, da kad ga je kralj ubil, načini par rukavic ž njegove kožice. Kralj je ta imel jednu lipu kćer i od sakud su dohajali prosci za ruku kćerinu prosit. Ale on reče, da ju neće nikomu dat, ki neugoni, od česa on ima on par rukavic. Dohajali su mladići od sakud, i kraljevi sini i cesarovi, i grofi i bogataši, ale kako su došli, tako su se i povrnuli nazad, aš ni nidan mogal ugonit, od česa su rukavice. Najzada gredu tri mladići lipi i lipo obučeni. Kraljeva je kćer opazi s poneštri i jedan njoj se jako svikne. „Ale ov će bit moj, ale već nikad nidan“, govori ona sada. Kad su došli gore va palac, pita ih kćer, da poč su došli. Oni govore, da su došli sriću pokušat, ako bi ki mogal kraljevu kćer za ženu dobit — oni ju nisu ni poznali. „To će

Digitized by Google

van bit jako teško", govori ona, „aš je trebe ugonit, od česa ima kralj rukavice, prvo leh dobude kćer." Onoga pak mladića, ki njoj se j' sviknul, zazove na stran i reče mu, da kad bude kralj pital, od česa su rukavice, neka reče: „Morda su lipo od šenca." Kralj dojde i pita ih: „Od česa su rukavice?" Jedan reče: od lesice, drugi: od kuni, a kad je kralj došal onomu tretomu, reče: „Ovi dva nisu ugonili, od česa su rukavice moje, daj morda ti ugoniš." On misli malo, misli pa reče: „Kralju, svitla kruno! morda su te rukavice lipo od šenca!" Kralj zavikne: „Ugonil si! Sad imaš pravo moju kćer za ženu zet." I oni se valje ožene. Sad reče muž i oni drugi dva mladići, ki su bili s njin došli i na piru ostali, da neka idu ća sad, svojoj dome. Kralj jih je ustavljal, neka budu još malo pu njega, ale kad nisu oni nikako oteli ustat, pusti jih. Kad su se već dobro odmaknuli bili od grada, odpregne njoj muž jednoga konja i zapregne mesto njega svoju ženu za karocu. I sad vavek nju tuče, aš ni mogla redi drugen konjen hodit. Sad ona sazna, da su to hajduki, i počme se kajat, zač je povedala svomu mužu, od česa su rukavice, ale je bilo prekasno. Oni dojdu do svoje kući va gore, najidu se, napiju i projdu van po hajdučije. A njoj prvo leh projdu, reču, da te ju ubit, kad se vrnu, i zapru vrata. Ona ostane sad sama va kuće pa se počme narikovat, kuliko god je mogla više. Sad gre tuda svojemi koli on, ki smeti po ceste pobira i grad pometa, pa čuje z duga plač i narikovanje. „Bože

Digitized by Google

moj, ča j' to?" počme on sam sobun govorit; „dosti san puti tuda pasal i nikad nis čul kakova plača do danas, ča bi to moglo bit? Gren tamo, da vidin." I projde tamo, odkud je čul plač, pa dojde do te kući, kade j' plač čut. Vidi, da je se zaprto, da se od nikud nemore videt nutar, zato projde na krov od kući i kroz uminal pogljeda nutar. Tu opazi lipu žensku, kade sedi, ruki zlama i plače. On ju zazove i pita, da zač plače. Sad mu ona se poveje, ča se j' s njun dogodilo: Da j' najme kraljeva kćer, da se j' oženila za jednoga mladića, a to da je hajduk i da ju j' simo dopeljal z još dvemi mladići. Malo prvo, veli ona naprvo, šal je š njimi vanka i rekal, da kad se povrne, da će ju ubit. „Leh ako ikako moreš", prosi ga ona, „zbavi me od smrti, dobro ćeš bit nadaren." „A kako ćeš, da te zbavin?" govori on, „se je zaprto i vrata i poneštri, tuda se nemore vanka". „Ma daj na ki god način me oslobodi, a ako nikako nemoreš, a ti me ubij, leh da me oni, kad dojdu, nemuče." „Ma nikako te nemoren oslobodit, aš niman ni konopa, leh gren po škrebuta, pa ako te buden mogal s njin stegnut, dobro." Projde po škrebuta, nadoveže jednoga za drugoga, hiti jedan kraj nutar i tako ju stegne van. „No sad si vane", govori on, „ale kako ćemo sad proć, da te oni nevide. Mi ćemo se na njih namerit po putu, pa te nas obadva ubit. Leh znaš ča, ti hodi pod moje smeti na koleh, tu te morda nete nać." I ona projde na kola, a on nasiplje po njoj smeti i gredu ća. Sad se namere na ti tri hajduki, na

Digitized by Google

njejega muža i dva njegovi pajdaši, pa zapitaju smetara: „Ča pelješ?“ „Tr znate ča“, odgovori njin on. „Znate, da pometan cesti i smeće vozin.“ I s ten odgovoron zadovoljni projdu ća. On ju sad popelje va svoju kuću, aš se ni dala doma od srama i reče staromu, neka gre, kade su koludrice, pa da će nać pod njihovemi poneštrami rožic, ke već one hite ća, kad venci spletu. On projde i donese sake sorti rožic. Ona splete s teh rožic jedno jako lipo boke, pa ga da staromu i reče mu, neka ga nosi kralju, njejemu ocu, i neka reče, da mu j' to kćer poslala na dar. A kad ga bude kralj pital, kako njoj je, neka niš nepoveda, ča se j' dogodilo. Stari tako učini. Projde tamo i preda kralju boke, a kralj reče, da mu se jako čudno vidi, da mu već ni kćer prvo kakovi glasi od sebe dala. Stari mu reče, da bi već ona to bila učinila, ale da ni imela vrimena ni priliki. Kad je stari nazad došal, pita ga ona, kako je. On njoj se poveje. „Hodi ti opet po rožic“, govori mu ona, „kamo i prvi put, da načinin još jedno boke.“ Kad ga j' načinila, govori mu: „Ponesi i ovo boke k momu ocu i sad mu se pravo povej, ča se j' s manun dogodilo.“ On projde kralju i poveje, ča mu se s kćerun dogodilo, i najzad reče, da je pu njega. Kralj zame valje karocu, projde po nju i dopelje ju doma. Ona dojde doma i nikamo ni otela poć s kamari svoje. Nagovarali ju i kralj i gospoda, ale se zaludo, ona nikako s kamari. Došli su ju i nanovo prosit za ženu i ona se oženi, ale s kamari nikako. Sad

Digitized by Google

je dal njeji muž jedno velo veselje i bal, pa prosil ženu, neka gre baren sad na veselje, da se malo sprojde i da vidi maškari — aš je bil mesopust. Ale ona nikako, da negre van, pa negre, leh reče, da će s poneštri gljedat. I tako bilo. Ona gre na poneštru i gljeda maškari. Na jedanput vidi ona, kade gredu tri maškari, i valje je spozna, da j' to njeji prvi muž i njegovi pajdaši, i valje se zvali mrtva od straha. Bržje ju bolje oživeju i kladu na postelju. Na večer dojde njoj muž hajduk va palac i gre k divice pa ju pita, ako će ga zet, da će ju oženit. „Ja bin te rada zela, ale moran pitat prvo svoji stareji i gospodari.“ „A ča ti j' trebe koga pitat, moreš i prez pitanja za me poć.“ „Ja nikako neću“, odgovori divica, „prez pitanja neću niš učinit, ja san još mlada, pa bin se mogla lahko prevarit.“ „Kad nećeš“, reče njoj sad on, „to mi baren učini jednu ljubav.“ „Ako moren“, odgovori ona, „ja ću ti z drage volji učinit.“ „A moreš, to ni teška stvar“, govori on. „Na ti ov rubac i kladi ga pod kušin tvoje gospodarice, to ti jur ni teško.“ Ona mu obeća, da će klast. I tako učini ona na večer, prvo leh je gospodarica šla spat. Na večer pospi se va palacu i slugi i divice i sa straža, leh kćer kraljeva ni mogla na nidan način zaspat. A to je za to bilo, aš je rubac, ki j' bil pod njejen kušinon, tu moć imel, da saki mora zaspat, ki j' blizu njega bil, leh on, pod ken je bil, ni mogal. Oni tri hajduki su znali, da će to tako bit, i zato dojdu va kraljevski dvor prez straha. Kra-

Digitized by Google

ljeva jih kćer čuje, kade gredu po stupeh i sa počme drhćat od straha. Najzad dojdu do njeje kamari i jedan počme brusit nož i gre protiva njejoj postelje. Ona sad va strahu skoči s postelji, ovije se hajduku okol vrata i zaviče: „Mužu moj!“ A kako j' naglo skočila s postelji, obali se kušin i rubac š njin na tla i si se sad va kuće zbude, uhite hajduki i ubiju jih. Drugi dan je bilo velo veselje, aš je kraljeva kćer s kući šla vanka i straha se oslobodila. A i ja san se s njimi veselil i nakantal tako, da mi vavek malo grlo hrapa.

Moć pása.

Tako su bili jedanput muž i žena i živeli su va dosta lipen miru. Muž oboleje i za nekuliko dan umre. Udovica pak sad ostane noseća. Kad je bilo za rodit, rodi, da je bilo ča i gljedat, rodi sina sabljun. On je sad valje počel rast kodi z vodi, a saki dan jači tako, da su se si ljudi čudili tomu ditetu. Kad je došal do sedmoga leta, tako j' bil narasal, da je bil velik kodi mladić od dvajset let, a jači od sakoga čovika va selu. Sad govori matere: „Majo! ja iman već sedan let, velik san dosti i jak, zato bi najbolje bilo, da iden po svitu sriću iskat, aš doma se neću srići moć dobavit“. „Nehodi, sinko, ne, aš je svit velik i loš i sakakove se nevolji mora va njin spatit. Najbolje ćeš učinit, da doma ostaneš,

Digitized by Google

aš je vavek najbolje doma, pa najzada moreš poć potle po svitu, kad još malo bolje ojačiš i narasteš". Ale on ni nikako dal zadobito drugačje, leh da gre, pa gre. Kad je mat videla, da ga nekoristi nagovarat, da doma ustane, morala je privolet, leh mu reče, da gre i ona š njin. „Mane j' sejedno", reče njoj on, „hote s manun; ale ja bin volel, da negreste, aš ki zna, ča se van more pripetit, već niste tako mladi a ni jaki, al kad ćete, kako san već rekal, mane j' pravo; specite nan pogačicu, pa ćemo jutra proć". I tako je bilo. Jutra dan projdu oni na put. Kad su već bili dugo puta prošli, najde sin na sred cesti jedan črljeni pas i jako se naveseli. Valje ga opaše i još bržje opazi, da je sad puno jačji, leh je bil prvo. To on poveje matere, ka se je tomu jako naveselila, aš će ju sad moć bolje branit, ako njin se na putu ča lošoga pripeti. Sada dojde i noć. Kući nigder naokolo, da bi mogli kamo na konak prispet, i morali su ostat speć na sred ravnice. Tu naloži sin oganj, skuha večeru i kad su povečerali, reče mat, da je trudna i da njoj se jako spi. „A vi lezite", reče njoj sin, „nebojte se niš". Ona legne i zaspi, on pak ni otel poć spat, leh stoji kodi na straže. Na jedanput vidi on zduga, kade se neč k njemu primiče. Kad je bliže k njemu došlo, vidi, da je to zmaj od sedan glav. On se malo prestraši, ale i valje okoraji. Zame svoju sablju pa udri po zmaju, dokle ni seh sedan glav odsikal. Kad se j' već bila mat malo naspala, zbudi se, pa njoj sin reče, da se sad malo i njemu

Digitized by Google

spi pa da će malo i on leć. A prvo leh legne, reče matere, neka ga valje zbudi, ako bude kakova pogibelj, ale ne naglo, da nebi onako va nagloste i nju posikal. I zaspi. Sad vidi ona onoga zmaja i glavi mu i prestraši se, aš ni znala, da j' ubijen, zato počme po malo zvat sina, neka se zbudi. On ju pita, da ča je, a ona mu pokaže na zmaja. „Toga se nemoj bat, tr vidiš, da j' ubijeno". I zaspi opet. Jutro dan idu naprvo. Sad dojdu va jednu goru i tu se namere na jednu kuću. Projdu nutar i najdu jednoga staroga, kade veli obed kuha. „Daj nan stari jist, aš smo jako lačni", govori sin. „Ja bin van rada dal", reče stari, „ale nesmen, aš te doć gospodari, pa kad njin bude malo, te me valje ubit; a i vas dveh te, ako tu ostanete". „Neboj se ti nikoga", govori sin dalje, „leh ti nan daj jist, pa kad ti tvoji gospodari dojdu, reci njin, da san ja pojil, pa neka imaju s manun posla". Kad je stari videl, da ni drugačje, da njin jist. Kad su se najili, projdu gore va jednu kamaru, da spe. Sada dojdu i gospodari, a to je bilo dvanajst hajduki i trinajsti arambaša. Valje vide, da njin ni hrani dosti, pa pitaju staroga, zač njin ni dosta skuhal. Stari počme drhtat i poveje, da j' on bil dosta skuhal, leh da j' došal jedan mladić z materun, pa da mu je moral dat jist". „Pa kade je ta mladić?" zapita arambaša. „Gore je va kamare", govori stari. Arambaša pošalje jednoga hajduka gore va kamaru, neka dopelje toga mladića. Hajduk pojde pa zaviče na mladića, da ča on tu

Digitized by Google

dela. „Kako si“, veli, „mogal doć va kuću i još staroga prisilit, da ti da jist? Hajde dole na račun!“ „Dat ću ti ja računa“, govori mladić, zame sablju i ubije hajduka. Dole govori arambaša, kako j' to, da ni onoga dole; pošalje drugoga gore, neka seh dole dopelje. Ale ni njega ni nazad, aš se j' i s njin gore dogodilo, kodi s prven. I tako pošalje i tretoga i četrtoga i tako seh dvanajst, a mladić jih seh ubije. Sad se arambaša razjadi do čemera i reče: „Koga vraga delaju ti lopovi gore, ale nemore njih dvanajst jednoga mladića dole dopeljat? Da ja vidin, ča je!“ I projde sam gore. Ale ima ča i gljedat. Seh dvanajst najde s odsičenemi glavami pa nasrne borme na mladića. Ma ni za niš. Mladić zamahne, a arambaša ostane prez glavi. Sad reče sin matere, neka oni dva sad lipo tu ostanu. Jist da je ča, a opet beči kuliko te, pa ju pita, ako te i staroga ubit. „Ne“, govori, „pusti staroga, on ni niš kriv“. „E pa dobro, kad je van pravo, je i mane. Leh ja gren sad na lov i neće me bit tri dni, zato mi morate za treti dan dobru večeru skuhat, aš ako ne, i vas ću obadva skončat“. Treti dan reče udovica staromu, neka njoj sinu kuha večeru, a on reće, da neće. „A borme neću ni ja“, govori ona. Sin dojde i pita jist, a oni govore, da nisu imeli s čen ognja zapalit, pa da tako nisu mogli ni večeri skuhat. „Za ovput van oprašćan“, reče on, „ale pazite se drugi put“. Drugi dan projde opet na jagu i naruči, neka mu skuhaju večeru. On opazi jednu velu ticu i se gre za njun, ale

Digitized by Google

kad bi već malo blizu došal, prhne ona valje naprvo. Tako gre on cel dan za njun. Najedanput on opazi jednu kuću va gore. Gre tamo i stupi nutar. Tu najde jednu lipu divojku pa ju pita, kako je tamo došla. Ona mu počme povedat, da je ona cesarova kćer, pa kad su bili jedanput va dvoru veli gosti i saki na nje mogal doć, da je došla i jedna stara. „Ta stara", veli ona, „ka mi j' sad i gospodarica", da ju j' zmamila na cestu, a potle na se oprtila i simo donesla. Tomu da ima već jedno deset let. A da bi već morda bila i pobigla od onud, da zna put, ale da nezna, kade j' put, a stara da ju još k tomu dosta čuva, da nepobigne, pa da zato mora ovako kukavno živet kodi divica. „A biš se ti rad oslobodila?", pita on sad nju. „Kako se nebin rada oslobodila, da bar još leh jedanput vidin mater, oca i braću, ale nesmen na to ni pomislet, aš je stara coprnica, pa bi valje zaznala, kad bin se otela oslobodit i valje mi zapречila. Vidiš, kad dojde zvani", počme ona naprvo govorit, „načinit će ča i tebe, pa ćeš morat umret, zato pobigni, drugačje zlo." „Neboj se za me", reče njoj on, „a ni za se se već sad neboj, aš ću te ja oslobodit." Sad dojde stara, a on ju valje svojun sabljun ubije, a divojku popelje do cesti, odkud je već sama mogla doma doć, i obeća njoj, da će doć k njoj, pa da te se oženit. „Ako pak nedojden za leto dan, to znaj, da me već neće bit k tebe; onput san ale umrl, ale mi se j' jako velika nesrića dogodila." Sad mu ona da pol svoga rupca, a

Digitized by Google

on njoj pol svoga prstena. Ona projde svojoj dome, a on svojoj. Kad je on doma došal — i to treti dan, od kad je bil prošal — pita večeru. Ale oni nisu mu ju ni sad pripravili. On se počel jadit pa stegne sablju, da će obadva ubit. Ale ga oni počeli prosit i prosti njin. Sad mu mat govori — aš su se bili staren dogovorili — neka se već malo odpaše od svoga pása i sablji, da će malo počinut, aš da mu je to teško i da ga stišće. „Slab je to konj", reče on, „ki nemore svoga sedla nosit." Ale ga počela nagovarat i ovako i onako, dokle se ni odpasal. I sad valje zgubi jakost. Projde spat, zaspi, a stari dojde, ukrade mu pás i sablju i valje ju na se pripaše. I bil je sad jak kodi mladić prvo. Kad se ov zbudi, išće valje, kade mu j' pás i sablja, ale kad vidi, da mu j' to stari ukral, valje zaplače. Sad pita stari svoju ženu — aš su se bili oženili, pokle ni bilo sina — da ča te učinit z njega. „Najbolje bi bilo, da ga ubijemo." Ale mat, koj' se je sin i tanto smilel, reče, neka ga neubija, leh neka ga popelje va goru i tu mu neka skopa oči. Stari učini tako. Popelje ga va najgušću šumu i zvadi mu obe oči, pa ga takova pusti tu. Sad je mladić bil va gore skoro leto dan; a aš se ni imel s čen hranit, pasal je travu. I máh je već bil na njin narasal tako, da ga već ni bilo poznat. On je se po malo po konjsku hodil, da bi kako mogal do cesti doć, i dojde tako najzada do cesti, kade je jedan stari baš cestu pometal. Staromu se on smili i zato ga on

Digitized by Google

zame va grad i klade ga va špital. Kad je divica cesaričine kćeri hodila jedanput šećat a imela jednu slepu kujicu sobun, hiti ju, kad su došli do jedne mljaki, nutar, da se malo okuplje. Kad je kujica došla z vodi vanka, opazi divica, da kujica sad malo vidi, zato ju hiti i drugi put, i sad kujica još bolje vidi, hiti ju po treti put i kujica sad skroz progljeda, kodi da njoj ni nikad niš bilo. To divica poveje cesarovoj kćere. Cesarova pak kćer govori: „Va našen špitalu je jedan slepi mladić, morda bi i on progljedal, da se triput okuplje, zato hodi pa zapovej slugan, neka ga ponesu tamo k toj vode i triput okuplju.“ Divica projde i zapoveje tako slugan. Oni poslušaju. Zamu mladića i umoče ga va mljaku. I valje je on malo progljedal, kad je z mljaki došal. Umoče ga drugi put i još bolje vidi. Umoče i treti put i sad dobude on oči kodi prvo. Slugi mu poveju, ki njin je to zapovedal, da j' to najme cesarova kćer tako otela. Sad projde mladić va cesarov dvor kćere carevoj i poveje njoj, ki je on, da j' on isti mladić, ki ju j' va gore oslobodil. Pa poveje, kako su mu ukrali sablju i pás i najzada ga oslepeli. Cesarova kćer projde sad veselo k ocu i poveje mu, ki j' ovo mladić, da ju j' on oslobodil, pa da zato neće nidnoga drugoga za muža, leh njega. Cesar privoli i oni se ožene. Sad njoj on reče, da gre mater svoju iskat. Projde i dojde po noće do kući, kade mu j' mat bila z mužen staren i vrata mu se same opru. Projde do kamari, kade su spali mat mu i muž, i tu mu

Digitized by Google

se valje po malo vrata opru. Stari je bil odpasal na večer pás i sablju, pa to zavesil nad glavu. Sin to opazi i valje zgrabi pás i opaše se. Sad se već ni niš bal. Već je bila zora. Sad on zbudi staroga, a ov, kad ga j' opazil, pogljeda valje tamo, kamo j' bil pás klal i da će ga z rukun zgrabit. „Zalud van je sad iskat pás, ovo j' pu mane", govori naš junak, „sad ćete dobit svoju plaću." Njega ubije, a matere reče, da mora najprvo sama sebe devet dan žalit, a potle da će jur i ona platit. I tako je bilo. Deveti ju dan ubije i potle se vrne svojoj žene, jak kodi Golijat. — Bože moj! kako mu j' lipo! Borme malo bolje leh mane, komu j' od pripovedanja već grlo suho.

Brat oslobodil sestru.

Bil je tako jedan otac i imel jednoga sina i tri kravice. Z ovemi kravami hodil je sin saki dan na pašu. Otac je bil s njin zadovoljan, aš je vavek došal doma si temi kravami. Jedan dan, kad je opet tako šal na pašu, nameri se na jednoga čovika, ki je imel sobun tri lipi svići, pa mu čovik najedanput sprogovori: „Daj ti, mali, mane tu kravu jednu, a ja ću tebe ovoga lipoga lipoga svića". „Ja van nemoren dat kravi za svića, aš bi me otac, da dojden doma prež nje". A čovik mu govori: „Neboj se, neće ti otac niš učinit, pak ako ti ča i učini,

Digitized by Google

reci mu, da te je čovik natental". Sad mu mali da kravu i zame sobun svića, koga mu je dal on čovik za kravu. Kad je došal doma, pita ga otac, da kade mu j' krava. „Dal san ju jednomu čoviku, ki mi j' dal na mesto nje ovoga lipoga svića". „A ki ti je rekal, da to učiniš? Kako si mogal tako bedasto zmenjat kravu za sva? Jutra ćeš poć opet na pašu, ale nesmeš već toga učinit, aš onput neće bit s tebe dobro". Sin mu obeća, da već neće toga učinit. Kad je drugi dan mali opet došal na pašu, najde već onoga istoga čovika tamo. On ga je počel opet sakako tentat, neka zmenja i drugu kravu za drugoga svića. „A kako ću van zmenjat, kad mi je otac rekal, da nesmen već toga učinit; on bi me ubil, aš da svić nevalja tuliko, kuliko krava". Ale ga j' čovik ental i ental i najzada ga natental, da mu je dal kravu za svića. Kad je otac videl, da mu je sin i drugu kravu zmenjal za svića, počme vikat za sega grla na sina, da kade mu je krava, da kako je to poslušal, kad mu je rekal, neka već nemenja, i zame šćap, pa udri po sinu, udri, dokle je god duha čul va njin. Kad ga je dobro nagozdil, prestraši ga, da će ga još više natuć, ako i tretu kravu menja. Sin narikujuć se za sega grla, obeća, da neće više toga učinit na nikakov način, leh ga neka već netuče, aš da će morat poginut. „Ne me već, ćaćice moji, leh me već netucite, neću već nikad, pa ako i dojde on čovik, ću mu reć, da nesmen nikako, aš da ste mi se zagrozili, da ćete me ubit". „No za sad te neću više,

Digitized by Google

ale ako i tretu kravu zmenjaš, onput se slobodno pobiraj spred mojeh očij; da te već nigda nevidin". Kad mu je još jedanput dobro naručil i zagrozil se, pošalje ga s tretun kravun na pašu. Kad je došal sin se onako isprebijan va umejak, da napase kravu, najde tamo opet onoga čovika, ki mu opet ponudi, neka menja kravu za svića. On mu počme pripovedat, kako j' otac na njega kričal, kako ga je najzada i dobro nagmaril i rekal, ako još tako jedanput učini, neka već slobodno negre na njegove oči. „Znaš ti ča, moj sinko", govori mu čovik, „ti leh menjaj s manum, pa ti ni trebe poć ni doma, leh z ovemi svići po svitu, pa ćeš nać svoju sestru, aš znaj, da si imel jednu sestru, a nju je otac zakljel i sad se nahodi va šakah, potari ga sveti križ. A ovi svići te ti bit od pomoći. Viš, ov ti se zove Grižar, aš on saku grižu, ako j' ona još veća, prevrne; ov Guminar, aš će saku guminu, bila ona još deblja, pregrist; tako isto ov, ki se zove Kadenar, aš saku kadenu zgrize. Kade god budeš, moreš se na nje zaufat, sagder te ti bit od pomoći." Kad je to dečko čul, valje promeni i tretu kravu za tretoga svića i projde, kad se je z onen čovikon još jedanput pozdravil, po svitu.

Za oven je hodil i hodil po svitu. Jedan dan već skoro do večera hodil a ni mogal nigder nać kući kakove, da se naji, aš je bil jako lačan. Na jedanput spazil je jednu velu kuću, a kad je došal do nje, stupi valje nutar. Va njoj ni bilo žive duši, leh ča jedan stari. Ovomu

Digitized by Google

staromu poveje on, kako gre po svitu, pa da ni danas još niš jil ni okusil, pa da ga mori veli glad i žeja, neka mu da zato ča za pojist i popit. „Sinko moj“, mu je stari odgovoril, „za svoju nesriću si se nameril na ovu kuću, leh znaš ča, ja ću te najist i napojit, pa kad budeš gotov, ću te skrit, kuliko moren više, leh da ti se niš zla nedogodi.“ Kad se je tako dečko najil i napil, popelje ga stari va jednu kamaru, neka gre spat, i zapre ga nutar, a on valje zaspi, aš je bil jako trudan i sanjen. „Ah moj mladiću“, počel je stari sam sobun govorit, „da si znal, čiji je ovo dom, nebiš bil simo došal, da ti j' ki imel povedat, da je ovo kuća od nečisteh, biš bil sigurno pobigal, ale sad nikako nemoreš, aš bi te na putu uhitili.“ Za nekuliko vrimena gredu nutar jako štropotajuć neki ljudi i jedan od njih reče valje staromu: „Stari, mane neč diši, pečenja sigurno ni, aš ona drugačje diši. To mora bit krst.“ I si drugi počeli govorit: „Jé krst, nan diši, daj ga stari vanka. Zvuci nan ta krst na videlo!“ Ti ljudi su bili Žiganti. — „Ako nan ga sam nedaš vanka, a mi ćemo ga sami nać.“ I počmu ga iskat po kuće. A mladić stal je va kamare vas od straha drhćuć. Bil se je valje probudil i čul vas razgovor od Žiganti. Ovako stojeć va strahu, čekal saki čas, da te doć k njemu i nać ga, pa i dojdu do kamari, va koj je on bil. A kad su videli, da su vrata zaprte, pitaju staroga za ključ, koga njin je on moral dat. „Sad san gotov“, reče mladić va sebe. „To su!“ Dojdu dakle do kamari,

Digitized by Google

va koj je on bil, i opru ju. „Ki te j' simo dopeljal, ti nevaljani krste, kako si se postupil preko našega praga stupit? Mi ćemo te sad navadit poštenja"; — i jedan od njih valje skoči na njega, da ga ubije. Ale se prevari. Svići, ki su vavek bili s mladićen, kad su videli, da je njihov gospodar va nevolje, skoče na onoga Žiganta i rastrgaju ga, a tako učine i s drugemi, ki nisu pobigli. I ovo je prvi put, ča su svići svoga gospodara od smrti oslobodili. Sada on projde bržje bolje z ove kuće ča. I putoval je, a to vavek svojemi svići, ki ga nisu ni časa od sebe pustili, puno vrimena. Kad je tako jedan dan putoval, opazi kraj cesti jednu velu škrilju od kamika. Bilo je za razaznat, da mora bit neč pod tun škriljun. Zato reče svojen svićon: „Grižare! preobrni ovu škrilj!" Pas je poslušal i kad je preobrnul škrilj, opazi mladić nutreh jednu lipu lipu divojku, a na njejeh koleneh jednoga muškoga. A to je bil, potari ga sveti križ! Nekuliko vrimena je mladić gljedal nutar, a kad je videl, da bi to po povedanju onoga čovika, s ken je kravi promenil, mogla bit njegova sestra, zapoveje svojen drugen svon, neka pregrizu toga čovika, ki sedi na koleneh one ženske. Svići valje poslušaju svoga gospodara i rastrgaju čovika. Kad je videla ona ženska, da je oslobojena, počela se mladiću zafaljivat. I najzada se po povedanju spoznaju, da su brat i sestra, i bušnu se. „Ja, ti si me sad, dragi brate, oslobodil od ruk nečisteh, a sad homo skupa po svitu, neće nan bit lošo, aš ja znan, kade ima puno

Digitized by Google

beči, pa ću je na putu zdignut.“ I tako su sada skupa putovali. Kad su došli do jednoga razkrižja, govori sestra, neka idu po desnen putu, aš da ima ona po njin neč nać. Ale ni brat nikako otel po desnen putu, leh da će on po leven, aš da ima na njin posla. „Pa dobro, kad imamo ti i ja posla saki na svojen putu“, govori sestra, „ti hodi po leven, a ja gren po desnen; a da se moremo bržje nać, posipaj, kud god budeš hodil, put z belen pešćen, pa ću te ja tako lahko nać.“ I tako je bilo. — Brat projde po leven putu i dojde va jedan grad. Namesti se va jednoj oštarije, a i svići vavek s njin. Kako su bili lipi, sviknuli su se valje gospodaru ove oštarije, a najveć onput, kad je videl, kako su jaki. I valje počme mislet, kako bi je mogal za se dobit. Mislel je najprvo, da će je morda on mladić prodat, ale nikako ni zmenjat ni prodat. „Dobro je“, pomisli oštar, „za beči jih nemoren dobit, ma ću je zato dobit za niš; istina, malo će se i krvi prolet, ma niš zato.“ I kad je šal on mladić spat, pusti on nekako, za svoju najveću nesriću, svoji svići vane. A oštar dojde pomalo, da ga nebi ni miši čuli, va kamaru i počme prisluškivat, ako mladić spi. A mladić hrhnje, kodi da ni osan dan spal! Kad je dakle videl oštar, da mladić spi, projde do postelji i zaguši ga. „Ha! sad su jur svi moji“, govori va sebe oštar. — Ale se je on va ten jako prevaril. — Drugi dan zakopaju mladića, a svići vavek hodili za svojen mrtven gospodaron i ostanu, kad su si drugi već bili prošli, sami

Digitized by Google

na grobu tužni. Tako su bili tužni, da nisu nikakove hrani oteli jist, ke jin je gospodar — oštar — donašal, za to najviše, ča se j' bal, da te krepat i tako on prez njih ostat. Ale pustimo sad njih, pa homo videt, ča se je dogodilo sestrun.

Kad je obavila svoj posal, vrne se ona na isto razkrižje, kade se j' s braton svojen rastala, i valje najde njegov trag, koga je on za sobun pušćival. Po oven tragu je hodila i došla do jedne oštarije va gradu, kade je trag prestajal. Ona projde va oštariju i pita oštara, ako je tu takov i takov mladić. „Je", govori oštar, „bil je takov mladić pu mane na konaku, ale je umrl, pa smo ga zakopali pred nekuliko dan." „Dajte! popeljite me, prosin vas, do njegova groba", govori ona. I oštar ju popelje. Kad je tamo došla i svići na grobu opazila, domisli se, da ni brat s pravun smrtun umrl, i počme otkapat grob. Kad je grob otkopala, opazi, da njoj je brat zagušen, pa zame nekakove travi, za ku njoj je povedal nečisti, i oživi brata. Kako su sad počeli svići od veselja skakat! Brat poveje sad sestre, kako ga j' oštar po noće zagušil. Sestra j' otela, da neka tuže oštara, ale se brat smiluje, pa mu oproste. — Potle su oni došli svojemu ocu s puno beči, ke je sestra dignula va nen gradu, kamo je bila šla. Otac jih z veseljen prime i zagrli od srca. — I tu srićno živeli, jili i pili i mane malo dali tako, da mi je zajik i sad malo mokar.

---

*

Digitized by Google

Sina vragu zapisal.

Tako j' bil jedan mladić. Videl je, da ima dosta let, pa počme iskat ženu. Najde ju i oženi se. Š njun je bil leh jednu noć i valje drugi dan jutro govori žene, da gre po svitu gospodarit se vadit. Žena mu speče pogačicu, klade va torbu, a on š njun na se pa hajd. On gre, gre po svitu i nameri se na jednoga čovika, komu bilo ime Salamun. On ga pita, da kamo grè. A on odgovori, da gre po svitu, da se navadi gospodarit. „Pa biš ti šal služit k mane", pita ga Salamun, „pa ćeš se pu mane navadit gospodarit?" „Bin šal", reče on, „zač ne." I on ostane pu Salamuna dvajset let verno ga služeć. Kad je bilo prošlo dvajset let, govori on gospodaru: „Gospodaru, pu vas san bil dvajset let i navadil san se gospodarit dosta dobro, sad bin rad doma, da vidin, ča se je z mojemi dogodilo." „Ja te neću zastavljat", reče mu na to gospodar, „ako mi je i žal, da greš ća. Ale moraš sakako malo čekat, da ti ča pripravin za put." I speče mu jednu pogačicu, pa mu ju klade va jednu stran od bisag, a drugu mu stran napuni s cekini, pa mu govori: „No sad moreš poć, leh ću ti još neč reć. Dat ću ti jedan nauk, a to ov: Ča misliš učinit večer, nečini do jutra, a ča misliš učiniť jutro, nečini do večera." „Fala van, gospodaru dobri, na semu, a i na ten nauku!" „Bog!" „Bog!" i on projde. Večer dojde va jedan grad i do neke oštarije i pita tu, ako bi ga prijeli na

Digitized by Google

konak. Oni mu reču, da more tu slobodno prenoćit. A tu su igrali s gospodaron od te oštarije tri trgovci na harti, a kad su se naigrali, projdu spat, a naš putnik već se bil prvo zatukal va jedan kut i legal, da spi. Ale ni mogal nikako zaspat, leh se obrnjal sad simo sad tamo, sad na vu sad na nu bandu, kod ki nemore zaspat. Sada dojdu va kamaru, kade j' on bil, gospodarica i jedan pop š njun. I čuje, kade govori gospodarica popu, neka njoj muža zakolje, pa da te lahko potle vapaj učinit, da su ga trgovci ubili, kad su se bili pu harat posvadili. Pop na to privoli i ubije gospodara. Sad su oni dignuli veli vapaj, susedi se skupe i otpelju trgovci v rešt. I jutro dan su jih već bili odsudili seh trih na smrt. Sad on putnik govori sam sobun: „Ja bin moral poć povedat na sud, kako se ta stvar dogodila, kad se znan, kako mi je i moj prvašnji gospodar rekal, neka učinin jutro, ča mislin na večer učinit.“ I on projde na sud i poveje, kako se j' cela stvar dogodila. „A ča nisan došal povedat prvo još za tu stvar, to je nauk od moga gospodara, koga san dvajset let služil i ki mi j' rekal, neka učinin jutro, ča mislin učinit večer, a ča jutro mislin, neka učinin večer.“ Sad pozovu popa i ženu ubijenoga oštara i pitaju jih, ako je istina, ča njin ov čovik poveda, da su najme oni ubili oštara. Oni su to najzad morali priznat. I sud jih odsudil na smrt, a trgovci puste ća. Sad se gredu trgovci lipo zafalit onomu, ki jih je škapulal od smrti, i daju mu dosta beči i jedne

Digitized by Google

kola s konji, a na koleh sakakove robi. On pak sad projde s koli ća, da gre naprvo doma. Dojde na jednu strančicu, a kola nikako potegnut! On tira konji, pomaže njin, ale nikako. Sad dojde jedan gospodin i pita ga, da ča dela na sred cesti. On mu poveje, da mu nemoru konji kola stegnut. „Ako ćeš mi dat, ča te buden pital, ja ću ti pomoć i sigurno ćemo stegnut kola". On sad misli i misli, ako bi mu obećal, pa mu ta gospodin za to govori: „Neboj se, neću te pitat tvoga jednoga sina, koga ti j' žena rodila, pokle te ni. Leh mi moraš obećat, zač doma neznaš." „Pa ti neka bude", reče mu sad on. I gospodin potegne kola i valje je konji vuku naprvo. Na večer dojde on va svoje selo i ni otel valje doma poć, leh gre va jednu oštariju prespat i ni se dal znat, ki je on. Jutro se stane pa gre na poneštru i gljeda na nju van. Najedanput opazi svoju ženu s dvemi mladići — školani. On se s poneštri niš nepokaže, leh se još od nje odmakne, da ga nebi žena videla i spoznala. Počel se žalostit, da kako more njegova žena imet dva sina, a on da je leh jedan dan š njun živel. I sakako je to on otel prvo zaznat, leh njin se pokaže. Zove oštaricu, pa ju pita, neka mu jednu žensku dobavi. „Moj dragi čoviče", govori ona kodi va jadu, „pu nas ni toga, pu nas su ženske poštene i nijedna se nebi mogla nać va sen selu, ka bi bila takova, pa imeli vi još više i srebra i zlata. Nismo mi pokvarene, ne." „Kako da nisu ovde ženske takove, kad san ja sad videl ovde jednu žensku z dvemi sini,

Digitized by Google

a znan za sigurno, da je muž njeji š njun leh jedan dan živel", govori sad on. „Je, moj dragi, to je istina, ono su oba njeji sini. Pa kako jih još teško zgojila i ziškolala! Se svojun preslicun i svojen velen trudon! Ale znajte", veli ona naprvo, „da ni dva put rodila, leh jedan put, i da su ono dvojki!" Kodi da ga je sad neč va hrbatu presiklo, kad je to čul! Udre se po kolenu, pa govori: „Ča san učinil! Ja nisan znal za oba sina i tako san jednoga prodal!" Sad zame sobun se, ča j' imel, i gre doma svojoj žene. Z ženun se lipo pozdravi, a sini spozna. Sad su si malo bolje živeli, aš je on dosti beči donesal. Ale veselja ni bilo skoro nikad va kuće, aš je otac bil skoro vavek žalostan i nujan. Kad god je za stolon mlajemu sinu rezal kruh ale meso, vavek bi ga suzi oblele. Mlaji sin ide jedanput matere, pa njoj govori, neka pita oca, zač plače vavek, kad mu dava kruh ale meso. „Sinko, hodi ti sam, pa ga pitaj, morda će tebe raje povedat leh mane." I sin se odluči, da će to učinit. Pita oca, a ov mu poveje, kako se stvar nahodi, kako ga j' neznajuć za njega vragu prodal. „Pa se nemojte zato, ćaće, žalostit, to ni najveće zlo, pa se more od toga i oslobodit." I sad je otac bil valje malo veseleji. Kad je došlo mlajemu sinu za mladu mašu reć, hoštiju podigne, a svete krvi nemore. I tu već ni mogla maša bit. On projde zato doma i reče, da gre po svitu, da se oslobodi, aš da zato nemore ni mašit. Kako reče, tako i učini. Drugi dan jutro odputi se va svit. Hodeć

Digitized by Google

tako po svitu dojde na jedno polje i najde jednu divojčicu na njin, kade spi. Ona lipo spi, a sunce baš na nju uprlo svoje zraki. Zato on zame malo granja i nadkrije ju. A to j' bila vila! Kad je već otel proć, stane se divojčica i zazove ga nazad, pa ga pita, ča bi otel od nje zato, ča njoj je hlad načinil. „A ča bin otel od tebe, to mi nemoreš dat, zato te neću niš ni pitat.“ „Ti leh pitaj“, reče mu ona, „pa se neboj, da nećeš dobit.“ Sad njoj on počme pripovedat, čiji je, kako mu j' otac služil i kako ga j' vragu prodal i neznajuć za njega. „Zato, ako znaš, povej mi, kako bin se mogal oslobodit, drugo od tebe nepitan.“ „Čekaj leh jedan čas, dokle se povrnen, pa ću ti povedat.“ I projde va bližnji jedan dolac, pa pita svoje drugi, kako bi bilo najlaglje mladiću pomoć. One se valje zdogovore. I za mal čas vrne se nazad i reče mladiću: „Ti hodi ravno ten puten, pa ćeš se namerit na jednu špilju. Va njoj je dvanajst hajduki i trinajsti arambaša. Ti hodi k njin pa jih služi leto dan, ale verno! Kad se navrši leto dan, pitat ćete arambaša, da ča ćeš za plaću; a ti pitaj, neka te oslobodi od djavla.“ On se sad zafali divojke i projde naprvo. Nameri se na špilju i na arambašu. Ov ga pita, kamo će, a on mu odgovara, da gre po svitu. „A biš ti služil pu mane?“ pita ga arambaša. „Bin“, veli on. „Pa dobro, ostani pu nas.“ I tu ostane leto dan verno služeć. Zadnji dan od leta pita ga arambaša, ča će za plaću. Neka pita, ča će. On mu govori, da mu morda nebi dal, ča bi ga pital. „Ja ću ti dat, ča god me budeš

Digitized by Google

pital, makar i moju glavu, aš san videl, da si 'dobar, da si mi vavek veran bil.“ „Dobro, kad ćete mi dat, ča god pitan, to niš drugo neprosin, leh da me oslobodite od vraga, komu san zapisan“. Sad se arambaša udre po kolenu i reče: „Falel san, kad san ti tako šal obećivat, ale poj znat, da ćeš ti to zapitat. Volel bin, da me moju glavu pitaš, leh to, ale kad san ti obećal, moran sad i učinit. Hodi s manun, gremo momu prijatelju i mora te raspisat.“ I oni gredu luciferu. Kad su došli k njemu, zapita lucifer arambašu: „Prijatelju, ka te nevolja nosi k mane?“ „E vela ti je to nevolja, ka me tare, da ju već nemoren ni obnašat, ale ki zna, biš me ti otel te nevolji zbavit?“ „Kako još moreš sumnjat to?“ govori lucifer, „ti znaš, da smo mi veli prijatelji i da san ti bil vavek na ruku, kad god si ča od mane pital. Reci, ča ćeš, i ja ti dan.“ Sad je već bilo arambaše lahko, kad je tako obećal, aš obećano već je dano, pa mu reče: „Vidiš, ovoga mladića je njegov otac zapisal jednomu od tvojeh ljudi, zapovej mu dakle, neka ga raspiše, ki ga je za se zapisal“. I lucifer se udre po kolenu. „Kako san ti šal tako bedasto obećat, da ću ti dat, ča god budeš pital! Se bin ti raje učinil leh to, ale sad ni druga. Mora bit!“ I sad zove jednoga vraga, pa ga pita, ako je ta mladić pu njega zapisan, a on govori, da ni. Zove drugoga, ni pu njega ni. Zove tretoga, ni tu ni. I tako zove jednoga po jednoga seh, ale ga ni bilo pu nidnoga zapisano. Sad još ostaje leh šepasti. „Ej ti šepasti, kade si

Digitized by Google

ti? Dojdi simo, da te vidin, kuda se skrivaš?“ Šepasti dojde i poveje, da je mladić pu njega zapisan. Kad je tako, da si mi ga valje raspisal! Šepasti se malo namrgodi, ale ča će, mora poslušat. Gospodar je gospodar. Ale i tanto govori šepasti, dakako leh va sebe: „Čekaj ti, luciferu, kad si ti učinil, da ja zgubin ovoga mladića, a ja ću učinit, da ti zgubiš tvoga arambašu.“ I sad zazove mladića k sebe i pokaže mu jednu goruću kaselu, a na njoj pokrov se z gorućemi čavli obijen, pa mu govori: „Vidiš, ovo je kasela, ka čeka arambašu, kad umre. Tu te ga nutar klast i ten pokrovon pokrit i morat će se mučit va njoj za vavek. Leh znaš ti ča, ti ga moreš oslobodit i gljedaj na saki način, da ga oslobodiš oveh muk, kako j' i on tebe.“ Mladić to posluša i valje projde arambaše i poveje mu, kako stvar pasiva. A prvo još, leh je prošal od šepastoga, popipal je bil kaselu, da se osvedoči, kako je tepla, i kako j' z jednen prstom popipal, valje mu ga je pol zgorelo. I zato reče arambaše, ako nevjeruje, da je to istina, ča on govori, neka mu vidi na ruke zlamenje. „Vi ste mane oslobodili“, počme on naprvo govorit, „pa bin i ja vas rada, leh neznan, kako bi se to dalo.“ „Znaš ča“, reče na to arambaša, „ti poj k onomu, ki te j' naputil, da k mane dojdeš, pa ga pitaj, kako bi bilo moguće i mane škapulat.“ Mladić ga posluša i projde, da najde onu vilu, ka j' njega naputila. Gre i najde ju na nen isten mestu, kade i pred leto dan, i opet njoj od granja načini hlad. Kad se zbudi, pita ga,

Digitized by Google

da ča bi rad od nje zato, ča njoj je opet načinil hlad. On njoj sad se počme povedat, kako ga j' bila prvo naputila, neka gre služit arambaše i kako ga j' on oslobodil, pa da bi i on sad oslobodil rada arambašu, zato da ju prosi, neka mu poveje, kako bi to bilo moguće. Vila mu govori: „Hodi arambaše, pa mu reci, neka se blago, ča ima i ča j' ljuden otel, razdeli na trinajst deli. Dvanajst deli neka razdeli svojen drugon, a trinajstoga neka da tebe. Za se neka niš nepusti. Kad da svoj del tebe, neka kljekne i valje neka gre onako kječeć v Rim. Tako da te mu bit grehi oprošćeni, drugačje ne.“ Mladić njoj se zafali, projde ća i poveje arambaše, ča mu je vila rekla. Arambaša učini se tako. Razdeli blago, da svoj del mladiću i svojega najboljega konja, pa onput kljekne, da gre tako sad v Rim. Tako je hodil devet let se na koleneh, a mladić uz njega na konju. A zvoni su si počeli va Rimu zvonit, s čen je on kljeknul bil, da gre pokoru delat, i vavek zvone. Kad je bilo još dva dni do Rima, dojdu ljudi od onud, ki su kroz celo vrime od devet let, ča su zvoni zvonili, govorili, da mora neki velik grešnik k njin hodit, kad tako zvoni; dojdu i dignu arambašu i nose ga va Rim. S čen su ga dignuli, prestanu zvoni zvonit. Kad su došli s njin va grad, reče papa, da mu nisu grehi oprošćeni, leh neka ga ponesu na no mesto nazad, kade su ga dignuli, i neka nastavi svoj put klječeć, kako je počel. Ljudi poslušaju i ponesu ga nazad. Kad je tu kljeknul, valje su zvoni opet zazvonili.

Digitized by Google

Dojde va Rim i tu mu se grehi oproste i umre valje kodi svetac.

Vila pobigla va zlatni Rasudenac.

Bili su tako dva soldata, jedan kapural, drugi prosti. Oni pobignu od vojski i počmu hodit po svitu. Kad su već tako puno vrimena hodili, dojdu do jednoga veloga grada. Grad ta je bil jako lip, leh ča je bil vas va črnen. Kad su došli nutar, nenajdu nidnoga živoga, leh ča jednu vražju mater, ka njin valje i jist donese. Večer projdu spat, a kad su se jutro zbudili, najdu kraj sebe jedan list, va ken je stalo napisano, da j' ovo bil negda najlipji grad na svitu, al da je čovečjun krivnjun već puno i puno let prokljet. Nutreh da ni nidnoga živoga leh ča jedna divojka, ka njin ovo i piše. Kad su oni ovo pročitali, počeli su jedan drugoga gljedat i pitat, da ča bi bilo najbolje, da učine. „Napišimo", reče kapural, „i mi jedan list i pustimo ga tu; divojka će valje doć i nać će ga." Oni napišu list, va ken pitaju divojku tu, ako bi se rada oslobodit, da bi ju oni dva, ako bi bilo moguće, oslobodili. Drugi dan najdu na isten mestu list i va listu je stalo, da bi se ona jako rada otela oslobodit. Oni da bi ju mogli oslobodit, ale i jako teško. Ako nimaju tuliko srca, da bi mogli puno toga prepatit, neka ni nepočimlju niš. Ako pak misle, da su dosta jaki, neka

Digitized by Google

gredu večeras od jedanajste uri do dvanajste va grad, tu neka načine svojemi puškami jedno kolo i nutreh neka budu. Doć da će jih dosta toga plašit, ale neka se neboje, aš da va kolo nidan nesme. Tako neka načine do tri put. I oni odluče, da te tako učinit. Prvu noć dojdu vragi i počmu steni valjat i velo kamenje, ale leh do kola, nutar nisu mogli. Već je bil gmajni rekal kapuralu od straha, da gre on ća, ale mu kapural odgovoril, da će mu sabljun glavu odrubit, ako bi to kanil učinit. I on sad ustane va kolu. Došlo je dvanajst ur i se prestane, a oni projdu doma. Drugu noć su isto učinili. Vragi donesu pred kolo tuliki komadi od zlata, da jih nebi mogal čovik ni dignut. Gmajni je otel i sad poć s kola vanka, da se nagrabi zlata, ale mu se opet zagrozi kapural, da će mu glavu odsić, ako to učini. I ostanu tako do pol noći. I drugi dan, kad su se jutro stali, vide, da j' već grad na pol bel, i opet najdu pismo od divojki, kade njin piše, neka se još ovu noć onako drže, pa da te puno duš oslobodit, a ona da će jednoga od njih zet za muža, a drugi da more zibrat za ženu onu, ka mu se va gradu najviše svikne. Tretu noć opet projdu va kolo i ostanu do dvanajste uri. Tu je bilo sakakova strašila, i zabeljeni lanci i grmljavina i potresa š njimi, ale oni sejedno ustraju. Jutro dan, kad se probude, vide oni vas grad va belen, se veselo i živo, sagder se kanta i sope, a kad su grajani sad njih opazili, počeli su tako vikat od veselja, da se j' sa gora tresla. Sad projde kapural k svojoj po-

Digitized by Google

bratu, ki je na onoj drugoj gore, pa ga pitaj, morda on zna". I on sad projde, kako mu starac reče. Dojde na drugu glavicu, opazi špilju i gre ravno nutar. „Faljen bog!" reče on, kad je došal na vrata. „Vazda budi!" odgovori mu z nutri starac. „Ki si ti?" „Ja san krst". „Moli oče naš". Izmoli oče naš. „Pak ča biš rad, da greš tako dugo? Skuda si ti?" Kad mu je se povedal, zapita ga najzad, ako zna za zlatni Rasudenac. Starac mu odgovori, da još ni nikad za ta grad čul, „leh ću", reče, „pitat moje zvirje, morda ono zna". Zašvikne i eto sake sorti zvirja letućeg i zapita ih, ako oni znaju za ta i ta grad. Zvirje odgovori, da nidno nezna. „Vidiš", govori starac, „ja bin ti rada povedal za grad, ale neznan ni ja ni moje zvirje, leh znaš ča, hodi mojemu tretomu bratu na tretoj glavice, morda ti bude on znal za to povedat". I on tako projde. Kad je k njemu došal, govori: „Faljen bog!" „Vazda budi!" odgovori starac. „Ki si ti?" „Ja san krst". „Moli oče naš". On zmoli. „Kako si došal simo, ča biš rad?" „Ja san to i to, naputil me j' tvoj brat, neka gren k tebe, morda ti znaš, kade j' zlatni Rasudenac". „Ja neznan", govori stari, „za ta grad i nikad nisan za njega čul, leh ću pitat moji oblaki, morda oni znaju". Zašvikne i eto dojdu šumeć oblaki, čovik bi rekal, da je to sudnji dan. Starac jih zapita, ako oni znaju za zlatni Rasudenac. Oni reču, da neznaju, leh da još jedan oblak fali, morda on zna. „Kade j' ta tepac?" govori stari dalje. Zašvikne po drugi put i eto za sun

Digitized by Google

silun gre oblak i dojde staromu. On ga sad počel karat, da zač ni valje došal, kad je prvi put zašviknul. I zapita ga sad, ako zna za ta grad Rasudenac. „Znan“, govori oblak, „aš san baš sad z njega došal. Jutra se tamo ženi jedna divojka, ka j' bila zakljeta, a pred nekuliko se vrimena nazad povrnula“. „Dobro“, govori starac, „kad znaš za ta grad, ponesi ovoga mladića tamo. Ale pazi, da ga onako na tla kladeš, kako ga i zameš“; — drugačje bi ga bil oblak hitil, da već nebi nikad sunca gljedal. — Oblak ga sad zame i ponese va Rasudenac. Tu opazi kapural valje svoju ženu i zazove ju. Ona se obrne i pogljeda ga. S prvine ga ni poznala, ale malo potle pa ga spozna, da j' to njeji muž. Sad ga pita, da kako j' on mogal simo doć. On njoj se poveje, ča j' strpel, kako se j' nameril na tri brati i tako naprvo. „Znaš ča“, reče mu sad ona, „jutra se moran ženit. Bit te skupljeni va gradu si principi i ja ću morat jednoga od njih zibrat za muža i valje se s njin oženit i to koga god buden otela. Zami i ti svoju sablju pa se stavi s njimi va red, pak ću ja tebe zibrat.“ Jutro dan počeli se već skupljat princi od seh zemalj svita. Na njih su halji od suhoga zlata. Sablji njin se svitle kodi sunce, to j' bila jedna lipota gljedat! Sad dojde i kapural svojun sabljun, ka j' bila kodi popečak tupa i grda. Ovi se drugi počeli smet i ž njega trubilu delat i rivat ga simo i tamo. Govorili mu, da kako j' on mogal doć s njimi, pa još s takovun sabljun. On jih leh oštro pogljedal, pa ni

Digitized by Google

da bi se ga jedan još ki put taknul. Sad gre divojka i se se umiri. Saki je mislel: „Mane će zibrat za muža.“ Kad je došla do njih, neće nidnoga ni da pogljeda. Dojde blizu kapurala, uhiti ga za ruku i reče: „Ti ćeš bit moj muž.“ I opet su pirovali i veselo stali. A je našal gmajni pak svoju ženu? Ti mane pitaš?

Mištra štriga.

Bil je jedan grof i imel je kćer jedinicu. Ta kćer je bila jako objestna i razmazana. Kad je ponarasla, pošalju ju školu. Mištra, koj su ju školu poslali, bila je štriga i decu jako malo vadila. Leh je došla školu i rekla dece, neka budu mirni, pa bi prošla vanka, a vrnula bi se onput, kad je bilo doba decu pustit doma. Ako je pak zvani videla ko dite, da je nemirno, to bi ga tukla i nabijala kodi nemo blago. Kad je tako grofova kćer došla va prvu školu, a mištra prošla vanka, ide i ona vanka, da vidi, kade je mištra. Dojde vanka, pogljeda va ajer i tu vidi mištru, kade decu davi. Kad je pak mištra nju z ajera opazila, počela njoj se grozit ozgora. Mala projde doma, kad njoj se škola finila, i najde se blago pokrepano. Kad se j' drugi dan z školi povrnula, najde si slugi i divice mrtve. Treti dan najde i oca i majku mrtveh i se kući porušene. To je se štriga mištra šundrala! Ča će sad mala prez oca i materi i

Digitized by Google

prez sakoga škrbnika! Ona sad kupi jedan košić i va njega kupi konca i igal od sakakove sorti i projde po svitu. Dojde va jedan grad i nameri se na jednoga krajača. On ju pita, kamo gre. A ona se poveje, čija je i kako njoj je štriga se šundrala, tako da mora sad sama po svitu hodit. „Leh me“, govori, „primite k sebe va krajačiju, pa me ča navadite, da moren pošteno živet“. „No pa dobro, ja ću te zet k sebe; budi dobra i poslušna, pa ću i ja tebe bit dobar.“ I tako ona ostane pu krajača. Nakon nekuliko vremena donese kraljev sin krajaču jednu robu za zašit i govori, ako mu nezašije tu robu za jedan dan, da će ga pogubit. Krajač se valje uhiti šva i se mu gre posal od ruki, ale mu najedanput pofali onakova konca, kakova je za robu bilo trebe i kakova je donesal kraljev sin, ale ne dosta. Bržje bolje pošalje on takova konca kupit, ale ga nigder ni pa ni. Boji se sada krajač, da neće moć robu finit i da mu ni već drugo, leh glavu zgubit. Sad se mala grofova domisli, da ima ona jedan košić pun sakakova konca i igal, i gre videt, morda ima nutreh onakova, kakova njin je bilo trebe. Ide videt i za istinu najde takova konca. Donese krajaču, ov se naveseli i borme zašije robu. Na večer eto gre kraljev sin i pita krajača, ako mu je zgotovil robu. Govori krajač: „San, finil san.“ „A ki ti j' dal takova konca, kakova j' bilo trebe, aš znan, da ga ja nisan bil dosti donesal“? Sad on poveje, da ima on već jednu odraslu malicu, ka je takova konca va svojem

*

Digitized by Google

košu našla. „Pokažite vi mane tu divojku“, govori kraljev sin. Krajač projde i zazove malu divojku, a kraljevu se ona sinu valje svikne. „Hodi“, govori on njoj, „s manun, ti ćeš bit moja žena.“ Krajaču j' bilo to jako žal, aš da ju je komać sad malo privadil šit, pa da ju mora valje zgubit, kad bi mu bila najviše od pomoći. Kraljev sin mu da dosti beči i odpelje divojku sobun. Kad ju je doma dopeljal i matere pokazal i rekal, da će mu bit to žena, počela j' mat mrmljat, da kako on more takovu divojku zet za ženu, koj se nezna ni za rod ni za pleme, da ima drugeh divojak, ke su čujene i vijene, pa da neka njih zame za ženu, a ne tu petljaricu. Ale on ni toga otel ni čut, leh govori, da ona mora bit njegova žena i nidna druga. Kad je njemu pravo, da bi moralo bit sakomu. I oženi se borme za nju. Valje ona zanosećeje, a on projde nekamo po poslu. Kad je bilo vrime za rodit, pišu po trih kraljestveh, neka bi došla najbolja babica dite prijet. Kad tamo, dojde za babicu ona štriga mištra, ka je bila onoga grofa i se mu imanje šundrala i našu sad kraljicu na petljarski šćap spravila. Žena kraljeva sina ju valje spozna, s čen ju je opazila, i valje se prestraši. Znala je, da neće bit niš dobra, s čen je takova babica došla, ale je mučala i niš ni otela povedat, aš se je jako štrigi bala. Kad je bilo, rodi ona sina zlatnun zvezdun. Štriga ga primi i hiti preko poneštri, a na mesto njega klade mašku, to da j' ona nju rodila. Kad njoj je došal muž doma, počeli su na njega

Digitized by Google

navaljivat, da ča j' to on šal zet za ženu, da su mu oni i prvo govorili, neka ju nezimlje, pa da neka sad vidi, da su oni i onput pravo imeli. K tomu njin je još i štriga pomogla prigovarat i govorit, da je pomogla dosti sakakove dece rodit, ale ovakovoga diteta da još ni videla. On njin pak govori: „Ča ste tako na me navalili, to j' tako bog otel, a ča j' od boga, slaje je od meda". Ona i drugi put zanosi i opet pišu na se strani po babicu, i opet dojde štriga. Ona ju opazi i na sen telu zadrhće, aš zna, da će ona leh na njeju škodu delat. Sad rodi ona i po drugi put sina a sad zlatnemi vlasi. Štriga ga zame i hiti preko poneštri i opet klade mašku mesto njega. Žena kraljeva sina je to se znala i videla, ale ni smela niš povedat, aš se j' bala. Opet navale na sina, neka stira takovu ženu, ka mu leh sramotu dela. „Mučite", govori on, „ča j' od boga, slaje je od meda." I treti put rodi sina zlatnun sabljun i opet je štriga došla za babicu i hitila ga preko poneštri, a mašku mesto njega klala. Sad pak najače navale na muža, da ju pak sad mora stirat, aš da ju oni sejedno nete nikako trpet. Sad pita on, da ča te učinit ž nje. „Najbolje bi bilo, da ju zazidamo va zid, da već nigda sunca ni meseca nevidi." Kad ćeš videt, oni ju borme zaziju. Ale kako j' mužu bilo milo svoje ženi, kakova je da je, pusti njoj va zidu jednu poneštricu, da ju za sen sega neubije. Kad su si prošli od toga zida ća, ostane on sam tamo, da vidi, ča će ž nje bit i ča će ona sad započet. Za malo vrimena vidi

Digitized by Google

ju on, kade j' zela jedan kamik i nož z nedar, pa počme ta nož zabadat va kamik i govorit: „Otac mi je bil grof, a ja njegova jedinica kćer, pukal galen kamik, puklo srce moje. Štriga nan se zakolje, i blago i slugi i divice, najzada oca, mater i se imanje, pukal galen kamik, puklo srce moje.“ I tako ona sad počela se nabrajat, ča se j' potle š njun dogodilo, pa nastavi: „Rodila san mužu sina zlatnun zvezdun, a oni dopeljali babicu onu štrigu, ka mane nikad dobra neće i hiti sina preko poneštri, pa mi podklade mašku, a ja san to se gljedala i morala mučat, aš san se bala; pukal galen kamik, puklo srce moje. I drugoga san sina rodila zlatnemi vlasi i tretoga zlatnun sabljun i obadva hiti štriga preko poneštri, pukal galen kamik, puklo srce moje. I tičice su mi sinčići ulovile, ah da dojdu sad malo k mane, da vidin porod srca moga; pukal galen kamik, puklo srce moje.“ Sad dojdu na jedanput si tri sini lipi kodi sunce žarko i da te k matere poć, ale nemoru do nje, a ona je leh gljeda. Bržje bolje skoči otac, pobušuje sini i odzida ženu, pa projde s njun i sini doma. Štrigu uhiti i da ju va on isti zid zazidat, kade mu j' bila žena, a nepusti njoj nikakove poneštri na njin.

Digitized by Google

Jedan brat ponesal meso va pakal.

Jedanput su bili dva brata. Jedan je bil bogat, drugi siromašan. Ov, ki j' bil siromašan, vavek je hodil k onomu drugomu, neka mu ča da. I on bi mu vavek dal, aš mu ga j' bilo milo, i pomagal ga je, kade god je mogal. Jedanput dojdė opet brat k njemu jušto, kad je bil nekako zle volji, i pita ga, neka mu da malo špeha. On odreže funt špeha i reče mu: „Na ti ovo, neka bude tebe i vragu.“ Sad on projde ća i ni otel pojist špeha, aš se j' bal, da mu nebi ča bilo, leh ga lipo zame i gre drito prama paklu. Projde nutar va pakal i da špeh vragu. Kad je došal nazad s pakla vanka, najde jednoga čovika pred vrati. Ov ga pita, da kade j' bil, a on mu poveje, da j' nosil špeh va pakal. Sad ga pita čovik, da ča mu j' za to vrag dal, a on odgovori, da mu ni niš dal. „Kako biš ti njemu dal špeh za niš? To je bedasto, leh ti hodi k njemu nazad, pa mu reci, neka ti da špeh nazad, ale tavijol, ča je skriven za jednun gredun.“ Borme on čovika posluša i gre k vragu nazad va pakal i govori mu: „Daj mi ti moj špeh nazad, ale on tavijol, ča je za gredun skriven.“ „Ja san špeh već pojil, tavijolac mi rabi, njega ti nemoren dat.“ „A ti mi daj špeh nazad“, zaviče on na njega, „kad mi nedaš tavijolca!“ Borme mu sad vrag da tavijolac, aj bog da se ga već jedanput oslobodi. On lipo zame tavijolac — a već ga j' bil on čovik naputil još orvo, da kad tavijolac prostre, da te mu sakakove ji-

Digitized by Google

stvine na njega doć, kakove god pomisli — zame dakle tavijolac i gre ća. Na večer dojde va jednu oštariju k jednoj babe i pita ju, neka ga prime za noćas na stan. A bome kako va oštariju i bogati i siromašni prispevaju, primu i njega. Sad on gre ya kamaru, prostre svoj tavijolac i na tavijolac dojde sakakove hrani, ku j' god pomislel, i počme jist. To je već se baba zapazila i već mislela, kako će on tavijolac k njoj doć. Kad je već on bil zaspal, dojde ona, ukrade tavijolac i podklade drugoga. Jutro, kad se j' naš čovik zbudil, otel je ručit, zato zame tavijolac, prostre ga, pa misli sad na ovu hranu, sad na onu — misli, ale hrani ni pa ni. E vidi, da ni koristi već mislet, gre on nazad k paklu, morda još najde onoga čovika, ki ga j' bil prvi put naputil, ča će od vraga pitat. Gre tamo i najde onoga čovika, pa mu se potuži: Tako j' i tako, „došal san va oštariju, večer bilo na tavijolcu, ča god san pomislel, ja imel gosposku večeru; ale jutro dan ni otelo niš doć." „Znaš ti sad ča", govori mu čovik, „hodi ti opet vragu, pa ga pitaj, neka ti da ale tvoj špeh ale on batić, ki mu j' za vratin." On gre nutar va pakal i dojde vragu, pa ga pita: „Daj moj špeh!" „Kako ću ti dat špeh, kad san ga pojil?" „A ti mi onput daj batić, koga imaš za vratin!" „A ča će ti ta batić, ja ću tebe dat ča boljega", reče mu vrag. „Ne, ne, ne, ale mi daj moj špeh, ale on batić", zavikne on. I vrag vidi, da ni druga, leh da mu mora dat, pa mu da. Gre on opet ća i opet dojde va istu oštariju na konak.

Digitized by Google

kamo i prvi put. Zvadi vanka svoj batić i sede na njega, pa pomisli, neka dojdu pred njega takove i takove jistvine. I ča god je pomislel, to mu i dojde. Vidi baba i to, pa zaželi i batić za se dobit. Po noće ga lipo zame pa klade drugoga na mesto njega. Jutro dan on opet sede na njega i zamišlja sakakove jistvine, ale neće da dojde ni kaša. Ni koristi već mislet, leh hodi nazad, morda bi se mogal još kako drugačje pomoć. Ide i dojde pred pakal i opet najde onoga čovika kodi prvi puti, pa mu poveje, kako neće niš da dojde z batića, kad ča pomisli. „Znan, da ti neće niš doć, aš ti je baba promenila i tavijol i batić; leh ti hodi opet va pakal vragu, pa ga pitaj onu vrećicu, ka mu j' pod kušinom, ale ti neka da tvoj špeh. Va tu vrećicu će ti se poć, ča god zapoveješ, pa moreš nazad dobit i tvoj tavijolac i batić." On gre va pakal, najde vraga, pa mu govori vavek oštro: „Daj mi, vraže, moj špeh!" „Od kud ću ti ga dat, kad san ga pojil?" odgovori mu vrag. „Tako mi daj onu vrećicu, ka ti j' pod kušinom!" „A ča će ti takova vrećica, ja ću tebe vidiš dat beči, s čen ćeš ti baren moć živet." „Špeh mi daj!" zavikne on sad na vraga. „A ako si ga pojil, daj mi onu vrećicu, ka ti j' pod kušinon." Vidi vrag, da on neće od svoga odustat, pa mu da vrećicu. Kad mu ju j' dal, govori on sam sobun: „Ma tebe ću dobro čuvat, nidan mi te neće promenit." Onu već večer dojde na konak va istu oštariju, kamo i prvi dva puta, pa govori: „Stara, eto me opet na konak, daj mi ča jist!" Ona j'

Digitized by Google

pak želela, da projde, da njoj nebi kako nazad zel tavijolac i batić, pa mu zato govori: „Već je puna oštarija tako, da već za te nima mesta, a jist ti niman ča dat, aš su ljudi se pojili.“ „A imaš moj tavijolac i batić?“ pita ju on. „Da si mi ga valje nazada dala!“ „Kakov tavijolac, kakov batić? Neznan ja za to niš.“ „Muč i valje mi to daj vanka!“ „Ale kako me moreš to pitat, zač ja neznan?“ „Ajd va vrećicu!“ govori sad on. I ona bome šla va vrećicu, a on udri po njoj, udri govoreć: „Ćeš još promenjivat ljuden robu, a?“ A ona počela z nutri: „Pusti me, dragi čoviče, dat ću ti, ča san ti zela, leh me pusti valje, ću ti donest!“ „Ajd pa donesi!“ I ona mu donese i tavijolac i batić, a on s njun još jedanput va vrećicu, da ju još malo natuče, aš da ju ni prvi put dosti. Sad dojdu na njeju viku soldati i oteli su ga tuć. A on govori: „Ala i vi nutar!“ Oni nutar, a on jih malo nagmari, pa onput pusti. Sad zame lipo se svoje sobun i gre doma. Tu napravi kuću lipju leh je bila bratova, kupi zemlji i počme prez škrbi živet. A vrećicu je bil svezal za vrat, pa ako mu ni pala, to mu je još za vraton.

Fanat prevaril vešći.

Bil je jedan muž i žena. Muž za nekuliko vrimena umre, a žena mu ostane za njin noseća. To je pak bila vešća. I rodi jednu jako lipu kćer, ale j' bila i ta kćer

Digitized by Google

vešća. Kad je narasla do divojki, hodilo je k njoj na fraj mladić od seh stran. Ale ona zavoli jednoga, ki je bil z istoga mesta, od kud je bila i ona, bar se je tako držala. Kad je njeji mladi opet tako došal jednu večer na fraj i još jedan pajdaš š njin i kad su već puno vrimena sedeli, zaspi njoj frajar, a ov drugi njegov pajdaš se leh nagne na zid i učini se, kodi da spi. Sada su počele divojka i mat njoj, aš je i ona s njimi skupa sedela, dogovarat se, ča bi s frajara učinile. Najzada reče kćer: „Zvadit ćemo mu srce, speć ćemo ga i pojist". I tako učine. Zvade frajaru srce, kladu ga peć i govore: „Homo po kruha i vina, dokle se srce speče, pa ćemo potle imet lipu povečernju." Prvo leh su šle ća, reče mat kćere: „No da on opet svoje srce na tri put poji, opet bi mu ono naraslo", i s ten projdu van kupit kruha i vina. On, ki j' bil leh nagnjen na zid a ni spal, je se čul, ča su govorile, pa kad su prošle van, zame srce i spravi ga va žep. Projde van i zame komad, da mi je prostite — lajna i klade ga na oganj, da se peče mesto srca. One dojdu nazad, zamu to z ognja i počmu jist. „Ma mane se vidi", reče mat kćere, „kodi da lajno jimo." „I mane tako; to srce nevalja niš." Sad se mladići zbude i stanu se, da gredu ća. Kad su već bili vane, reče frajar svomu pajdašu: „Čuješ, mane se vidi kodi da san prez srca, i niš mi ni čut, da bi mi ča tuklo. Ja ću past." Ov sad zame z žepa malo srca njegova i reče mu: „Na pojij malo ovoga, morda će ti bit ča bolje". On zame, poji i reče:

Digitized by Google

„No sad mi je neč bolje i malo mi j' čut srce tuć.“ „Na ti zami ovoga još jedan komadić, morda ti bude još bolje.“ Poji i drugi komad pa govori: „Sad mi j' još bolje.“ Da mu i treti komad. Poji pa govori: „No sad ćutin, da iman se srce i tuče mi kodi prvo.“ Sad mu pajdaš poveje se, ča j' čul, kako su mu srce zvadile, klale ga peć i rekle, da ga opet poji na tri puti, da bi mu opet naraslo kodi prvo. Drugi dan su šli na sud i povedali su se. Kad jih je sud zazval, počele su najprvo govorit, da ni to niš istina, ale se najzada zdaju. I sud da obe obesit.

Bog i sveti Petar.

Jedanput su Bog i sveti Petar hodili po svitu. Kad nastane večer, projdu va jednu kuću na spanje. Va toj kuće najdu samu ženu i zaprose ju, neka jih za noćas na stan prime. Ona njin reče, da bi jih ona jako rada prijela, ale da ima jednoga hudoga muža, ki će njih i nju natuć, kad dojde. Ale oni sejednako prose, neka jih prime, aš da bi drugačje morali vane spat na zraku, kad ni na blizu nigde kući. „Dobro“, reče najzada žena, „ostanite tu, ale nemojte mane krivit, ako vas moj muž dobro zlupa.“ I oni ostanu. Žena njin još skuha večeru i da njin, da jidu. Ale najedanput eto njoj muža. Već se je ž njegova hoda moglo videt, da to nesme bit do-

Digitized by Google

bar čovik. Dojde va kuću i niš nereče, leh kad opazi Boga i sv. Petra, počel je valje lamantirat i na nje i na svoju ženu, da kako jih je mogla prijet va svoju kuću. Sad zame jedan šćap i počme po sv. Petru, ča god je mogal jače mlatit. Petar govori sad Bogu: „Bože, ča nevidite, kako me tuče, ča nevidite, da će me ubit?“ „Ja, moj Petre, on je gospodar va svojoj kuće. Va svojoj kuće more delat, ča ki će.“ „Ale, gospodine, učinite, da me već netuče, al hote baren sad vi na moje mesto, a ja gren na vaše.“ „Dobro“, reče g. Bog, „neka ti to bude.“ I sad se promene za mesta. Ale se j' sv. Petar prevaril, aš valje muž govori: „Sad san se ovoga va ven kutu dosti natukal, sad gren onoga va nen drugen kutu.“ I tako počme opet po sv. Petru gmarit. „Gospodine!“ veli sv. Petar, „opet mane tuče, finjen san, ako me već brzo neprestane tuć. Učinite, da me već netuče!“ Sad se smili sv. Petar Bogu, pa zame palicu svoju i udre po mužu. Ov pade valje va oganj i zgori vas. Sad se j' žena počela za sega grla plakat za mužen, kodi da njoj je bil najbolji. Bog njoj govori: „Kako moreš za njin plakat, kad ti već ni mogal huji bit, leh ti j' bil?“ „Gospodine, istina, da mi j' bil jako loš, ale sejedno mi je bilo lipje š njin. Zlen je, gospodine, zlo, ale prez njega još huje.“ „Tako biš ti volela, da ti j' živ?“ pita ju. „Kako nebin, gospodine, volela, kad san se š njin već navadila.“ „Kad voliš, da žive, ja ću ti ga oživet.“ Zame šćap, pobrška malo š njin po popelu i muž se stane živ z ognja. Ale

Digitized by Google

mesto da se zafali Bogu, ča ga j' oživel, zame šćap i počme ženu tuć. Sad govori žena Bogu: „Gospodine, recite mu, neka me netuče.“ Ale neće on, da Boga posluša, leh kad je dobro ženu natukal, obrne se k Bogu, da i njega splati. Ale Bog se ga dotakne s palicun i on se učini s konjen. Kad je jutro svanulo, sprave se Bog i sv. Petar ća i zamu konja sobun. Kad su došli va grad, zapita jih jedan trgovac, ako bi toga konja prodali. Bog odgovori, da bi, pa zapita trgovca, kuliko bi dal za njega. Trgovac odgovori, da će dat trejset cekini. „Ne“, odgovori Bog, „ni trejset ni pedeset, leh znaš ča, mi ćemo se ovako pogodit: Leto dan neka bude konj pu tebe i ča dobudeš s njin u leto dan, to ćemo delit i mane ćeš konja nazad dat.“ Trgovac na to privoli. Sad projde Bog i sv. Petar dalje po svitu. Kad je bilo leto dan, povrnu se va grad nazad i projdu trgovcu, pa ga zapitaju, kuliko je s konjen dobil. On odgovori, da još ni nikad tako dobra konja videl i da je dobil s njin tri tovari cekini. „Dobro“, govori Bog, „daj ti mane polovicu i konja, a druga polovica neka bude tvoja, kako smo se bili pogodili.“ „Ne, gospodine“, reče trgovac, „leh znate ča, ja ću van pustit si tri tovari cekini, a vi mane konja pustite.“ Ale Bog ni otel, leh pusti trgovcu dva tovara, a sam zame jednoga i klade ga na konja, pa hajd naprvo. Sad dojdu na konak va istu onu kuću, kade su i prvo bili, i najdu ženu va črnen. Oni ju najprvo prose, neka jih prime na stan. Ona njin govori, da bi jih rada

Digitized by Google

prijela na stan, ale da j' već jedanput pred leto dan takova dva bila prijela, pa da su njoj muža ća popeljali. Tako da su njoj vrnuli za njeju dobrotu! „Pa ča ti je tako žal za mužen? Ja san čul, da ti j' bil jako loš, da te j' vavek tukal". „Istina je to, gospodine, on je bil loš i tukal me je, ale zlen zlo, prez njega još huje." „Pa biš ti rad svoga muža nazad dobila?" pita ju Bog. „Ah! gospodine, kako nebin!" „Dobro, kad biš rad, to će ti sad doć." Projde i udre konja svojun palicun i konj se valje učini čovik. Bog mu da on tovar cekini i pošalje ga tako žene. I od sad naprvo su na najlipljen miru živeli.

Kuliko valja kraljeva brad?

Bil je jedan kralj. On zove svoji podložniki, neka sude, kuliko njegova brad valja. Ale ni mogal nidan ugonit, kuliko mu valja. Sad dojde red na jednoga staroga. On dojde kralju, ki mu reče, ako jutra neugoni, da će zgubit glavu. On projde žalostan doma. Kćer ga pita, da ča mu je, da j' tako žalostan. „A moja kćerko, moran bit žalostan, da ti znaš, ča mi je, i ti biš bila sigurno žalostna". „Povejte mi, ča van je, morda van buden mogla pomoć". „Ah nećeš mi ti moć pomoć", govori njoj on, „ma ću ti sejedno povedat. Bil san pu kralja, pa mi je rekal, ako do jutra nepovejen, kuliko

Digitized by Google

njegova brad valja, da ću zgubit glavu". „Pa se zato žalostite?" govori mu kćer. „Hote, hote! to je lahko ugonit. Hote kralju, pa mu recite ovako: Svitla kruno, vaša brad valja, kuliko va letu valjaju meseci srpanj, kolovoz i rujan". Stari projde kralju i reče mu tako. „Dobro je, starče", govori kralj, „ti si ugonil, kuliko mi brad valja, sad si glavu škapulal, ale leh za danas, aš ako ovo neučiniš, ča ti sad rečen, zgubit ćeš glavu. Jutra mi moraš doć va dvor ni nag ni obučen, ni bos ni obuven, ni hodeć ni jašuć". Projde sad stari doma i još je žalostneji, leh je čera bil. Kćer ga opet pita, da ča mu je, da j' tako žalostan. „Kćerko moja", govori njoj on, „moran bit žalostan, jutra mi je zgubit glavu. Bil san pu kralja i rekal mi je, ako jutra nedojden va njegov dvor ni nag ni obučen, ni bos ni obuven, ni hodeć ni jašuć, da ću zgubit glavu. Vidiš, da iman dosti uzroka žalostit se". „A ča bite se zato žalostili? To je jako lahko učinit. Vi lipo budite na miru i jutra ćete poć k njemu, kako van je rekal". Sad počme ona mrežu plest. Jutro dan obuče oca va tu mrežu od peti do glavi i da mu jednoga mićega oslića, neka njega uzjaše. I tako ni bil ni nag ni obučen, ni bos ni obuven, ni jašuć ni hodeć, aš su mu se nogi, kako j' bil oslić mići, po tlu motale. I tako dojde do prve straži i reče, neka ga pusti pred kralja. „Kako bimo te takova pred kralja pustili? Hajd nazad!" Ale on govori, da mora pred kralja, aš da ga j' tako čera pozval. Straža ga pusti. A tako ga puste

Digitized by Google

i druge straži. Dojde pred kralja, pa mu govori: „Evo me, svitla kruno, kako ste zapovedali, da dojden“. Kralj se j' počel čudit, ki to more bit tako domišljat, pa ga pita, da ki mu j' to povedal. A on mu govori, da se j' on to sam domislel. „To ni istina, ti se toga sam zmislel nisi, leh mi moraš povedat, ki te j' naputil“. Stari vidi, da ni druga, leh da mora povedat, pa reče, da ima doma jednu kćer, ka ga j' tako naputila. „Kad je tvoja kćer tulika mudrica“, reče kralj, „to mi mora jutra dopeljat devet divojak pošteneh, a da imaju mleka; ako to neučini mora poginut“. Stari projde doma i opet je žalostan i niš negovori. „Ča van je opet, ćaće? Opet ste žalostni! Kako je?“ „A dobro, kćerko, za me, leh za te je zlo. Kralj je rekal, kad si ti tulika mudrica, da mu moraš jutra dopeljat devet divojak pošteneh, ale i tanto z mlekon, pa san za to žalostan.“ „Zato se vi nemojte niš škrbet ni žalostit, ja ću jur učinit, da mi nebude niš. Leh vi lezite, pa mučite.“ Jutra dan kad je bilo, zame ona osan divojak, a sama je bila deveta, i idu va dvor. A prvo leh su šle tamo, reče njin, da te pred njih donest sakove hrani, a one neka niš nejidu. Drugo da neka puste nju delat. Kad su došle tamo, zapovedal je najprvo kralj, neka pred njih donesu sakakove hrani. Donesu, ale one nete da jidu, leh govori naša: „Mi te hrani nejimo, ni te, ni te.“ „Da ča jiste“? zapita jih sad kralj. „Niš nećemo jist, leh salati, koj kroz srce rogi rastu.“ Kralj pošalje po sen gradu pitat, ako ima takove salati. Ale ta-

Digitized by Google

kove salati ni. Kralj njin reče, da se takove salati nemore nać. „Isto tako, kako se takove salati nemore nać“, reče staroga kćer, „nemore se nać ni divojka poštena a z mlekon.“ „Jako si domišljata i pametna“, govori njoj kralj, „za to bin te rad za ženu. Češ poć za me?“ „Zač ne? Ću.“ „Ale se nesmeš va moji posli ni moj sud nikad pačat, aš ako se budeš pačala, protirat ću te doma.“ „Dobro“, odgovori ona, „ja se neću va to niš pačat.“ I oni se ožene. Sad dojde jedan stari čovik na sud, koga su bili pokrivili, da je čovika ubil. On se brani i brani, da on toga ni učinil, al mu sud neveruje, leh ga osudi na smrt i reče mu, da će još leh jedanput na sud doć i to jutra. Ča će on, projde kraljice i reče njoj, tako i tako stvar pasiva; mane su nedužnoga odsudili na smrt. Kraljica vidi, da je prav, pa mu reče: „Znaš ča, skuhaj jedan lonac boba, pa kad budeš pred sudon jutra, počmi set. Kad te budu pitali, da ča delaš, reci njin, da bob seješ. Oni te tad reć, da kako moreš bit tako bedast, pa kuhan bob set, aš kuhan bob neće narast. Ti onput reci: Kad more prav čovik glavu zgubit, valjda će moć i kuhan bob rast — i oni te ti oprostit i pitat te te, ki te je naputil, a ti slobodno povej.“ I stari tako učini. Dojde jutro dan pred sud i počme kuhan bob set. Oni mu se počmu čudit i smet, a on njin reče: „Ča se čudite i smejete, ča kuhan bob sejen? A nečudite se za to, da mora prav čovik glavu zgubit?“ Sud ga sad odsudi za prava i se mu oprosti. Kralj ga pak pita, da ki ga j' tako na-

Digitized by Google

putil, da tako dela. On mu pak poveje, da ga j' tako kraljica naputila. Kralj se razjadi, da ča se ona ima va njegov sud pačat, kad je prvo ženidbi obećala, da se neće va niš njegovo pačat. I zazove su gospodu, da pred njimi kraljicu odsudi. Kad su se si skupili, govori njoj on: „Kad si se va moj sud pačala, a obećala si, da se pačat nećeš, to mi imaš do jutra dan poć z moje kući, a zet moreš sobun, ča god ti j' va dvoru najdražje, a večeras ćeš nas još pu večeri dvorit.“ Ona reče, da j' to se dobro. Večera dojde na stol, ona jih dvori, a osobito naleva vino va žmulji i seh opije. Tako pijani si legnu i zaspe, a tako isto i kralj. Sad ona zame jedan lancun, zašije nutar kralja i zapoveje, neka njoj dopelju jednu karocu, da ide doma. Ona s kraljen va karocu, pa hajd doma! Kad se jutro dan kralj zbudi, gljeda okol sebe i pita, da kade je, kako je mogal on simo doć? Kraljica mu reče, da ga j' ona dopeljala. „Pa kako si ti mogla mane simo dopeljat?“ počme on jadno govorit. „Kako san te mogla simo dopeljat? Lipo! Ti si mi rekal, neka gren ća i neka zamen, ča mi je va kuće najdražje. Ja niman niš raje od tebe, pa san tebe zela.“ Kralj vesel na to reče: „Ženo moja, krivo san ti otel učinit, ale ti si se svojun pametun pomogla; hodi s manun nazad, budi mi žena i sudi slobodno, kuliko budeš otela.“ Oni se valje povrnu i daju veli obed za veselje. I mane su bili pozvali; gostil san se i veselil do mile volji, tako da mi j' od onput i sad glava teška.

*

Digitized by Google

PJESME A.

Koledvanje.

(Ovu pjesmu pjevaju djeca na Stjepanjdan iduć od kuće do kuće).

„Rosna, rosna košuljice,
Kade si se urosila?“
„„Tamo dole va doline,
Kade rastu zlatne žici,
Zlatne žici podvežici.““
„Otrgnimo jednu žicu,
Pa ju nosmo zlatariću,
Da nan skuje ključ od grada,
Da vidimo, ča j' va gradu.“ —
Va gradu je devet bratac,
Med njimi je jedna sestra.
Pričeli su konšiljati,
Da komu te sestru dati.
„Bolje ju je dati suncu,
Bolje suncu, leh mesecu;
Sunce će ju ogrijati,

Digitized by Google

Mesec će njoj svekar biti,
A Vlašići deverići.
Tutu budi bože faljen
I z Marijun navek. Amen.“

Vila.

Zrasla jelva kraj luga zelena,
Mimo ide jedno mlado momče,
Pikne s čizmun va jelvu zelenu,
Skoči vila iz jelvi zelene.
„Nebiž, vilo, bit ćeš ljuba moja.“
„„Kako bi ja ljuba bila tvoja?
Bura mi je zibarica bila,
A zikvica bukova korica,
A plenčice bukovi listići.““

Sv. Katarina.

Sveta Katarina, ka j' bila jedina,
Ka j' bila jedina oca Konštantina.
Došli su ju prosit tri kralji od svita,
Da bi oni rada Katinoga cveća.
Pa govori otac, otac i majčica:
„Sad ziberi, Kate, koga tebe drago.“
„„Neću, ćaće moji, nigder nijednoga,
Leh ću, ćaće moji, oca nebeskoga,

Digitized by Google

Ki me bude vadil svete pisma štati,
Svete pisma štati, evanjelje znati.“
To se j' ocu, majke jako na žal zelo,
Pa govori otac, otac i majčica:
„Oj vi slugi moji verni i neverni,
Kola mi tešite, britvi mi brusite,
Kćerku Katarinu na nje postavite.“
Kola ni maknuti, britvi ni taknuti,
Katinoga tela nigdere ranjena.
To se j' ocu, majke jako na žal zelo,
Pa govori otac, otac i majčica:
„Slugi moji verni, verni i neverni!
Ote va goricu, storite tamnicu,
Kćerku Katarinu nutar postavite,
Nutar postavite do puneh sedan let.“
Šli su va goricu, storili tamnicu,
Kćerku Katarinu nutar postavili.
Kad se j' navršilo do puneh sedan let,
Već govori otac, otac i majčica:
„Slugi moji verni, verni i neverni!
Ote va goricu, oprite tamnicu,
Katine košćice na vetar hitite,
A bele ručice majke donesite.“
Šli su va goricu, oprli tamnicu;
Tamnica zasveti kodi sunce žarko,
Deva mašu maši, Kate njoj odpeva. —
Sad govore slugi svetoj Katarine:

Digitized by Google

„Sveta Katarino, oprosti nan grehi!“
„„Oću, slugi moji, kako i vi mane;
Vaše je življenje va vere taknjeno,
A duša spasena va dike nebeskoj.““
Šli su slugi doma majke povedati.
Pa govori majka svetoj Katarine:
„Kćerko Katarino, oprosti mi grehi!“
„„Oću, majko moja, kodi i vi mane;
Za devet meseci, keh ste me nosili.
Vaše je življenje va vere taknjeno,
A duša spasena va dike nebeskoj.““
Sad govori otac svetoj Katarine:
„Kćerko Katarino, oprosti mi grehi!“
„„Oću, ćaće moji, kodi i vi mane.
Vaše ni življenje va vere taknjeno,
Pa duša prokljeta va mukah paklenskeh.““

Ljubav bratinska.

Ao sveti Lovrenac,
Ki j' va pustinje prebival
Sedan let i sedan dan.
K njemu dojde Marija:
„Bog pomozi, Lovrenac!“
‚Bog te sprimi Marijo!‘
„Kamo ideš, Lovrenac?“
‚Iden malo domaka.‘

Digitized by Google

I već dojde domaka.
I govori majčice:
‚Boga vama, majčice!
Iman van ja još koga?‘
„Oj ti, sinko Lovrenac,
Imel si ti sestricu,
Po imenu Ančicu,
Pa s’ volela češati,
Leh po vodu hodati;
Pa ju mladu zakljenen
Suboticu kvatrnu:
— Kad ideš po vodicu
Z ribicun se stvorila
I z ribicun hodila,
Kako saka ribica. —“
‚Ništa zato, majčice,
Specite mi brašnaca,
Da gren iskat sestricu,
Po imenu Ančicu.‘
I već projde Lovrenac,
Ide iskat sestricu.
Već je došal k vodice,
Tu se lačan nahrani
I žejan se napoji.
K njemu vela riba gre,
I već stegne ćordicu,
Da posiče ribicu.

Digitized by Google

Ribica mu govori:
„„Neposikaj ti mane,
Ja san oca kodi ti,
Ja san majki, ke i ti;
Mane j' majka zakljela
Suboticu kvatrnu,
Nedeljicu kvatrnu:
— Kad ideš po vodicu,
Z ribicun se stvorila
I z ribicun hodila,
Kako saka ribica. —““
Al govori Lovrenac:
‚Oj sestrice Ančice,
Bin te mogal škapulat?‘
„„Ne, Lovrenac bratiću,
Leh po sudu vičnjemu.
Leh ti hodi domaka,
Pak ti reci majčice:
Ono moje ruhace,
Ko san mlada spravila,
Neka mi ga podele
Ubogen sirotican.
Ono zlato i srebro,
Ko san mlada spravila,
Neka mi ga ponesu
Majke božjoj na Trsat,

Digitized by Google

Neka fratri mi maše
Za ubogu dušicu.“

Uboga sirotica.

Uboga sirotica milo je zdahnula,
Milo je zdahnula, bogu zafalila:
„Budi bogu fala i to je bog stvoril.“
Pitala je oca i tog tujeg oca:
„Oj vi tuji oče, primite me na stan.
Ako živa buden, za oca vas zoven,
Ako pak ja umren, se će van bog platit.“
Prijel ju je na stan va prašću štalicu.
Uboga sirotica milo je zdahnula,
Milo je zdahnula, bogu zafalila:
„Budi bogu fala i to je bog stvoril.“
Pitala je majku i tu tuju majku:
„Oj vi tuji majko, podajte mi postelj,
Ako živa buden, za majku vas zoven,
Ako pak ja umren, se će van bog platit.““
Podala njoj postelj trnja i bodilja.
Uboga sirotica milo je zdahnula,
Milo je zdahnula, bogu zafalila:
„Budi bogu fala i to je bog stvoril.“
Pitala je sestru i tu tuju sestru:
Aj ti tuja sestro, podaj mi ti zglavje,
Ako živa buden, za sestru te zoven,

Digitized by Google

„Ako pak ja umren, se će ti bog platit.“
Podala njoj zglavje to prašće korito.
Uboga sirotica milo je zdahnula,
Milo je zdahnula, bogu zafalila:
„Budi bogu fala i to je bog stvoril.“
Pitala je brata i tog tujeg brata:
„Aj ti tuji brate, spodaj malo vodi,
Ako živa buden, za brata te zoven,
Ako pak ja umren, se će ti bog platit.“
Spodal njoj je vodi, ka spod gujoja teče.
Uboga sirotica milo je zdahnula,
Milo je zdahnula, bogu zafalila:
„Budi bogu fala i to je bog stvoril.“
Kade j' bila večer ta bogata kuća,
Tutu j' bila jutro ta prezdana jama;
Kade j' bila večer ta prašća štalica,
Tutu j' bila jutro preslavna crikvica.
Uboga sirotica z dušun se j' delila,
Majka njoj Marija svećicu držala.
Tutu budi bože faljen i z Marijun navek. Amen.

Sivi sokol.

Ki mi j' zletel, hoj izletel?
Sivi sokol za gore,
Ki mi donese, hoj donese
Zlato pero na sebe;

Digitized by Google

Ki mi se j' posel, hoj se posel
Mojoj dragoj na krilce;
Ki mi j' opital, hoj opital
Suho drevo javorovo.
Sinoć s'noćka, hoj sinoćka
Droban bašelak sijal.
Jutros pred zorun, hoj pred zorun
Ruse kosi smotaval.

Tičica na murvice.

Zrasla mi j' murvica
Pred lipi Ankin dvor.
Doleti tičica,
Sede na murvicu,
Začela kantati
S prelipen ten glason.
Začuje Anica
Z devete kamari:
„Ča j' ta prelipi glas
Va su dobu noći?
Ako j' to bratac moj,
Bog mu daj lahku noć.
Ako j' to dragi moj,
Zovite ga simo,
Da mu ja darujen
Jedan prelipi dar.“

Digitized by Google

Ča j' ta prelipi dar?
Rubac rakamani;
Ni na vode peren,
Ni na suncu sušen.
Va suzah je peren,
Na srdašcu sušen.

Sv. Mikula.

Sveti Mikula tvrdo spi,
K njemu anjel doleti.
„Stani gore, Mikula,
Pa ti hodi va goru,
Pa odsici jelvicu,
Pa ju stroji na troje,
Pa načini barčicu.
Od jednoga timunac,
Od drugoga barčicu,
Od tretoga jarboli.“
Misli misli Mikula,
Kako ć' barka k moru doć.
Barka je šla po kopnu,
Kako da bi po moru,
Pak napuni do sto duš. —
Anjel njemu govori:
„Na jarbolu j' huda stvar.“
Huda stvar mu govori:

Digitized by Google

„Ako san ja huda stvar,
Ja san od vas trih jedan. —“
„Kad si ti nas trih jedan,
Daj nan reci oče naš.“
Oče naša neume.
Kad bi rekal oče naš,
Tako reče barilaš. —
„Sada reci Marija.“
Za Mariju baš nezna.
Kad bi rekal Marija,
Tako reče žarija. —
Popane ju Mikula,
Popade ju za kosi,
Pa ju hiti va more.
Kud huda stvar hodila,
Živi oganj goraše.
Kuda išla barčica,
Blagoslov ostajaše.

Homo po rožice.

„Mala Marijice,
Homo po rožice.“
‚Kamo gremo po nje?‘
„Ivanovo polje.
Ivanoven polju
Sake sorti rožic,

Digitized by Google

Sake sorti rožic,
Najviše fiolic.
Pa naberi, dušo,
Pune nedra rožic;
Pune nedra, dušo,
I oba rukava.“

Križ teče.

Križ teče po nebu,
Za njin teče Marija,
Tri leta moleći,
Sinka svoga proseći:
Daj mi sinko tu reč,
Zač ti je to bog dal?
Mane j' bog dal ta ključić,
Da ti polje veruje.
Va polju je Marija
Pu beloga kamika. —
Stani gore Marijo!
To su tebe gosta dva.
Ki su to gosta dva?
To su anjeli božji.
Ča pa tuda išću?
Božije milosti.
Daj nan je bog
Ob noć i ob dan.

Digitized by Google

Majka i sin.

Kamarica škriplje,
Majka sinka ziblje.
Kamarica propade,
Majka sinka popade,
Pa ga nosi na more.
Na moru su tri galije.
Pomoz bože! tri galije!
Ono j' dole jedan brod,
Pun je praha i balot,
Pum, pum paladum
Po četiri fermentun.

Ni sujena.

Kada mi Franica k mašice hodila,
Za njun mi Mamula na konjiću jaše.
„Čekaj me, Franice, moja sujenice! —"
„„Nisan ti sujena, ni te čekat neću.""
Podbode konjića, dostigne Franicu,
Pa stegne ćordicu, odsiče glavicu.

Digitized by Google

PJESME B.

Jele i Mikula.

„Majko Jelenina,
Kamo ti Jelena?“
„„Moja je Jelena.
Dole na Dunaju,
Dole na Dunaju
Belo ruho pere.““
„Na Dunaju sam bil,
Nis videl Jelene,
Leh ča ruho njeje
Po Dunaju plava;
Sve ča dalje plava,
Sve ga j' lipje videt.“
„„Mikula, sinko moj,
Negrusti se ti poć
Doli do Turčije?
Doli su Jelenu
Turci ufatili.““
Mikula se šeće

Digitized by Google

Doli do Turčije;
Mikula se najde
Treći dan v Turčiji.
Mikula se šéće
Po turskoj paladi;
Jele ga zagleda
S turačke poneštre.
„„Mikula, ljubić moj!
Mikula, ljubić moj!
Ča se tuda šećeš?“‘
„Sve sporadi tebe,
Jele ljubo moja!“
„„Mikula, ljubić moj!
Zamanj puti tvoji.
Sinoć su se Turci
Za me balotali,
Jedan va drugoga
Balote metali.“‘
„Jele, ljubo moja,
Koga si dopala?“
„„Mikula, ljubić moj!
Ja san dopadnula
Bega turačkoga.“‘
„Jele, ljubo moja,
Ča majki sporučaš?“
„„Ja majki sporučam:
Ono rubo moje,

Digitized by Google

Ča sam ja nosila,
Neka ga podele
Ubogim sirotam,
Najveć udovicam.
Koral on lipi moj,
Koga sam nosila,
Neka ga ponesu
Mariji na Trsat.“ —
Učini se Jele
Ticom lastavicom,
Pak je priletela
Miki na ramena,
Onda j' priletela
U svoje dvorove.

Dva draga.

Zelena mila dubrava,
Po koj se ljube dva draga;
Ljubeć jih najde škura noć.
Aj počne se draga plakati,
Aj kako će majki lagati.
Počne ju junak tišiti:
„Lahko ćeš majki lagati,
Da ti se j' biser potresal,
Da si ga brala letni dan.“
Počne se junak plakati,

Digitized by Google

Kako će ocu lagati.
Počne ga mlada tišiti:
„„Lahko ćeš ocu lagati,
Da ti se j' konjić poplašil,
Da si ga iskal letni dan.““

Komu treti venac?

Majka Maru preko mora zvala:
„Hodi Mare, ako si oprala!“
„„Nisan majko, leh skoro počela.““
„Ča si Mare, letnji dan delala?“
„„Pul mora san rožice trgala.““
„Koliko si jih Mare natrgala?“
„„Pune nedra i oba rukava.““
„Komu si jih najveć darovala?“
„„Bratcu sam jih brodić nakrcala,
I od zgora tri venca oplela.
Jedan venac sam sebi pustila,
Drugoga sam bratcu darovala,
A trećega na Dunaj metala:
Plavaj, mili moj venčić zeleni,
Ter priplavaj pred Jurjeve dvore
I opitaj Jurjevu majčicu:
Ako ste vi Jurja oženili?
Neženi ga, majko, ni za jedinicu,
Aš su jedinice majkine prošice,

Digitized by Google

A junak je mladi jabuka crljena.
Neženi ga, majko, ni za oštaricu,
Aš su oštarice zale pijanice,
A junak je mladi jabuka crljena.
Neženi ga, majko, ni za udovicu,
Aš su udovice zale kukavice,
A junak je mladi jabuka crljena.
Neg ga ženi, majko, za uboge sirote.
Uboge sirote, Boga mole, rade,
Rade, Boga mole i k mašice hode.“

Koga ćeš zet?

Sinoć mi je rada govorila,
Sega jutro vrata mi zaprla.
„Opri, dušo, jur me dobro poznaš.
Ča sam ti se sinoć ja zameril,
Da si meni vrata ti zaprla?
Odpri sada, ali već nikada,
Aš ću poći drugu poiskati;
Druge te me rada uživati,
A ti ćeš se za manom plakati;
Milo plakat, milo obzirati,
Mene nazad nećeš ugledati.
Ja ću ljubit, ku je meni drago,
Ja ću hodit, kud je meni drago.
Vera tvoja kako mehko perje,

Digitized by Google

Ko spoleta od vetra do vetra.
A moja je kako tvrdi kamen.
Mislila si, dušo, da ću te prevarit;
Ja sam mislel, dušo, da ću te zabavit.
Neglej, dušo, ni kuće ni sela,
Neg zami junaka, koga si vesela,
Koga si vesela, ki te hranit more,
Ki te hranit more va tvojeh domoveh.

Ča veli tica?

Krušvica se potresuje
S vrhom zelenim;
Pod njom mi je posteljica
Zlatom krivena.
Na njoj leži moj drag ljubić,
Koga ja neznan;
Neznala ga mila majka,
Kad ga ja neznan.
Nad glavon mi ptičice
Lipo žubore;
Povej meni, dragi ljubić,
Ča ti to vele?
„Da ću se ženit,
Ženit za divojku
Bolju od tebe.“

Digitized by Google

Fran i Lijana.

Fran se i Lijana
V kamari zgovara:
„Homo mi dva, Frane,
Ća do Raba grada!"
‚Hodi ti, Lijano,
Majku sveta pitat,
A ja ću tom toga
Barčicu armižat.'
Barka j' armižana
Srebron okovana,
Va koj će se peljat
Fran naš i Lijana.
Lijana je išla
Majku sveta pitat.
Majka nije htela
Lijanu tam pušćat.
„„Nehodi, Lijano,
Drago dete moje,
Zač mi se je noćas
Od tebe senjalo,
Da je okol tebe
More s' prolevalo.'"
Lijana ni htela
Majke poslušati,

Digitized by Google

Neg je išla s Franom
Ća do Raba grada.
Kad su oni došli
Na sred velantara,
Zapuhnula bura,
Bura tremontana.
Utopil se Frane
I lepa Lijana.
Kad su šli ribari
Ribice loviti,
Ter su ulovili
Frana i Lijanu.
Na Franu su našli
Uru i katenu,
Na lipoj Lijani
I srebra i zlata.
Frana su nosili
V kloštar crnim fratrom;
A lipu Lijanu
V kloštar koludricam.
Na Franu sgorila
Svića od soldina;
Na lipoj Lijani
Dumpler od cekina.
Na Franu je zrasla
Kita ružmarina;

Digitized by Google

Na lipoj Lijani
Garoful trigrani.

Dragi u daljini.

(Bašćanska).

Iden crnu goru,
Ke shaja bili dan;
Utaknen divojku,
Va ku bih namuran.
A ja san joj rekal:
„Kamo greš, divojko,
Tako rano z grada?
Ca ši še ti švoju
Majku pošvadila,
Ali ši še švojin
Dragin rašrdila?“
„„Nišan še ja š moju
Majku pošvadila,
Niti šan še švojin
Dragin rašrdila;
Leh šan ja usila
Tanku kosuljicu.
Majka bi ju rada,
Da bi bratu dala;
Ja bin mlada rada,
Da bi ljubu momu.

Digitized by Google

Tri j' noći bil š manun,
Tri dara mi dal.
Onu prvu noćcu,
Ku j' on š manun bil,
On mi je daroval
Ta njegov švilni paš.
Onu drugu noćcu,
Ku j' on š manun bil,
On mi je daroval
Tri sto zlatnih dukat.
Onu tretu noćcu,
Ku j' on š manun bil,
On mi je daroval
Pršten crnin okon,
Pršten crnin okon,
Na ken je dijamant.
Zato ga je otac
Po šven švitu prognal,
Da re on po švitu
Ko cela po cviću.
Od grada do grada,
Kako širotica;
Od kuće do kuće
Kako petljarica.
A ja iden mlada
Na najvišu goru
Za viditi draga

Digitized by Google

Di jadri po moru . . . .““
Ona mu ubliči
Plavčicu jedreću
I ona privrne
Ruke do lakata,
Pa počme mahati
Mornaron giždavin:
„„Mornarići moji,
Mornarići dragi!
Vožte nami vanka,
Da vaš ja zapitan
Za draga mojega;
Al šte ga videli
Al š njin govoreli. —““
„„Po bnetačkih rivah
Na bale igraše,
Na bale igraše
Na noge hitaše.“‘
„„Ja vi mu recite,
Da šan ga cekala
Leto i jedan dan.
Još da ću ga cekat
Misec i jedan dan.
Ako l' ga nebude,
Poći ću mlada
Moštir koludrice.
S bilama nogama

Digitized by Google

Moštir šprohajati;
S bilama rukama
Harte prebirati;
S crnima okama
Slova sagljedati;
S rusama kosama
Žvoni potezati.“

Zač mi ni Ivana?

Mili Bože, da mi ni Ivana!
Ali ga je bura zadržala,
Ali mi ga j' sinje zelo more,
Al ga j' majka na vičeru zvala.
Nit mi ga je bura zadržala,
Nit mi ga je sinje zelo more,
Nit ga j' majka na vičeru zvala,
Na vičeru, na tihu besedu.
Nagnulo se j' drivce orihovo
Na prelipo lice Ivanovo,
Spod korenka hladna voda teče,
Na njoj Mare bilo ruho pere.
Se tumbane i šare mahrame
I košulje svilun navezene,
Mahrame su za mlade divojke,
A tumbane za snašice mlade,
A košulje za junske mlade.

Digitized by Google

Dragi mi počel neviran bit.

Moj dragi na moru
Na visokon sidi, na široko gljeda:
„Bože moj, je l' ga strah mora širokoga?“
‚Ni mene, ljubo, strah mora širokoga,
Već me je, ljubo, strah Boga velikoga.
Počela nevira sviton vladovati;
Počel je moj dragi lažin virovati.‘
„Neveruj, moj dragi, ča laži govore,
Zač su sada ljudi sakakove ćudi,
Reći ote ljudi, da ti mene ljubiš.“

Nesrićna divojka.

Divojka je junaku prsten povraćala.
Kada ga j' vraćala, onda se j' plakala:
„Ovo ti j', junače, prsten dijamanta,
Moj te rod neljubi, ni otac ni majka,
Nemoj me, junače, na glas raznositi,
Zač san ti ja mlada u sačen nesrićna,
Najveć u ljubavi.
Ja bašelak sijen, pelinak mi niče.
O pelin pelinče, gorko cviće moje!
Kad me budu mladu do groblja nosili,
Moji te se svati s tobun nakititi.“

Digitized by Google

Prosci.

Iman misal poći do maloga sela,
Za sprosit divojku, ako ju je želja.
„Zdravo, prijatelji, od starine znani,
Ćete nas pušćati va te vaše strani;
Nemojte zamirit, ča ću besediti,
Otu vašu mladu ja bin rad imiti.“
Počela je majka ljuden govoriti:
„„Žalost je velika, nemože to biti.
Mi smo izgubili kuće gospodara,
Kući gospodara, divojki glavara.““
Počela se j' mlada mladiću smijati,
Počela ga j' mlada milin glason zvati:
‚Ča si, mili, rekal miloj majki mojoj,
Da san rad kuntenta biti volji tvojoj?
Nemoj mi potli reć, da ti nis ugodna,
Da ti nis ugodna, srcu nepovoljna.‘

Dojdi na večer.

Cviće mi j' polje prikrilo,
Sama mi j' staza ostala,
Tuda moj dragi prolazi.
„Dojdi mi, dragi, na večer
I k meni mladoj dolazi
Na svome konju vrančiću.
Peljaj mi konja u bašću,

Digitized by Google

Veži ga roži za koren,
Neka mu roža mirliši,
Dokle me mladu obljubiš.“
Počela zorica cikati,
Mlad junak konja sedlati,
A divojka plakati.

San.

Marijice dušo, ča mi se j' sanjalo!
Da je tvoje lišce kraj moga spavalo.
Kada se sprobudin, žalostan ustanen,
Da tvojega lišca kraj moga nenajden.
Ta tvoja bradica, na koj je jamica,
Na mome srdašcu velika j' ranica.
Srce moje s tvojin u ljubavi stoji,
Ono se j' svezalo s korduncen zelenin.
Kordunče zeleni, ča se neodvežeš
I tu našu ljubav sebe nepotegneš.
Bile usta tvoje, kada se otvore,
Kako da se vrata od raja otvore.
A ta tvoj puntast nos med lišca usajen,
Kako i Budin grad merlići ograjen.
Črne oči tvoje kot dvi jagodice;
Črne obrvice na tanko speljane,
Kako da su zlatnin peron napisane.
Bilo čelo tvoje, s vlasi nekriveno,
Kako polje ravno travun obrašćeno.

Digitized by Google

Ja ću, dušo, proći, a ti ćeš ostati,
Pa ćeš se ti, dušo, za manun plakati.
Neplač, mila draga, itd.

Vinčaci.

(Ova se pjesma svakoj djevojci pjeva dan prije vjenčanja pred kućnimi vrati.)

Divojka se j' svaton nadijala,
Mažurane j' kolo nasadila
I vila je vinca od levenja,
Od levenja i od kalonperja.
Kad su došli gospoda svatova,
Ona njin je govorela mlada:
„Aj vi moja gospodo svatova,
Vežte konje polje bašelovo,
I sidajte kolo mažurane,
Da van dilin vinca od levenja,
Od levenja i od kalonperja!“
Al govori najstariji svate:
„„Boga tebi, lipa nan divojko,
Kad si mlada ove vince vila,
Jesi l' mlada on dan tužna bila?““
Ona njin je mlada govorela:
„Ako san je hudu vojnu vila,
Ja san mlada cel dan trudna bila;
Ako san je dobru vojnu vila,

Digitized by Google

Nisan mlada truda ni videla.““
„„Zajdi vanka, lipa nan divojko,
Tebi pisma, nami čaša vina;
Ova pisma na tvoje poštenje,
Da nan Bog da zdravlje i veselje!““

Varanje.

Triput me je draga prevarila.
Jednom me je prevarila draga:
„Dojdi, dragi, na vodicu hladnu!“
Kad san došal na vodicu hladnu,
Draga mi se j' majkon zavadila.
Drugi put me prevarila draga:
„Dojdi, dragi, v kolo divojačko!“
Kad san došal v kolo divojačko,
Draga mi se j' drugin zagrlila.
Treti put me prevarila draga:
„Dojdi, dragi, na večer pod pendžer;
Pendžer ću ti otvoriti mlada,
Tri put ću te š njega poljubiti.“
Kad san došal na večer pod pendžer,
Pred manun je pendžer zatvorila,
Drugin se je nutri poljubila.

Digitized by Google

Digitized by Google

Nepoznatije i tudje (taljanske) rieči.

ajer (talj. aria); zrak.
armižan, — *armižat* (talj. armeggiare); pripravan.
aš; jer.
banda (talj.); strana, stranica.
bašelak (talj. basilico); bosiljak.
bât se; bojati se.
beči (samo u višebr.); novci.
Belitarci; vjetar nekakov, za koga se danas nezna.
bivat; kraj pravoga značenja još: stanovati, obitavati.
bokat se; hrvati se, o bokove se uhvatiti.
bušac, — *bušnut* (talj. baciare); poljubac.
čera; jučer.
Čestitice; čiste vile.
ćepa; udarac po licu, zaušnica.
divica; uviek sluškinja.
dosagnat (dosarenen, eš itd., dosagnal san itd.) dostići.
drito (talj. diretto); ravno.
facolić (talj. fazzoletto); rubac.

Digitized by Google

fanat (talj. fante); mladić.

fraj; sielo kod djevojke. Biva ovako: Dva tri — ili više — momka idu k djevojci u večer, obično po desetom satu, pa njoj kucaju na vrata i zovu, neka im otvori. Kad jim otvori, sjednu svi u kuhinji, gdje djevojka obično vatru naloži. Tu se sad razgovaraju po nekoliko sati, više puta do zore. Jedan sam mladić neide na fraj van onda, kad je već blizu vrieme, da se s djevojkom pozakoni. — Svatko bi bez okolišanja reko, da je to jako nemoralno, pa se ipak neće tako lahko naći okolica, gdje bi bile djevojke moralnije nego ovdje, gdje taj običaj vlada.

galen kamik; kamen, što rabi postolaru, kad nabija kože.

gracija (talj.); božja, dar božji.

griža; stiena.

gumina (talj. gomina); debelo uže, kojim se brodovi vežu.

guštat (talj. costare); vrieditи, stojati (o cieni).

hotje; voće.

hrhnjat; hrkati.

hrušva; kruška.

hud; zao, šup — hudi su mi postoli.

hustit se; natjecat se, nešto brzo raditi.

jardin (talj. giardino); vrt.

jušto (talj. giusto); uprav, baš.

kadena (talj. catena); lanac.

karatel (talj. caratello); malo bure.

Digitized by Google

kaška; zmija, kača.
katafić; školski zatvor.
konšiljat (talj. consigliare); svjetovati se.
koraj (talj. coraggio); odvažnost.
kordunac talj. cordone); uzica, trak.
kramat; lupati; krama, kuhinjsko posudje, kad je u neredu.
kratu negre, neuspieva, neide na ruku.
kudlak; ono, što vukodlak.
kuntenat (talj. contento); zadovoljan.
kuntrat (talj. contratto); ugovor.
kušin (talj. coscino); jastuk.
lajno; balega, izmet.
lancun (talj lenzuolo); plahta.
leh; samo, nego.
lijun; ogromna četveronožna zvier, koju nepoznaju dakako danas (ako nije toj rieči tražiti koren u leone, lav.)
lomazdrit; tako ići, da se sve ruši, kud se ide.
loš; zao, ima comp. od hud, dakle huji, najhuji.
lovnica (lomnica); mali stog bez kolca unutra.
luš (talj. lusso); nakiti.
meritat (talj. meritare); zaslužit.
meštar; učitelj.
mirlići, (merlići); fino pletivo, čipki.
nagmarit; pošteno izbiti, nalupati.
nagozdit; v. nagmarit.

Digitized by Google

namuran (talj. inamorato); zaljubljen, (namoran; nahladjen).

natentat, tentat (talj. tentare); kušati, nagovoriti, zavesti.

pajdaš; (toj rieči valja tražiti koren u taljanske rieči pajo); drug, prijatelj.

pàs se ovaka sklanja: pas, sva, svu, sva (pasa), pas, pason (svon), svu; višbr. svi (pasi), pâs, svom, pasi itd.

pasivat (talj. passare); prolaziti.

perikul (talj. pericolo); pogibelj.

pikat; konj — vol pika, tuče nogom; u opće nogom tući.

pobrškat, brškat, malo razmetati n. p. pepeo, vatru.

pojskat, pošćen, eš — poiskati, potražiti na glavi.

poneštra (talj. finestra); prozor.

povečernja; druga večera.

pozabit, zabit; zaboraviti.

prezdan, ana, ano; čemu se nezna za dno, prezdan i samo za se znači jamu bez dna.

ragati (samo u viš. br.); pograbljeno sieno razgrnjeno, da se suši; naviljak.

remik; remen, na remiki parat, na r. p.

ritat se; skakati, igrati se.

roćin (talj. orecchino); naušnice.

sopelica, sopela; fućkalica, vrst glasb. inštrumenta nalik na klarinet — ili tako zvani tororo.

sost; svirati, sopsti.

spaljat, paljat — vodu; vodu crpiti.

stomanja; košulja.

Digitized by Google

storit; napraviti.
sura (talj.); cjevanica, tava.
šegav; pametan, lukav, prevrtljiv.
šenac; uš.
škapulat (talj. scapolare); osloboditi.
škrilj, ploča.
špašigat (talj. spassare); veseliti se, šaliti se.
štriga; vještica.
štorija; pripovietka.
tanto (talj.) samo sa i — i tanto; ipak.
tapun (talj. (tappone); čep.
tić; ptica.
trkalj (valjda iz talj. turco, turcasso); tulac od kuruze, klip.
tukat (talj. toccare, dirnuti); kod nas pak znači primiti, dobiti; kuliko si tukal za žurnadu?
ubit; kraj pravoga značenja znači i protepsti, u nekoristne stvari potrošiti.
ubličit; opaziti.
ugonit; pogoditi.
umejak; pašnjak zidom opasan.
uminal (talj. omino); sušica.
užat (talj. usare); navadan biti, više puta nešto raditi: zaužat v. zapojasat.
vadit se; učiti se.
velantar (iz talj. velarsi); zastrti.
vešća; vještica.

Digitized by Google

zagnat se; uteći se.
zajik; jezik.
zal, ala, alo; pravi, pravcati.
zapiknut, — čit; zataknut.
zapojasat koga; tako se komu priučiti, da te nije stalo do čije vike.
zaroknut; zaroktati, jako glasno zaplakati.
zašviknut, šviknut; fućkati; švik=fućkalica.
Žigant; Gigas, orijaš, div.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

APR 11 1883
MAR 8 1884

Digitized by Google

27235.38
Narodne pripovietke i pjesme iz hrv
Widener Library 003524727
3 2044 089 100 549

Digitized by Google